

27

ÉRTESÍTŐ

A KEGYES TANÍTŐRENDIEK VEZETÉSE ALATT ÁLLÓ

NAGYKANIZSAI

KATHOLIKUS FÖGIMNÁZIUMRÓL

AZ 1910—1911. TANÉVBEN.

KÖZZÉTESZI:

HORVÁTH GYÖRGY

IGAZGATÓ.

NAGYKANIZSA, 1911.

GUTENBERG KÖNYVNYOMDA.

3062

HELYISMERET

VÉDETT

NYELVTAN

373

E92

Magyar Libor

ÉRTESÍTŐ

A KEGYES TANÍTÓRENDIEK VEZETÉSE ALATT ÁLLÓ

NAGYKANIZSAI

KATHOLIKUS FŐGIMNÁZIUMRÓL

AZ 1910—1911. TANÉVBEN.

KÖZZÉTESZI:

HORVÁTH GYÖRGY

IGAZGATÓ.

NAGYKANIZSA, 1911.

GUTENBERG KÖNYVNYOMDA.

3062

HALIS ISTVÁN
VÁROSI KÖNYVTÁR

337066 ==

NAGYKANIZSA

Magyar Gábor.

Nagy ünnepe volt a jelen tanévben a piarista iskolának. A rend érdemes főnökének ötvenéves tanügyi munkásságát ünnepelték a kegyesrendi gimnáziumok.

Lélekemelő és tanulságos volt ez az ünnep mindenütt, mert Magyar Gábor élettörténete tele van értékes tettekkel.

Félszázad óta önzetlenül szolgálja a hazát a tanügy terén.

Működése külön fejezet lesz Szeged város történetében, de a piaristarend fejlődésében is egészen új korszakot alkot.

Főbb vonásaiban megrajzolom nemes egyéniségének képét.

A nagy magyar Alföldön született, egyenes is a lelke, mint az alföldi síkság.

Szép alakkal és vas egészséggel áldotta meg az Isten. Csakis olyan erős testben lehet olyan erős lélek.

Erkölcsei felfogása tiszta, ítélete biztos, akarata szilárd. Az értelem és érzelem testvéri összhangban vannak nála. Nem lágyul el, de nem lesz kőszívű sem.

Olyan önálló egyéniség, hogy utánozni is nehéz.

Az elvek és az akarat embere. Senkinek a tetszésére nem számít. Megy a maga útján. Egyedül meggyőződését követi.

Nagy alkotó erő, a ki rombol, hogy építsen. A régint mint hasznavehetetlent lerontja és helyébe újat, jobbat állít.

Kis dolgokkal nem igen törődik, arra csak az ér rá, akinek nagyobbhoz nincsen ereje. Mindig magasabb céljai

vannak, de sohasem elérhetetlenek. Mindenkor okos, gyakorlati ember marad.

Tettei tanúsítják, hogy sokat valósított meg terveiből.

Mint ember nagy és nemes lélek. Egész lényében jóleső varázs van, mely kicsalja rokonszenvünket.

Komoly és hallgatag természet. Az első tekintetre hidegnek is látszik, pedig igen barátságos.

Az embereket értékük szerint becsüli. Nem dédelget senkit, csak a szegediek tudnak valamivel közelebb férni a szívéhez.

Nem szeret sokat beszélni, de szavainak sajátságos melegsége van. Nem a képzelet ad nekik ragyogást, hanem az őszinteség. Hogy színes szavakkal elrejtse, amit érez, ahhoz ő nem ért. Mindig nyíltan, egyszerűen és világosan szól, látszik, hogy a lelkéből beszél. Szónoki fogásokat nem használ, nem akar elragadni, de amit mond, azt megtudja értetni.

Eles szeme minden hibát észrevesz, de dorgálásából is kiérezni szíve jóságát. Nem haragszik sokáig. Lelkében a felindulás után rögtön mosolyog a béke.

Pályafutását mint történelmi tanár kezdte 1861-ben.

Gyönyörű, de veszedelmes szerepük volt akkor a magyar történelem tanárainak. Mi csak a regényekből és apáink meséiből ismerjük azokat az időket, a melyekben ő már szerepelt. Az elnyomatás szomorú évei voltak azok. A költők is csak félve merték vigasztalni a nemzetet. Honfiaink egy része börtönben szenvedett, a másik részének lelkére meg rászállt a kétségbeesés a nemzet jövője felett.

Elaludt még a remény is, mert minden sötét volt akkor Magyarországon, csak a csendőrszuronyok voltak fényesek.

Magyar Gábor e nehéz viszonyok között is bátran hirdette a nemzetnek szentesített törvényeihez való jogát. Ébresztgette a magyar ifjúságban a reményt, hogy amit erő és hatalom elvett, azt idő és kedvező szerencse ismét visszahozhatják. Csak bizzunk a jövőben, bizzunk ügyünk igazságában, mert az igaz ügynek győzni kell. Nem kell félni a megpróbáltatásoktól. A tűz edzi meg az aranyat

is, a szenvedés megedzett bennünket is. Csak tünni kell csüggedés nélkül, de tartsunk össze, mert az összetartásban erő van, mely idővel a legnagyobb hatalmat is legyőzi.

Ilyen eszmékkal lelkesítette Magyar Gábor az akkori magyar ifjúságot. Tanítványai közül Wlassics Gyula kedvesen emlékezik vissza ezen történelmi órákra*.

Mint tanár szigorú volt, de igazságos. Hibát nem nézett el, de a feddés komolyságán átcsillogtatta szíve szeretetét. A fejlődő gyermeki értelemhez mindig a szíven át találta meg az utat és ebben rejlik sikerének legfőbb titka.

Előadásában le tudott szállni tanítványainak értelméhez és őket egyéniségének magaslatára emelte. Szívhez szóló közvetlenséggel tette világossá, amit mondott. Vonzó előadásaiból mindig kiéreztek hallgatói, hogy gazdag lélek áll előttük, a kinek van miből adni és mindig szívesen ad, csak úgy szórja elméje kincseit.

Szaktárgyai közül a magyar történelmet szerette legjobban és Szegeden 32 esztendeig tanította. Ez a körülmény igen nagy jelentőségű, különösen Szegeden, a hova a Délvidék német ajkú tanulói sereggestül tódulnak magyar szóra. Az ilyen helyen egy lelkes történelmi tanár óriási hasznára lehet nemzetének. A csendes vérű svábfiukból tüzes magyar ifjakat nevel.

1871-ben ő lett a szegedi főgimnázium igazgatója. 27 évig vezette az Alföld ezen híres tanintézetét. Működése fényesen igazolta a kegyesrend kormányának emberismeretét, mert rátermettebb igazgatót keresve sem találhattak volna.

Az ő igazgatása volt a szegedi főgimnázium aranykora.

Egyéniségének minden tulajdonsága vezetésre, a működő erők összetartására és irányítására tették őt hivatottá.

Követendő mintaképe marad egy jó piarista-igazgatónak.

* Zala, 1910. dec. 25. sz.

Kiváló volt mint az ifjuság vezetője, kiváló volt a szülőkkel szemben, de kiváló volt a tanári kar élén is*.

A tanulóknak jóságos bírása és pártfogója volt. Szerette is őt az ifjuság nagyon. Tanítványainak ezrei szeretettel emlegetik igazgatójuk nemes szívét és humanus gondolkozását. Áldják, ahol nem is látják és tisztelettel hajolnak meg előtte, ha összekerülnek vele. Pedig erélyes és szigorú igazgató volt. Az erkölcsi romlottságot kiméltelenül üldözte. A korholásban és a büntetésben egész művész volt. Ugy tudott a lelkére hatni a bűnösnek, hogy újabb csintevés miatt restelt volna az illető újból az igazgató szeme elé kerülni. Pedig testi fenytéket sohasem alkalmazott. Nem hagyott szó nélkül semmi hibát, de a kis dolgokat nem fujta fel. A legszebb krisztusi szellem vezette őt minden eljárásában. Ez a szellem az ember javítására törekszik és bosszu helyett megbocsát.

A vétségek elbírálásánál sohasem vette magát a rideg tény, hanem mint a gyermeki lélek mély ismerője a körülményeket is mérlegelte. Sohasem ítelt elhamarkodva, sőt néha az ellentétes vallomások miatt töprengő is volt. Ilyenkor eljárása tulságosan engedékenynek látszott, mert az indító okokat idő előtt nem árulta el, de a fejlemények később mindig igazolták felfogását. Eljárásánál tehát, ami az első tekintetre gyöngeségnek tünt fel, az tulajdonképen erő volt. A hirtelenkedéssel szemben a megfontolásnak, a tudatos ítéletnek volt az ereje. Ő nem a törvény hideg betűi szerint ment, hanem az ő nemes szive után és salamoni ítéletei mindig a legnagyobb szeretetről tanuskodnak.

A tanulók között külömbiséget nem ismert. Minden tanulóról egyformán gondoskodott.

Sohasem felejttem el, hogy milyen kedvesen tudta beajánlani a legrosszabb fiut is tanárainak szeretetébe. Hogyan kérte ki türelmünket a gyermek elevenségéből, vagy nevelése hiányosságából eredő hibáival szemben. Olyan meggyőzően tudta hangoztatni, hogy a tanár

* I. Váradi Károlytól M. G. a szegedi vár. főimn. 1898 - 99. évi értesítőjében.

annyira fölötte áll a fejletlen és neveletlen tanítványnak, hogy ez őt nem sértheti meg s így a tanár eljárását sohasem vezetheti bosszu vagy sértett önérzet.

Tanítványainak minden ügye szívének feküdt. Gondozta lelküket, figyelte otthonukat, munkásságukat, minden tettüket.

Neveléstani eszméiről, elveiről nem irt könyveket, de kivitte őket az életbe és azok az ő tanítványainak és tanárainak lelkében élnek és kedves örökség gyanánt szállnak az utókorra.

A középiskolai igazgató működési körének egyik nagyon fontossága a szülőkkel való érintkezés.

A középiskola munkáját nagyon sok esetben a szülők tájékozatlansága, elfogultsága és egyes tanárok eljárásának helytelen megítélése bénítja meg. Az igazgató feladata az ellentéteket kiegyenlíteni, a szülőket felvilágosítani, tanácsokkal ellátni, az iskola iránt bizalmat kelteni és a családot az iskola munkakörébe vonni.

Magyar Gábor egyénisége e feladat megoldására teljesen rátermett volt. Komoly, higgadt természetét bizonyos kedves vidámság, megkapó közvetlenség s igazi barátságos szellem tették rokonszenvenné. A szülők szívesen is keresték fel minden ügyükben a barátságos igazgatót s ennek sohasem vált terhére őket fogadni. És hogyan fogadta őket! Nem hivatalos nagyképűséggel állott elébük, hogy néhány perc alatt letárgyalja a felmerülő ügyet, hanem a jó izlésű, nemes szívű férfiú kedves közvetlenségével érdeklődött látogatója minden dolga iránt. Nem tartotta tehernek sokszor órákig elbeszélgetni a szülőkkel s ilyenkor nyerhette azt a nagy tájékozottságot a tanulók otthoni viszonyairól és azt a mély bepillantást a tanulók lelkébe, amely bennünket, tanárokat nem egyszer meglepett.

Egyaránt meg volt mindenkivel szemben a kellő modora és hangja.

A sértő, kihívó fellépéssel szemben elriasztóan fagyos, csontigatóan ironikus tudott lenni, de egyébként végtelenül türelmes és okos volt a szülői elfogultság- vagy

tudatlanság szülte kitörések, panaszok és feladások meghallgatásában.

Nem a dolgot elmérgesíteni, hanem meggyőzni és békéltetni volt az elve s ez Magyar Gábornak majdnem mindig sikerült.

De legfényesebb sikereit mint a tanári testület vezetője aratta. Aki ismeri a tanári testületeket, az tudhatja, hogy mily kiváló tulajdonok szükségesek azok helyes vezetéséhez. Mert a középiskolai tanárok magasabb képzettségük-nél fogva élesebben kialakult egyéniségek és sokkal érzékenyebbek mint mások.

Tudományos munkálkodásuknál fogva hozzá vannak szokva a fogalmak szigorú külön választásához és ezért ellentmondásra, vitára és bírálgatásra hajlandóbbak. Az iskolában napról-napra mint egy kis társadalom kormányzói és ítélőbirái szerepelnek és így foglalkozásuk észrevétlenül is bizonyos csalthatatlansági hitet olt beléjük.

Nemes, de kényes erények ezek, melyeket csak okos és tapintatos vezetés tud egységes cél érdekében kiaknázni. Tapintatlan kéz könnyen támaszt zürzavart, a mely mindig a tanügy rovására esik.

Magyar Gábornak a vezetésnél megvolt a tapintatos keze és ez legnagyobb érdeme és sikereinek legfőbb forrása.

Ismerte tanárait, ismerte jótulajdonságaikat, de ismerte hibáikat is. A jótulajdonságokat az iskola javára használta fel, a hibák érvényesülése elől pedig az alkalmat ügyesen elvonta.

Tudta becsülni az érdeemes munkásságot, tudta munkára serkenteni a tanári kar minden tagját és tudott közöttük együtt működő, jóbaráti szellemet teremteni.

Ilyen vezetőképeséggel megáldva nem csoda, ha felvirágoztatta a szegedi főgimnáziumot.

De szervező erejét akkor mutatta meg a teljes nagyságában, amikor Szegedet elöntötte az árvíz.

Míg a nagy veszedelemben mindenki tépelődve, tanács-talanul állt, ő már határozott.

Az ósdi és az árvíz által megrongált gimnázium helyett egy hatalmas épületről gondolkozott, a mely a

Délvidék magyar szóra tóduló sváb gyermekeit is magába fogadhatta.

Terve csakhamar meg is valósult, néhány év múlva Szeged városa magához méltó hatalmas palotát emelt a tanuló ifjak és tanárok számára, mely páratlan berendezésével büszkesége az egész Alföldnek és örök emléke Magyar Gábor szervező képességének.

Terhes iskolai elfoglaltsága mellett minden jelentősebb társadalmi és tudományos mozgalomból is kivette a részét. Nagy érdemei vannak a Dugonics-szobor létrehozatalában és a Dugonics-Társaság megalakításában, a melynek irodalmi osztályát 1898-ig ő vezette. Sokat fáradozott az 1876-ik évi szegedi kiállítás ügyében is.

Tanügyi érdemeit a király a Ferenc József-rend lovagkeresztjének, majd a főigazgató címnek adományozásával jutalmazta.

Mindezen kitüntetések a szerény, komoly férfiun nem változtattak semmit, továbbra is ugyanazzal a féltő szeretettel munkálkodott kedves iskolája felvirágoztatásán.

Önzetlen munkássága páratlan népszerűséget és tekintélyt szerzett neki az egész Alföldön. Szeged város hálás is volt e nagy munkásság iránt és Magyar Gábort diszpolgárává választotta.

Az érdemnek ennél szebb elismerése nem lehet.

Ennél szebb jutalmat egy város sem adhat.

Diszpolgársága általános örömet és lelkesedést kellett. A lapok tele voltak érdemei magasztalásával. Idézem a „Szegedi Napló“ akkori vezércikkének* egy részét, mely az én szavaimnál szebben méltatja Magyar Gábor érdemeit: „Rómában a haza atyjának nevezték azt, a ki békében vagy háborúban az állam hajóját úgy irányította, hogy a polgárok biztonsága és jóléte a veszedelmekből nagyobbodva és erősödve került ki. Szeged szabad királyi város szabad polgárai a város diszpolgárává avatták azon férfiut, a ki városunk szellemi életének fejlesztésében az utóbbi harminc éven át a munkának oroszlán részét viselte vállain, viselte szeretettel, viselte a legnagyobb sikerrel . . .“

* 1899. márc. 8. sz.

Ilyen volt a hálás Szeged ítélete Magyar Gáborról. De Magyar Gábornak el kellett válnia Szegedtől, mert a rendtársak bizalma őt választotta a rend főnökévé.

Nehezen tudta elhagyni azt a kedves várost, a melyhez 32 évi eredményes munkásság fűzte. Benne töltötte élete legszebb idejét, hozzá nőtt a szive, ismert benne mindenkit, hiszen tanítványa volt jóformán az egész város. De a kötelesség parancsolt és az új rendfőnök — amint maga írja első körlevelében — fölcserélte a kis folyón ringó sajkának kormánylapátját, a nagy tengeren hanykolódó hajó kormányrudjával.

Új állásában nehéz feladatok váraoztak reá. De bölcs tapintata és nagy munkaereje 13 évi rendfőnöksége alatt minden téren bámulatos haladást mutat.

Biztos kézzel irányít egy hatalmas gárdát, a 24 piarista gimnázium tanári karát.

Felvirágoztatta a tanárképző intézeteinket, mert mint jó vezérnek gondja van arra, hogy katonái jól legyenek kiképezve. Buzgón fáradozik azon is, hogy iskoláink mindenütt megfelelő hajlékot kapjanak. Oda törekszik, hogy a piarista iskolák haladjanak a haladó korrallal, tartsanak lépést a nyugati államok virágzó iskoláival. Figyelme kiterjed a nevelés-oktatás minden mozzanatára, de legfőbb gondja, hogy az ifjuság nevelése mindenkor vallásos és hazafias szellemben történjék.

Félszázados tanügyi munkásságának megünneplése egy eredményes élet tanulságos megállója volt, de nem befejezése, mert az ilyen sokat tapasztalt vezérférfiu áldásos munkájára nagy szüksége van még a magyar tanügynek.

Divényi Gyula.

Váradi Károly.

Szinte hihetetlenül hangzott az első hír, mely a székesfehérvári tankerület gyászát hozta.

Váradi Károly meghalt. Ma, mikor a meglepődés első érzése elmúlt, mikor veszteségünkből fakadó fájdalomunk felett a megnyugvás uralma szilárdabb, nyugodtabban adhatjuk át magunkat emlékének. Mert a legfőbb akaratban való megnyugvásra van szüksége a felajzott léleknek, ha igaz kegyelettel akar adózni a megboldogult szellemének.

Váradi Károly már csak szellemével él közöttünk. Jóságos szava bátorítólag nem hangzik itt többé, hangja örökre elnémult, mely egy tankerületet éltetett, irányított nyolc éven keresztül. Mert közel nyolc esztendeje, hogy a székesfehérvári tankerület élére állott. Működési körébe lelkét vitte be, nemcsak fizikai erejét. Csak így magyarázható meg, hogy minden szava oly élénken csendült vissza a kerület működésében, a gyakorlati életben. Működése egy tankerület szelleme volt, mely életet teremtett ott, mindent áthatott s átalakított saját ideái szerint.

A magyar tanügyi életből egy erős, jellegzetes egyéniség vonult el Váradi halálával. A vezérhatalom trónján, hová a királyi kinevezés a negyvenhárom éves debreceni igazgatót agilis erővel s munkakedvvel ültette, meg tudta szerezni munkatársainak igaz barátságát. Mint küzdésre elszánt sereg állott mindig mögötte a kerület tantestülete vezető szavát várva, hogy a magyar tanügynek előkelő helyet szerezzen a szellemi hódítás e reá bízott területén.

S most, mikor e körből örökre elvonult, árván hagyott kerületének igazgatói és tanárai kegyelettel őrzik emlékét, melyet aere perennius vésett hozzátartozói szívében.

A munkakedv eleven törekvésében, a férfikor delén hullott ki Váradi Károly kezéből a vezető hatalom pálcája. Mikor eszméit megvalósultán, jóakaratu tanácsait a gyakorlati életben megtestesülve láthatta volna, akkor kellett itt hagynia munkatársait, kiknek szíven váratlan távozása erős sebet ejtett.

A tanügy kétségtelenül nagy erőt vesztett benne. Ambiciózus munkást s tetterős vezért egyaránt. Jogos kérdés, tudja-e utódja pótolni őt mindenben, ki az igaz pedagógus embernek. a lelkiismeretes munkásnak, a tevékeny akaratnak oly igaz példáját hagyta emlékével maga után a magyar pedagogia történetében. S nem különös, hogy ilyen volt. Életműködésének irányítója, rendje alapítójának nagy szelleme volt, kinek főképpen szeretetét eltanulva, örök szabályképpen is alkalmazta azt egész tanügyi pályáján. Ez az érzelem vezette tanításában a szegedi tanárt, ezt fejezti ki mindenütt az eszközök ritka gazdagságával egyesülve, mint debreceni igazgató, ennek hangja csendül pedagogiai irataiban s ezzel végezte legutóbbi munkakörét is, mint székesfehérvári főigazgató.

Szinte valótlánul hangzik, hogy az a beszédes ajak elnémult, az az atyai szív kihült, melynek annyi mondani valója volt a tanári gyűléseken a haza boldogságát munkáló tanügy érdekében.

Már beteg volt s csaknem utolsó perceit élte, mikor még mindig hivatalában dolgozott. Kötelességtudása erősebb volt életösztönénél. Kötelességével szemben teljesen megfeledezett betegségéről. Ez volt halálának főoka. Betegségének rabságában sem gondolt mással, mint állásának betöltésével. Pedig, hacsak keveset kiméli magát, még ma is a mienk testével, lelkével s nem kellene emlékét e szüszavú nekrolog gondolataiba zárni. De éppen az siettette halálát, hogy kötelességet csak munkakörében érzett s önmagával szemben feledte ezt.

Saját kívánsága szerint halt meg, mint katona a csataterén. Állásának kötelességteljesítéséből egy másik,

szomorú kötelesség szolgálatába állott, leróta a földi élet zsoldját. A magyar pedagógia egy lelkes, értékes és tiszteletet keltő egyéniséggel lett szegényebb halála következtében.

Egy lélek tüze lobbant utolsót, melynek szeretete egy életen keresztül melegített minden körben, hova Várad munkaeje elhatott, hol akarata és tanácsa uralkodott.

Budapesten született 1861. október 6-án egyszerű, polgári családból. Középiskoláit az ottani piarista főgimnáziumban kezdte s mint piarista papnövendék Kecskeméten végezte. Theologiai és bölcsészeti tanulmányainak befejeztével Szegeden találjuk a kegyesrendiek híres főgimnáziumában. Tizenöt évig működik itt, mely idő alatt mindig kedvvel és lelkesen tanított. Ez időben kezdi meg irodalmi működését. Bölcsészeti és tanügyi értekezései, ismeretterjesztő cikkei s utirajzai méltán tartanak igényt nevüknek fennmaradására. Jelentősebb dolgozatai közül néhányat meg is említhetünk. Nem mások ezek, mint gazdag lelkének itt hagyott relikviái, a haló porok itt maradt halhatatlan emlékei. Horváth Cirill konkretizmusa. A gimnázium reformja és Fray Rezső munkája a latin nyelv kérdéséről; A középiskola kérdéséről; A görög nyelv tanításáért folyt vita; Szegedtől Rómáig; A gyermek, annak erényei és hibái; Három hét a görög földön, csaknem egymásután jelennek meg egy-egy tanévi időközben. Alapos tudását az Ókori Lexikonban megjelent s a római magán régiségekről szóló cikkei is tanúsítják.

Azonban irodalmi működésének gyöngyeit a Budapesti Hirlapban megjelent cikkei alkotják, melyekben 1890–97-ig az összes középiskolai értesítőket összefoglalóan ismertette.

Szegeden sikeres és sokoldalú munkálkodásban másfél évtizedet töltött. 1899-ben a debreceni társház és gimnázium élére állította őt a piaristarend kormánya. Alkotóerejének legszebb dokumentuma itt a rendház és főgimnázium modern hajléka.

Pályájának delelőpontjára 1905-ben ért. Ekkor nevezték ki a székesfehérvári tankerület főigazgatójává. Új

állásába belevitte lelkének egész energiáját. Tudatos, nagy gonddal mélyedt itt el szerepébe, melyben a hajszálig menő pontosság jellemezte. Látszott minden szaván, hogy lelke a tanügy világában él. S ebből a sajátos életből lehet sokszor különös viselkedésének indokolását meríteni. Nem is vette tőle senki zokon, ha olykor a kötelességteljesítés pedantériájával találkozott nála, mert mindenki tudta, hogy működésének célja a legnemesebb, hazai tanügyünket rendeltetésének legmagasabb fokára juttatni. Bátran lehet mondani, hogy főigazgatói működése pedagógiai tradíciókat alkotott.

Sajnos, hogy e működés oly rövid életű volt. 1907-ben Fiumében napszúrás érte. Ambár betegségéből kigyógyul, mégis marad vissza valami lehangoltság kedélyében. Egy időre pihenni tér Mária-Grünbe, Pozsony-Szentgyörgyre, Fenyőházára. A pihenés helyreállította egészségét. De később szívműködésében zavarok jelentkeznek. A vas szervezet hiába küzd az ádáz kórral. A halál hivatalos teendői közül május 18-án éjjel ragadta el.

Korai elmulását sokan fájlják. A kedves, vonzó, nyájas és természetes modoru uriembert sajnálják benne mindannyian. De a gyász legerősebben az ifjúságot érinti, mely legjobb atyját veszítette el benne. A nevelés eszközeinek változatos alkalmazásában igazi mester volt. Minden lélekhez volt utja, minden gyermeki szellemhez értelme s mindegyikhez — szeretete. Méltó, hogy az ifjúság is szeretettel őrizze meg emlékét!

Lukács József.

III.

Listius László gróf

a színlelés költője.

Listius László nevéhez és irodalmi működéséhez számtalan, eddig még egészen meg nem oldott rejtély fűződik.

Már magának, családi nevének kiírása is tarka változatosságot mutat. Az első irodalomtörténetíró, aki róla és munkájáról megemlékszik, Horányi Elek piarista, *Liszt-hiusnak* írja. Toldy Ferenc és nyomában Ürményi József, a költő műveinek második kiadója, Liszti néven említik; vannak, akik a *Listi* kiírást használják. S minő következetlenség mutatkozik a névhasználatban a kiadóknál? *Liszti* költeményeit adja ki Ürményi, de a költemény elejére tett ajánlólevél aláírásában már *Listi* nevet használ.¹ Mig Komáromy András *Listi* László munkáit adja ki, de az ajánlólevél aláírásakor *Listiust* szerepeltet.

Kortársai nevét *Listiusnak* ejtik és írják, mint a pozsonyi káptalan elé idéző nádori levélből is látszik, s ő maga is Listius néven írja magát alá. Mivel ő maga tudhatta legjobban családi nevének kiírasi módját, s mivel a Magyar Mária avagy Mohács mezején történt veszedelemnek emlékezete c. munkáját is Listius László néven adja ki, döntő okként vesszük e tényeket arra nézve, hogy mi is a *Listius* használatában állapodjunk meg.

Rangjának megjelölésében sincsen teljes megegyezés, Ő maga rangjának megjelölése nélkül bocsátja világgá művét; sokáig a bárói rangjelzést tették neve mellé, mig legujabban rangemelést kapott, aminthogy joggal viseli

¹ Liszti munkái. Ujabb nemzeti könyvtár III. folyam, Pest 1854.

² Listi László munkái. Olesó könyvtár. 761—766. sz. Budapest, 1891.

is a III. Ferdinand királytól 1655-ben neki juttatott kitüntetés alapján a grófi rangot. Így most már megállapított rangja és neve: *Gróf Listius László*.

Személye is különféle találgatásokra és föltevésekre adott alkalmat.

Voltak, akik azon éles ellentétnél fogva, mely Listius László gróf magánéletének szennyessége és a költeményeiben uralkodó magasztos erkölcsi felfogás közt mutatkozik: gróf Listiust nem is tekintették a mű szerzőjének, hanem egy, a családba becsempészett, Lászlófi György nevű fiát tették meg annak és így a költőt a gonosztevőtől elválasztva, két külön személy gyanánt szerepeltették őket. E vélemény első hangoztatója gróf Kemény József s vele egyetértőleg Toldy Ferenc, aki úgy ír róla, hogy „báró Liszti László, eredeti nevével Lászlófi György, természetes fia b Liszti Ferencnek és egy Lászlófi Anna nevű szegény rendű nemes leánynak“¹ Csergheő Géza egy másik báró Listius Lászlót gyanít a költemény írója alatt, de aki a gonosztevővel szintén nem azonos.

Ma már azonban történetileg eldöntött kérdés, hogy Listius László a költő és a vérpádon halt gonosztevő egy és ugyanaz a személy, amint az Komáromy Andrásnak minden adatot latra vető, élelméjü bizonyítása alapján megállapítást nyert.²

Az a kérdés is fölvetődött irodalomtörténeti kutatóink elméjében, hogy honnan vette a mohácsi veszedelemről írt krónikájának történeti anyagát? Erre a kérdésre Pintér Jenő kutatásai derítették fényt, mert ezek alapján nyilvánvaló lett, hogy a költemény anyagának legnagyobb részét Brodarics István latin nyelvű munkájából vette kölcsön s minden lényeges átalakítás nélkül csengő-bongó versekbe szedte.³

Amde a legsúlyosabb kérdés még mindig megoldásra vár, amely Listius költészetének vizsgálója előtt fölmerül és ez a kérdés arra irányul, hogy mi az oka

¹ A magyar költészet kézikönyve I. k., 199. l.

² Gróf Listi László életrajza. Az O. K.-ban.

³ Listius László Mohácsi veszedelmének forrásai. Irod. tört. Közl. XVI. 2. és 3. füzet.

annak a nagy különbségnek, mely Listius életének erkölcstelensége s költeményeinek erkölcsi szépsége közt megnyilvánul?

Mert Listius László, az ember, a legocsmányabb bűnök elkövetője volt. Oklevélhamisító, gyermekcsempésző, gyujtogató, sodomita, méregkeverő és gyilkos, végre tetten ért pénzhamisító egy személyben. Költeményeiben pedig istenfélőnek, a haza sorsán aggódó hazafinak, a jó hirt és nevet mindennél többre tartó, becsületes embernek mutatkozik.

Honnan hát ez az ellentét?

Erre némelyek azt felelik, hogy Listius lelke és jelleme a költemény írásakor még erkölcsileg ép és tiszta volt s csak azután változott meg valamely külső befolyásra. Heinrich Gusztáv e külső befolyást meg is véli találni második feleségében, Kecskés Evában, akinek hatása alá kerülvén, életének e házasságkötéssel kezdődő második korszakában sülyed gonosztevővé. Mert szerinte élete első korszakában még nem volt „véres gonosztevő”. Amit aztán a véres gonosztevővé sülyedés okáról Kecskés Évával kapcsolatban elmond, az annyira érdekes, hogy szószerint közlöm: Listi, életének e második felében, iszonyu gonosztevő . . . számos gonoszságának rugója pedig legközelebbi rokonai ellen táplált féktelen gyűlölete. Honnan e gyűlölet? Listinek nem volt gyermeke, és így vagyona halála után Listi Jánosékra szállt. Ezt akarta Listi megakadályozni s ezért csempészett be ujdonsült fiukat nejének szinlelt gyermekágyába, ölte meg a gyermekek anyjait, készített mérget rokonai számára stb. Ez mind érthető, de nem érthető, hogy Listi miért gyűlölte annyira rokonait. E kérdésre ismereteink jelen állása mellett csupán egy felelet lehetséges és e felelet: Kecskés Éva. Listi Jánosék (de ez merő föltevés) bizonyára örömmel vették a meddő Bánffy Hedvig halálát, mert hiszen most nem kellett attól tartaniok, hogy László fiörökösre hagyhassa nagy vagyonát. De László ujra meg akart nőszülni, és most igen valószínű, hogy Jánosék ezt a házasságot tőlük telhetőleg, ki tudja, mily nemtelen és sértő eszközökkel, megakadályozni törekedtek és

ezzel a fiatal asszonyt — mert László keresztülvitte tervét — halálos gyűlölettel töltötték el az egész rokonság iránt. Ha László szerette nejét — és könnyen föltehetni, hogy szenvedélyesen szerette, midőn gróf létére ily alsó rangu arát választott, — akkor, a fönti föltevessel, a többi sem problema többé; a költő és főurgyöngye és engedelmes eszköz lett egy dühöngő fúria kezében, aki, mint a későbbi tanuvallomások kétségtelemné teszik, férjének legiszonyatosabb tetteiben is hű társa és semmitől vissza nem riadó segédje volt¹.

Heinrich e föltevése megállhat a gyermekcsempészés, ezek anyjainak eltüntetése s Listius Jánoséknak méreggel szándékolt elpusztítására nézve, sőt még hamis pénzgyártását is elhíhetővé teszi gonosztettei tanuinak elhallgattatása céljából. Amde a nádori idéző-levél szavai szerint Listius László már „különösen az 1650. évtől kezdve“, tehát költeményei írása idejében, mindenestre azok kinyomatása előtt bűnnel terhelt ember volt s a Kecskés Évával valószínűleg 1654-ben kötött házassága csak még bünösebbé tette. Hiszen az első pecsétnyomó hamisítást s ezzel együtt a hamis oklevélgyártást Sibrik István kárára még 1647-ben követte el s a megvesztegetést és az igazság elferdítésének rút bűnét már régen üzte.

De különben is, ha ép erkölcsi érzésű ember lett volna, s nem uralkodtak volna lelkén kóros szenvedélyek, nem tántorithatta volna el őt az igazság és törvényesség egyenes útjáról még az akárhogyan szeretett Kecskés Éva sem.

Heinrich föltevésével tehát, bármily elfogadhatónak látszik is az, Listius összes gonoszságai meg nem fejthetők, mert költeményében váltig ismétli a jó hirnévnek a sirontul is fennmaradó, boldogító erejét s azt, hogy az igazi erkölcsös ember az ő szilárdságát a kisértés, a megpróbáltatás között mutatja meg; tehát valószínű, hogy e kijelentése életének bünösebb szakában is szemei előtt lebegett, s hogy mégis annak ellenére cselekedett, annak más is lehet az oka.

¹ Listi László munkái. Birálta Heinrich Gusztáv, az Egyet. phil. közl. XVI. évf. 51. l.

Váczy János szintén megpendíti Kecskés Éva végzetes befolyásának eszméjét, de a kapzsiságot, a mérhetetlen kincsvágyat nevezi meg minden emberességből kivetkőzött tettei rugójául; mert nagybátyjának, Listius Jánosnak vagyonát is ő akarta magához ragadni. De ezt a véleményt annyira nem hiszi a végleges megoldáshoz vezető szálnak, hogy maga is fölveti a kételyeket: „Vajjon föltehetjük-e, hogy Listi már műve megírásakor is gonosz ember volt? Vagy azt kell hinnünk, hogy rohamos sülyedése egyszerre leszállította a tiszta emberi érzés köréből a bűnök fertőjébe? Egyik föltevés ép olyan különös, mint a másik, de ez utóbbi talán még hihetlenebb“.¹

Azok az ellentétek, melyek Listius életében élénk tárulnak, meg nem fejthetők; az a nagy ür, mely a szájjal hirdetett erény és a tényleg végrehajtott gonoszságok között tátong, át nem hidalható másként, mint úgy, ha Listiust a rendes észjárású emberek közül kivesszük és a beteglelkűek közé állítjuk.

Meg kell vallani, hogy többen fölvetették a beteglelkűség eszméjét e talányos ember lélekállapotának megfejtésénél anélkül, hogy annak a gyökeréig hatolni igyekeztek volna. Fölvetette Listius életének ezideig legalaposabb megrajzolója, Komáromy András is, de a feleletet nem ebben az irányban és értelemben adta meg, ellenkezőleg, őt épeszü embernek ismerte el.

Pedig elszámolja lelkiismeretesen a tényeket is, melyek a rendellenes lelki működés ismertető jelei és mégis az ellenkező következtetést vonja le belőlök.

Ott említi általánosan ismert és gúnyolt sodomitását, mely rendes észjárású és erkölcsű ember ténye gyanánt nem szerepelhet. Ott van az alchimiával való foglalkozása, melyet csak rögeszmétől befolyásolt lélekkel üzhetni. Ott van a sátánnal való cimboráskodás szinlelése, mely olvasmányain alapulhatott és a tőle való rettegés terjesztésére szolgált. E rendellenességre vonatkozólag idézhetjük Riedl Frigyesnek azt a megjegyzését: Némelyek Liszti Lászlót szellemi betegnek tartják

¹ Irod. tört. közl. I. évf. 313. I. Birálat Komáromy András életrajzáról.

és valóban emellett szólna viselkedése, hogy az ördöggel cimborált, hogy éjféle miséket tartott az akasztófa alatt. Mindez a demonikus apparatus, mellyel magát körülvette, *már a józan ész határán túl van.*¹ Ott van a vér látásában való gyönyörködés, melyet Komáromy is említ, s amelynek alapelemei, az alaphajlandóság e bünre, aligha nem lelki öröklés útján szállt rá, mert Riedl említ a családból egy szörnyű nőt, Liszti Annát Thurzó nádornak a feleségét, „aki abban lelte gyönyörét, ha vért láthatott, szerette kinozni és véresni verni jobbágyait S amint azok véreztek, néha gyönyörében a földön fetrengett, mintha valami fizikai élvezet lett volna ő reá, ha a meleg, piros vért bugyogni látta.“² Ott szerepel pörlekedési hajlama, ott a magányosság keresése s az emberek élete és vagyona ellen törése. Mindezek ismertető jelei a nem rendes, hanem beteges léleknek és mégsem ebben az irányban keresték és keresik a megfejtést. Pedig még irási hajlandóságát is beteges lélekállapotából lehet leszármaztatni, mivel a költészetre egyedül képesítő igaz tehetség nélkül ontja ezerszámra a verssorokat.

A megfejtést tehát Listius elmebajának vizsgálata adhatja meg. Épen az e kis dolgozat feladata is, hogy megkísérelje lélektani magyarázatát adni annak, miért erkölcstelen Listius magánélete és miért erkölcsös az ő költői felfogása. E cél elérhetése végett első sorban Listius erkölcstelen életének okadatolásával kell foglalkoznunk, másod sorban költészete erkölcsös vonásának megfejtése áll előttünk feladatul. Célunk megoldására Lombroso Cézár elmeorvos könyvének utbaigazításait követjük, mely a „Lángész és örület“ czímet viseli.

*

*

*

Lombroso azt a beteges lélekállapotot, mely költőnkben is meg volt, *grafomania* néven nevezi. Az ilyen bajban gyötrődőkről több pszichológus azt állítja, hogy „örökölt idegbajban szenvednek.“ Listiusról is mondják,

¹ Irodört. magyarázatok, 370. l.

² Ugyanott 363., 364. l.

³ Lángész és örület. Irta: Lombroso Cézár, fordította: Dr. Szabó Károly, Budapest 1903.

hogy családjától lelki bajokat örökölt nemcsak az írásra, hanem egyéb, gonoszságot tervező foglalkozásra, teszem az alchimistaságra a szenvedés, a vér látására is.

„Az ilyen lelki betegek hajlanak a túlzásra akár az önmegtágadás, akár a féktelen élvezet terén — a nemi életben is irtózatosságot kicsapongásokra képesek.”¹ Listiusról is említi életirója, hogy a nemi élet terén a szélsőségekre ragadtatta magát, hiszen közismert volt sodomitasága s talán első nejét, Bánffy Hedviget is ez vitte a korai sirba; második neje is sokszor panaszkodott asszonyos módon az ő paráznasága ellen.

„A kedélybaj vagy a morális beszámíthatatlanság igazában az a talaj, honnan az ember gonosztevővé nőhet — ha annak született — vagy ilyené válhatik. Vannak merőben vizenyős lelkű egoisták, akik nem képesek semmi melegebb érzésre, semmi részvétre, akiket nem hat meg a halál, nem érintenek hozzátartozóik szenvedései — s még jó, ha nem nézik kárörömmel azokat.”² Listius lelkében is megvolt ez a kárhozatos vonás. Leányok sajátkezű megölése és másokkal eszközölt megöletése, ártatlan jobbagy emberek méreggel való elpusztítása, más vagyonának rongálása Listius kedvelt foglalkozásai közé tartozott és nem tudjuk, hogy ezek miatt lelkifurdolást érzett volna. Ilyen tetteire vonatkozólag jegyzi meg Komáromy András, is „hogy volt természetében valami gyilkos szenvedély, melyet ki kellett elégíteni s egy rendkívüli lelkiállapot, mely a kiömlött vér látásában kéjeleg.”³ Ez csak nem egészséges lélek hajtása, itt a morális életben betegségnek kell uralkodnia.

„Sokszor valami embergyűlölet vesz erőt rajtok, félreeső helyre vonulnak vissza s kerülnek minden érintkezést az emberekkel.⁴ S valjon Listius nem vonul-e el Köpcsény vastag és sötét falai közé, igaz azért, hogy alchimista munkájában, vagy méregkeresési kísérleteiben, emberirtó működésében ne zavarják a nála esetleg megjelenendő

¹ Lombroso 135. l.

² L. 136. l.

³ Komáromy 74. l.

⁴ Lombroso 136. l.

vendégek? És ha nem az egész emberiséget is, de nem gyűlöli-e engesztelhetetlen hévvel vérrokonait, Listius Jánosékat? Igen, ez mind kézzel fogható tény és adat!

„Néha kora ifjuságuk óta megrögzött kegyetlenek, *képmutatók*, tolvajok, csalásból, csenésből egész vagyont harácsolnak össze és még csodálkoznak, ha megbüntetik őket, ámbár nagyon jól ismerik a törvény paragrafusait.“¹ Listius is megcsalja vagyonszerzés céljából először Draskovich János nádort, azután Sibrik Istvánt hamis okmányokkal, s hamis pénzveréshez vetemedik, hogy vagyonát és befolyását gyarapítsa. Lombroso szerint „hihetetlen ezeknek az embereknek a hiusága; képesek a bünre is, csakhogy kívánságukat kielégíthessék.“² Ez a kielégítés nem sikerült Listiusnak, bár minden követ megmozdított, csakhogy szerepet játszassék a közügyek vitelében, s nem sajnálja a pénzt, hogy a bécsi udvar támogatásával Mosonmegye főispánja lehessen. S midőn ez nem sikerül, kész hazája kárára a törökkel is szövetekezni. E vágyát kiemeli Komáromy is az ő róla irt életrajzában, midőn azt állítja róla, hogy lelke a dicsőség és vagyon után sóvárgott³ és meg is tett mindent, hogy ezt elérhesse.⁴

„E kategoriának, ahol hóbortos elme morális vagy kedélyi zavarokkal társul, egyik ágába tartoznak a grafománok,“ mondja Lombroso. Listius erkölcsi zavarát, büneinek sokaságában, kedélyi rendellenességét szerelmi és társas életében meg lehetett állapítani; kíséreljük meg most elméjének hóbortosságát, mely az írásban nyilvánult, megfejteni.

A grafomániásnak „az az jellemző tulajdonsága, állapítja meg Lombroso,⁵ hogy meg van győződve a saját előnyeiről, a saját fontosságáról, aminek inkább írásban, mint szóval és tettel ad kifejezést.“

Komáromytól megtudható, hogy Listiusban erős dicsvágy lakozott,⁶ ami egyjelentésű Lombroso azon kité-

¹ Lombroso 136. l. 137. l.

² L. 137. l. Komáromy.

³ Komáromy 15. sz. 26. l.

⁴ L. 127. t.

⁵ Lombroso 139. l.

telével, hogy meg van győződve a saját előnyeiről; de mivel ezt a dicsvágyat sem a harcmezőn, sem a közpályán való szerepléssel ki nem elégithette, írásban keresett annak betöltésére alkalmat. A távolabbi okot dicsvágyának ily irányban való kielégítésére gr. Zrinyi Miklós Szigeti veszedelmének 1651-ben történt megjelenése szolgáltatta, amelynek elolvasása után a költői dicsőség elnyerése nem engedett többé nyugtot Listiusnak sem. Ugy tünt fel előtte, mintha megtalálta volna a tehetsége bemutatására legalkalmasabb munkakört s a benne állandóan és élénken működő dicsvágy s a családjában örökletes irói hajlam végre is az irodalom terén való érvényesülésre készítették.¹

Igy írta meg Cladis Mohachianac művét 13 részben, 1400 Balassi-versszakban, 8400 sorban, s adta ki 1653-ban. Jellemző az íróra, hogy a Mohácsi veszedelem elbeszélő tartalmát Brodorics István latin nyelvű krónikájából kölcsönözte, illetőleg Pintér Jenő megállapítása szerint a szerző megnevezése nélkül úgy *orozta*, eposzi modort s néhány diszitő eljárást Zrinyitől tanult; a versmértéket Balassitól vette kölcsön és így a nagy műben csak néhány lírai részlet, fohászokodás, erkölcsi intelem és elmélkedés az ő eredeti elmeterméke, a többi rész vagy orzás, vagy utánzás, vagy kölcsönzés eredménye. Övé még a nyelv, a verselés, mely utóbbi nagy ügyességről tanuskodik, de nyelve bizony igen sok helyen nemcsak erőltetett, de értelmetlen szóhalmaz is. És ettől a munkától várt nagy hatást, evvel akarta más irányban gátolt dicsvágya kielégítését elérni. Az eredmény mutatja, hogy nem sok szerencsével, ha csak szerencsének nem vesszük grófi rangra való emeltetését, amelyet egyéb hazafiui érdemek híján valószínűleg a Mohácsi veszedelemhez csatolt Reges Hungariae címet viselő toldalékának a Habsburg uralkodókra bőkezűen szórt dicséretével szerzett meg. Mert, hogy dicsvágyból írta a nagy művet, az kétséget sem szenvedhet, e tekintetben senkit sem vezethet félre ajánló leve-

¹ Komáromy 23. l.

² L. Pintér Jenő L. L. mohácsi veszedelmének forrása irod. tört. k. XVI. 3. 284. l.

lének az a szerény mentegetőzése, hogy „csak multságul és időmegcsalásul“ dolgozott; színlelő természete s Zrinyit utánzó hajlama mondatja ezt csupán vele, valóságban örök hirt, nevet s életében bámultatást és befolyást volt szándéka szerezni, amint azt a jó hirről való gyakori elmékedése is hihetővé teszi.

Íme a hiuság és dicsvágy elhitették vele, hogy költői tehetség, pedig csak hajlam volt benne a költésre, de valódi alakító, teremtő tehetség nem.

A költészettel való foglalkozására nem csekély befolyással lehettek tanulmányai is. Eletirója, Komáromy András szerint, „a korabeli előkelő ifjak szokása szerint bővebb tapasztalás végett külföldön is járt, s atyja példájára valamely katolikus egyetemet látogathatott.“¹ A külföld nagy valószínűség szerint Németország volt, ahol ez időtájt a renaissance hatása alatt a francia Ronsard által megindított tudós költészet járta, mely a minél homályosabb klasszikus vonatkozásokban és minél több jegyzetben találta kedvét. Ez irodalmi korszakot Németországban az önálló utánzás korának nevezik s ennek legbámultabb alakja az Erdélyben is megfordult Opitz Márton volt. Nem lehetetlen, hogy ennek a költészetét tanulmányozva és költészeti szabályait magáévá téve és saját egyéni dicsvágyától is ösztökéltetve, Zrinyi művétől is sarkaltatva fogott az íráshoz. Opitznál és iskolája tagjainál a tudós renaissance költészet uralkodott, melyben a fő az alaki tökéletesség. Ebből folyt az az elve is, hogy a költészet megtanulható művészet, mely nem a természet adományától vagy az élet viszonyaitól, hanem kizárólag a költő tanultságától és elhatározásától függ“- Maga Opitz is „mindig önálló, rendszertelen utánzó, sokszor csupán fordító, de tanult és izléses ember.“³

Listiusról is el kell ismerni, hogy tanult fő, ki a római klasszikusok műveinek ismeretében igen jártasnak mutatkozik idézetei alapján. Szereti ő is az ókori vonatkozásokat, eszméket, ő is önálló; a nagy Zrinyi s

¹ Komáromy 12. l.

- Heinrich G. A német irod. tört. II. 381. l.

³ u. o. 380. l.

utánzója, de verselése kifogástalan, tehát az alaki tökéletességre sokat ad. Opitzzal való egyezésre vonatkozólag érdemes még a következő jellemzést ide iktatni, melyet Opitzról ad Heinrich : „Személyes jellemét már a kortársak is elítélték: udvari ember volt, ki a hatalmas és befolyásos urak kegyét versben és prózában, szóval és tettel kereste és első sorban egyéni érdekeit szolgálta, melyekről úgy volt meggyőződve, hogy a legfontosabb irodalmi s tudományos érdekek előfeltételei; sem nemzeti, sem vallásos meggyőződés nem lakozott benne.“ Sok tekintetben illik ez Listiusunkra is.

Riedl Frigyes is azt állítja L. költészetéről, hogy abban „a renaissancenak megfelelő allegorikus betétek vannak s már a cimben is allegorikus felfogást látunk: Magyar Mars.“

További sajátága az ilyen grafomániában szenvedőknek abban mutatkozik, „hogy az eszmék nem függenek írójuk személyiségétől: a legmagasztosabb, legvilágosabb gondolatokhoz nyomban egy közepes, silány, paradoxális tétel csatlakozik, mely ellentétben áll nemcsak a közvéleménnyel, hanem a személy álláspontjával és képzettségével is.“ E jellemzésből két vonás illik feltűnően Listiusra. Egyik az a tulajdonsága, hogy a sokszor meglepően fennszárnyaló, érzelmi kitörést a prózai lapossága, alantjáró elbeszélő rész követi. Lássunk csak egy példát :

Nagy felhőszakadás, szegény magyar, romlás
Majd követi hazádat,
O hatalmas Isten, ki segíthetsz itten,
Szánd meg te juhaidat!
Csak te az egekből, küldheted felségbül,
Angyali legiodat.

Te áldott s szentséges, égben dicsőséges,
Angyalok királynéja!
Tekénts seregedre! s megritkult népedre,
Magyarok patronája!
Ne szenvedd pogánynak, s dühödt haragjának
Országod rabolnia!

¹ Lombroso 141. l.

² Id. m. 382. lap. Irod. tört. magyarázatok. 363. l.

S nyomban utána :

Magyar állapotok, nagy és kiseded dolgok,
Nehéz karban valának,
A kik nyilván s titkon, falun s városokon,
Naponkint forgottanak,
Mivel nemességnek, restség személyeknek,
S kellett akaratjoknak.

Az ezerötszáznak, és az huszonhatnak,
Eszendő folyásában,
Mikoron irnának, s napot számláláaak,
A martius havában,
Soliman indula, ki igen dúl-fúla
Országunk határában.

mily prózai előadás. (Pars II.)

A másik vonás, hogy oly eszméket hirdet, melyek ellentétben állanak az író álláspontjával, nem függenek össze személyével. Ez az a nagy ür, mely Listius vallásos eszméit s hazafias kitöréseit elválasztja istentelen és hazafiatlan életétől. Az, aki magiával, hamis pénzveréssel foglalkozik, nem lehet istenes férfiú és az, a ki személyes dicsvágyának ki nem elégíthetése miatt az ellenséges törökkel is kész társulni, aki a haza akkori szorongatott állapotában sem kárral, sem pénzzel nem siet annak védelmére, az nem lehet jó hazafi. De ő a Mohácsi veszedelemben vallásosságát és hazafiasságát is nagy hangon hirdeti, pedig oly távol van tőle mindkettő, mint az ég a földtől.

Csupa színlelés tehát egész írói eljárása s csak puszta szópattogtatás a jónak hirdetése, mit az ő élete nyomban megcáfol. Mig Zrinyi azért az eszméért, melyet nagy művében hirdet, a haza megváltásáért a töröktől, él, munkálkodik, fárad állandóan: Listius Köpcsénybe vonulva, aljas szenvedélyeinek hódol.

„A legtöbbször a zseniális lelkesedésnek és ihletnek a hiányát találjuk inkább, mintsem a bőséget.“¹ Ez is áll Listiusra, mert hiszen nem tárgyáért való lelkesedés iratta vele a nagyterjedelmű költeményt, hanem a feltűnni vágyás. S ir oda nem tartozó dolgokat oly fárasztó bőséggel, hogy e tekintetben szinte bámulatunkat vivja ki.

¹ Lombroso, 142. l.

„A grafomániásoknak is van hajlamuk arra, mint az igazi örülteknek, hogy egyre ismételjék ugyanazt a szót vagy mondatot.“ Listiusnak egy gyakran ismételt, hézagpótló szava, a *mond ige* különféle változatban így: „Minden nemes erkölcs, azt mondhatom, nem bölcs.“ „De e mindazonnal mondhatom bizonynal.“ „Berohanásának, mondjam, rablásának.“ „A folyóvizekhez, mondom, mindenikhez.“ „Az hires, nemes Pécs, mondhatom, másik Bécs.“ „Itt egynehány napot, ne mondjam, hónapot“ és még vagy harminckétszer. A római diadalmenet ismertetésekor untalan ismétlődik a *korona* szó. A II. részben ez a sor kerül gyors egymásutánban: „Király akaratján és parancsolatján.“ A III. részben ez a kifejezés állandósul: „maga állapotjában.“ A város szó pedig sokszor csábitja az *áros* szóval valós rimelésre: „Egyik használatát város, házzal s várral *áros*; „Épített mezőváros, városával határos, mondom, lehet *áros*.“ „Mezeivel zsiros, barmaival áros;“ „volt régente nagy *áros*.“ Kedvelt szava a *megdúlja ige*, felülmulja értelemben. S aztán hány-szor kerül elő a hir, a szerencse, a mulandóság eszméje, de az ezt megvilágosító hasonlat mindig ugyanaz. Emellett csak ir, ir, keresi a csengő rimet, ám az értelemre nem sok gondot vet. Néha értelmileg egymástól a legtávolabb eső fogalmakat kapcsolja össze, ami a világosság és érthetőség rovására esik, máskor az egyeztetésre nem tekint, csak a ritmus és a vers csengése ne szenvedjen általa. Alljon ebből is egy-két példa az állítás erősítéseül:

A Magyarországot, e drága jószágot,
Vagy a magyar nemzettől;
Avagy Scythiából, a kik jöttek abból,
Származott nemzetségből.
Kiket hunnuroknak akkoron hittanak,
Neveztetett ezekről,

stb. (P. III.) Azt akarja mondani, hogy Magyarországot vagy a magyar nemzettől, vagy a hunnusoktól neveztek el; de hibás a mondatszerkezet. Vagy egy másik:

Szabad akarat volt, s félsznek hire sem volt,
S bíró sem kívántatott:

¹ Lombroso 143. l.

Merőn egy igazság, ott semmi hamisság,
 Akkor nem találtatott,
 Minden törvény nélkül, és ugyan vég nélkül.
 Volt is határozatott

ez az utolsó sor értelem nélkül való. Egy harmadik :

Némely tigris módra, miként kő vadakra,
 Fogait csikorgatja,
 S mint a fene párducz, ki prédájában bús,
 Agyarát csattogtatja,
 S mint fene oroszlány, kiben török foszlány.
 Fegyverét villogtatja.

Az ilyen utánvetések egy csepet sem világosítják meg a tárgyat!

A grafomániások végre nagyon szeretik a jegyzeteket, a mely tulajdonság nélkül Listius sem szükölködik, mert Pintér Jenő 259 jegyzetet számlált össze nála.

A felhozott adatok alapján arra a következtetésre juthatni, hogy Listius, mint író, grafomániában szenvedett, írnia kellett, mert ez öröklött lelkibaja volt és irt nem önállóan, hanem fordított, utánzott, csakhogy íródühét kielégíthesse. Nem a tárgy iránt érzett lelkesedés, nem is az istenes élet és a hazafias kötelesség helyességébe vetett meggyőződés vezeti tollát, hanem lelkének beteges hajlandósága.

Eddig adott fejtegetéseinkkel azonban a kérdésnek csak egyik tagjára adtunk választ és e kérdés azt öleli fel, miért lett író Listius László gróf? Amde van a kérdésnek egy másik tagja is, mely amazzal szorosán összefügg s amannál talán még fontosabb s ez a kérdés arra vonatkozik, miért irt Listius úgy, ahogyan ismerjük, vallásos érzést es hazafias kötelességet hangoztatóan? S erre a kérdésre is meg kell felelnünk.

A feleletet a kérdés e részére a költő szinlelő természetének, a közvéleményt félrevezetni akaró céljának vizsgálatával vélem megadhatónak.

A szinlelés sem természetes, józan lélekállapot, olyan betegség az, mint a részeg embernek magát józan gyanánt feltüntetni akaró erőlködése. Tapasztalhatni különben ezt a törekvést az elmebajosoknál is, kik váltig erősítetik az

¹ rod. tört. közl. 285. l.

ő józan eszöket, itéletöket. Listius gonosztevő volt, tehát minden áron ártatlannak, hófehér jelleműnek szinlelte magát azon magasabb társadalmi körök előtt, melyektől megbecsülést és befolyást várhatott. Kétféle természete azonban itt is feltűnik, mert míg a köznép előtt ördögösnek, a főnemesség előtt angyalnak óhajtotta magát bemutatni, de mindkettőt szinlelésből.

Hivjuk tanukul az idevágó tényeket!

Listius szinlelő eljárása magánélete bűneinek palástolására, első sorban hamis pénzgyártásának takargatására irányult. Nagybátyjától, Listius Istvántól örökölte az alchimia, vagyis aranycsinálásra vonatkozó hajlamot, ámde nagybátyját e szerencsétlen szenvedély anyagi romlásba döntötte, amelyet hamis pénzveréssel igyekező helyre hozni, elítéltetést vont a saját fejére.

Mivel Listius Lászlónak gonosz szenvedélyei voltak, azok kielégítésére tömérdek pénz kellett neki.

Első feleségének, Bánffy Hedvignek életében még csak tudott pénzhez jutni, mert felesége gazdag nő volt; ámde annak magtalan elhalálózása után a vagyonnak felesége rokonait illető részét elvesztvén, Listius jövedelmei nagyon megcsappantak, szenvedélyei pedig egyre magasabbra duzzadtak. Ily helyzetben józan itéletű ember más menedéket nem látott volna, mint összebb vonni a vitorlákat. De a gonosz ember az örökölt vér hatása alatt másra vetemedett, a pénzcsináláshoz fogott, a szenvedélyes embereket jellemző azon tévhitben, hogy ami nagybátyjának nem sikerült, a hatóság figyelmének elkerülése, neki sikerülni fog.

E siker biztosítása végett öltötte magára a szinlelés palástját, hogy böven guruló aranypénze keletkezésének elhihető magyarázatát adhassa.

Azt hiesztelte tehát, hogy ördögös ember, az ördöggel cimborál s hogy garaboncás hatalma van. Hogy állítását valószerűvé tegye, „megfőzött egy fekete tyukot tollastul, egy fekete malacot szőröstül s abból hét tál étket készítvén, kenyérral és egy korsó borral együtt hét keresztuton ásatta el s erről azt a mesét terjesztette a nép közt, hogy az ördög „azon étkekért egy erszényt ad,

melybe valahányszor nyul, egy aranyat talál.“ (Komáromy) Mi természetesebb, mint hogy a természet ellenes magyarázatba könnyen belenyugvó népnek nem tűnt így fel, hogy két kézzel szórja az aranyat. Van miből, gondolta a nép, hiszen az ördögnek a cimborája.

Lám, egy adat, egy vonás már ahhoz, hogy lelke a színlelés művészetével volt teljes, mert a legocsmányabb bünt, az ördögösséget képes volt magáról elhíttetni, csakhogy igazi gonoszsága rejtve maradjon.

De még tovább is haladt a már megkezdett uton. Hogy a ördöggel való cimboráskodásáról terjesztett hírét megerősítse, éjjelenként a büntanya, Köpcsény közelében fekvő várromokhoz járogatott, különféle varázsmondatokkal idézni az ördögöt s gunyolni az Isten létét.

Babonás félelem lepte meg az embereket ilyenek hallatára, s nemcsak Köpcsény várát kerülték, de őt magát sem merték figyelemmel kíséreni, rettegtek titkaihoz férgközni, tettei után leselkedni, mert az ördög barátjával kikötni nem tartották tanácsosnak. S ha valaki megtudott is egyet-mást viselt dolgairól, némaként hallgatott, mert rettegtek hatalmától és bosszujától.

Ez már a második adat, hogy színlelése által a közhiedelmet félrevezette s félelemgerjesztés által a veszélyt a saját feje felől elhárította.

De még egyéb módokat is kieszelt. Alchimista nagybátyjának, Istvánnak a hagyatékából Köpcsényben tömérdek titkos jelekkel és irásokkal tele könyv, sajátságos műszer és titokteljes vegyület volt felhalmozva, melyek míg egyrészt a várurnak gonosz lelkére hatottak veszedelmesen, másrészt az esetleg azokat megpillantó, alsórendű és csekély műveltségű népre hatottak megfélemlítőleg. E könyvek közül többet, melyeket ő ördögösöknek hirdetett, lemásoltatott olyan emberekkel, kikről tudta, hogy a szó nem marad meg bennök, hanem azonnal elfecsegik fünek-fának, hogy ő a mágiával foglalkozik, a szellemekkel tud érintkezni, akik neki tömérdek kincset ajándékoznak.

Ime a harmadik eszköze a színlelésnek, melylyel csalfa pénzszerzési módját a köznéppel el tudta hitetni. Mert mind e mesékkal az egyébként kíváncsi s kíváncsi-

sága miatt az ő bűnös üzelmeinek nyomára jöhető népre kívánt hatni.

Azonban mint magyar, „előkelő, ur, mágnás, kénytelen volt arra is tekintettel lenni, hogy saját osztályosai se higgyenek az esetleg kiszivárgó rossz híreknek semmit, sőt felőle a lehetőleg jó véleményt tápláljanak. Erre való volt irodalmi működése, melylyel a közbecsülést óhajtotta a maga számára biztosítani.

Felöltő ebben az egyébként kevés értékű műben az az erőlködés, melylyel a jó hír és név nagy és mindent felülmuló értékét hangsúlyozza. Mintha csak azt akarná kiáltani a világ fülébe, ime, aki ily magas polcra helyezi a jó hirt és nevet, az csak nem lehet olyan életű, hogy a saját hirnevét kockára tegye.

Már a költeménye elé irt ajánlólevélben untalan a jó hír nagyszerűségét bizonyitgatja a történelemből merített példákkal. Így Macedo Filep fiának, Nagy Sándornak azt a tanácsot adatja, hogy „a jó hirnél, névnél és jó cselekedetknél egyebet ebből a mulandó világból holtunk után el nem vihetünk.“ Ugyanevvel a tanácscsal szolgál Marcus Aurelius császár fiának, Commodusnak, midőn arra inti, „oly dolgokat cselekedjél éltedben, a kiket az utánad valóknak örökké való dicséretedre emlékezetül hagyhasd.“ Ezt adja Nero császár ajkaira, aki így elmélkedik: „Nem is tudom, mi lehet fejedelmeknek kedvesebb, ha a jelesen viselt dolgok mind élteken s mind holtok után dicsértetnek, mivel a halál által minden megemésztettetik, de a jó hír, név fönmarad világ-végzetig.“

Igy ir e tárgyról az ajánlólevélben.

Magában a költeményben is, melyet hazug színleléssel „mulatságul és időmegcsalásul“ irtnak állit, mindjárt az elején a jó hirnéről énekel ilyen:

Ember bár meghaljon s koporsóba szálljon,
E két jószág követi,
Sőt még egekben is, az Isten előtt is
Szépen tündökölteti,
Világon pediglen, ember elméjében
El sem temettetheti.

A jó hír megmarad, a föld színén árad,
 Ura holta után is ;
 Nem szenved szorulást, kíván szabadulást,
 Megujul magában is ;
 Szárnya nagyon, repül s nagy földet bekerül,
 Rászáll Chronikákra is.

(Pars I.)

Még nyomatékosabban s szinte a belső meggyőző-
 désből fakadozóan látszó határozottsággal éneklí néhány
 lappal odább:

Ember bár mindenét, aranyát s ezüstjét
 Egy órában veszesse,
 Ezt feltalálhatja, s helyreállíthatja,
 Csak hűséggel keresse ;
 De elveszett hírét, mint legrágább kincsét,
 Nincs hol elővehesse.

Két kárt nevez a bölc, kiket nemes erkölcs,
 Nem tud előszerezni :
 Ekes nevét, hírét, mint tulajdon vérét,
 Kell embernek őrzeni,
 Ki ha egyszer elvesz, helyette más nem lesz,
 Nehéz ez kárt foldozni.

Nem csoda aztán, ha ezt a féltett drága kincset ő
 maga is igyekezett szinleg megtartani s midőn bátyja,
 Listius János a pozsonyi országgyűlésen rémes tettei miatt
 bevádolta s az országgyűlés az 1659. évi 112. cikkben
 utasította a nádort, hogy a királyi tábla biráival egyet-
 értőleg soron kívül is törvényt üljön felette, jó hirneve
 ótalmáért s egyben feje biztosításáért nem átallotta a
 nádort, Wesselényi Ferencet 40,000 forinttal megveszte-
 getni, aki a királynál ki is vitte a pör lefolytatásának és
 így az ítélet kimondásának megszüntetését. De evvel
 végzetét csak 2—3 évvel toltá odább.

Még tökéletesebb embernek tekinthették Listius
 Lászlót kortársai azon sorok olvasása után, melyeket
 Istenhez, a mindenség alkotójához, a leghatalmasabbhoz,
 a legfélelmesebbhez, az élet és a hadak intézőjéhez kül-
 dött költeményeiben. Mély áhitat nyilatkozik meg ilyen
 helyeken s képtelenségnek tartanók a szinte zsoltársze-
 rüleg magasztos hangok hallatójáról azt, hogy elvetemült
 gonosztevő, ha a pörében fölvetett jegyzőkönyvek tanu-
 vallomásai azt nem igazolnák. Hogyan férhetett volna
 meg egy lélekben a szinlelésnek akkora foka, hogy a

legmélyebb vallásos érzés legfelsőbb kifejezési ereje egyesült a legundokabb bűnök öntudatával, ha lelke egészséges lett volna és nem beteg?

A költeményben az ország egykori fényét s későbbi romlását mind Isten akaratából származtatja s a támadó török visszaverésére összegyűlt magyarság is minden ügyét Istenre bizza, tőle vár segítséget, mert

„Nem félnek pogánytól, dühös hatalmától,
Magok Istenre bizzák,
Ha mind ott vesznek is, vissza nem térnek is,
Lelkők Istennek adják;“

mert abban biznak:

„Vagyon igaz ügyünk, mert Isten is velünk,
S lehet hát jó reménység.“ (Pars VI.)

Biztatják is egymást ezen az alapon a vitézek:

„Semmit ne féljenek, csak emberkedjenek,
Karjok ereje Isten — ---
Mostan is nem hagy el, bizzunk benne szívvél,
Isten is leszen itten.“ (Pars VIII.)

S tovább folytatja így:

„Maga fog harcolni s népét oltalmazni
Szent irgalmasságáért,
M megbátorit minket s nem hagyja lelkünket
Végtelen jóvoltáért.“ (Pars X.)

Régi keresztény szokás szerint az ütközet előtt a seregek urához könyörögnek a leendő győzelemért:

Végzetlen Isten, ne hagyj most el itten,
Menyből légy jelen jóval,
Őrizd meg népedet, s ne boríts el minket
E rettenetes tóval; (t. i. a török seregge)

Seregeknek ura, miként, Josuéra
Fordítsd ránk szemeidet
Nyujtsd ki jobb karodat s küld el angyalidat,
Szánd meg te hivedet;
Agarustól fajzott s hamisan származott,
Verd meg pogány népedet.

Te is áldott szép szüz, ki tiszta mint lángtüz,
Vagy fiad jobbja felől,
Te vagy szószólója magyarok asszonya,
Vitézséggel végy elől,
Rettentő fegyverrel s fiad érdemével,
Pogányt verd meg egyfelől

Te boldog szent István, érdemes vagy méltán,
Végy esedezésedben,
Amiként Judásnak, Jérémiás annak,
Adj fegyvert jobb kezünkben,
Mellyel a sereget s pogány ellenséget
Verhessük meg mindenben.

Ti is magyar szentek, akik könyörgéstek
Mint egy arany csészékben,
Isten oltáránál s arany bárányánál,
Egyenlő dicséretben,
Mint tömjén illatot, drága áldozatot,
Mutattok kéréstekben.

(Pars XI.)

Isten fordítja el a nemzetről a mohácsi csata után a további szerencsétlenséget, a meghalt Lajos királyt s az elhalt vitézeket Isten a menyekbe fogadja be. S megható a költőnek könyörgése az elszenvedett csapás után az irgalomért, melyet veszélybe sodort hazája érdekében óhajt megnyerni:

„Isten, ki az égből, mint királyi székből
Mindeneket általlátsz,
Ideig türsz s szenvedsz, bünökre nem nézhetsz,
Emberekre ostort adsz,
Bünből megtéröket s néked könyörgöket
Teljességgel el nem hagysz.

Pogány fegyverével s vérontó törével
Hazánkat sanyargatád,
Mint az édes atya haragját mutatja,
Haragodat mutatád,
De kevés időre, kegyelmességedre,
Még rólunk elfordítád:

Nem tűröd békével, kész vagy kegyelemmel
Ézt a szörnyű vérontást,
Keresztyénségen tett, a kit hazánk érzett
Ez veszedelmes romlást,
Angyalod böcsátod s viszont megújítod
Köztünk a nagy változást;

Sok ártatlanoknak s hozzád kiáltóknak
Véres bosszuállást vár,
Mint egy drága illat s könyörgő áldozat
Szined eleiben jár,
Fordits ostorodat, rájok haragodat,
S szánakozzál rajtunk már.“

(Pars XIII.)

Sőt egy 38 versszakos költeményben a Boldogságos Szűzhöz mint Magyarország Patronájához külön is fohász-kodik.

Egyébként is az ember minden dolgának intézésében Isten kezét látja s különösen három dologról, a király-

választásról, a házasságról és a hadrontásról azt hirdeti, hogy azokat Isten magának tartotta fenn; mindezen sorok és vallomások azt hitethetik el az olvasóval, hogy írójuk vallásos s ebből folyólag istenesen élő ember. S mind e sorokra és vallomásokra kegyetlen gunnyal rácáfol Listius élete, mely az isteni és emberi törvények lábbal taposásának kiáltó bizonyítéka.

Am vallásosságával összefonódik hazaszeretetet sugárzó számos nyilatkozata is. Hirdeti és vallja, hogy az ember előmenetelének két utja van e világ színén, s ez a „tudomány s vitézség.“ És pedig együtt jó e kettő, a tudós és vitéz embert a hir szárnyaira veszi s berepüli vele az egész földkerekséget; s igazi bölcsnek hiszi azt, „aki isteneért s édes hazájáért tanult jó hirt szerzeni.“ Mikor a haza veszedelemben van, arra az esetre azt a tanácsot adja, hogy világi és egyházi embernek össze kell fogni s a hazáért mindent, még az életet is föl kell áldozni. Azt akarja a magyarság emlékezetébe vésni, hogy a hazáért mindent föl kell ajánlani, még a templomi szereket is.

Azért az egyházi és világi rendekre egyaránt kiterjeszhető, eme tanács kél lantján:

Vitéz Capistranus (ki volt franciscanus)
Itt bizonságom lehet,
Szerzetesekre is, s egyházi rendre is,
Hogy a fegyver ráillett,
Mert martyromságot és csak boldogságot
Fegyvere által vehet.

Szükség ez országnak, aki juhainak
Nyiregeti a gyapját,
Szép jóvedelmének s fejős tehenének
Gyűjtögeti a vaját,
Ország oltalmára s Tömöri módjára
Forgassa éles kardját.

Harmatozzék az ég s essék valaha még
Magyarságra jó idő,
Idegen nemzettől, vagy ellenségitől
Ne legyen tanácskérő,
De legyen pogánytól s egész hatalmától
Édes országa -- védő.

Régi éles kardját, kiből szántó vasát
Megujította vala,

Öntesse ujonnan s vegye hatalmában,
Mint régen szokta vala,
Űzze ellenségét, szélessze seregét,
A mint tanulta vala.

(Pars V.)

És ő, a szintén gyapjunyíró, a szintén tejet lefölöző főúr soha sem köfött oldalára kardot hazája érdekében, soha nem áldozott egy fillért sem hazai célokra, de annál többet gonosz szenvedélyeire s azok eltussolására.

Hiába hirdeti a jó lelkiismeret boldogító érzetét, hiába hangsúlyozza az Isten mindent látását és mindenre kiterjedő büntető körét, hiába erősítgeti a kincs értéktelenségét erkölcs nélkül, hasztalanul tanácsolgatja a tudománynak és vitézségnek a haza szolgálatára fordítását, ő maga nem tartja egyik szabályt, egyik törvényt, egyik tanácsot sem meg, hanem minden tette e szavaival ellenkezőt mutat.

Szinlelés összes írása, hogy elhitesse az olvasóval, hogy az, aki vallásos és hazafias érzésű s aki a jó hirre még holta után is sokat ad, az magán és nyilvános életében is ilyen kell, hogy legyen, — mert hiszen a költő szavai lelkének visszhangjai. Amde Listiusnál ez a visszhang hazug, mert mást ad vissza, mint a mit oda bemondtak.

Ha pedig ez így van, akkor nem lehet józan észjárásu, egészséges érzésű az az ember, aki homlokegyenest ellenkező cselekedeteket végez, mint aminőkről beszél, hanem beteglelkűnek és érzésűnek kell őt minősítenünk. Örültnek ugyan lelki életének egész területére nézve mondani nem lehet, azonban egy bizonyos irányban semmiesetre sem rendes.

Nem rendes az ő gondolkodása a kincsszerzés módjára nézve, mert e tekintetben az alchimiával való terheltség hibájával jött a világra, melyet aztán életkörülményei: a hirtelen elszegényülés, az éhes szenvedélyek kielégítésének mohó vágya, főbenjáró bűnök elkövetésének elpalástolására irányuló törekvés még jobban tápláltak és teljes kifejlésre segítettek.

Nem rendes az ő érzelmi világa, mert itt is a kiömlött vér látásában való gyönyörködés hibáját örökölte s általában érzései a végletek határain mozogtak.

Nem rendes az ő költői működésének forrása, mert a grafománia, mint lelki betegség szülte írásait, melyekben azért lelki meggyőződésből eredő érzelmeket és gondolatokat keresni céltévesztett fáradság volna.

Nem rendes az ő gondolkodása, mert élete ténykedéseinek egy nagy része szinlelésből fakad részint azért, hogy gonoszságait leplezze, részint azért, hogy önmagát szépítse. Akinek lelki életében pedig ennyi a hiba, annak tettei teljesen be nem számíthatók, afölött az örülség egy faja uralkodik.

Örülségével össze van növe szinlelése. Szinleli a magasabb társadalmi körök előtt, hogy ő vallásos, hazaszerető és becsületes, pedig nem az; szinleli a tudatlan nép előtt, hogy ő ördögös, pedig nem az. Szinlelése tisztán örülségének eredménye.

Hogy magát boszorkánymesternek, az ördög cimborájának hirdette, annak oka gyanus pénzszerzésének elpalástolásán kívül a 16. és 17. század azon fölfogásában leli alapját, hogy még a legtanultabb fők is, mint Paracelsus, Van Helmont, Pico de Mirandola, Reuchlin, Campanella és mások több olyan dolgot, amit ma a kifejlett természettudományos módszer mellett fizikai, fiziológiai és pszichológiai ismereteinkkel természetes okokból meg tudunk fejteni, akkor az ördögnek tulajdonítottak. A nagy vallási fölfordulással karöltve járt a pogány írók munkáinak felújítása és így a pogány bűvészet minden meséje és története újra közbeszéd és közismeret tárgya lett. „Az orthodox protestans theológia a lényegében megromlott emberi természet fölött roppant hatalmat tulajdonított az ördögnek, ezt a két témát gyakran fejtegették a szószéken Az egyszerű nép a szóbeli hagyományokból és elbeszélésekből, az olvasni tudó pedig az azon időben módfelett felszaporodott boszorkányhistóriákról szóló könyvek- és füzetekből szívta tele lelkét az ördögnek az emberrel való szövetkezéseivel.”¹ Mert a boszorkányperekben fölvelt jegyzőkönyvekben kivétel nélkül előfordul az a vallomás, hogy az ördöggel

¹ Dr. Szilvek Lajos, A hypnosis ismertetése és magyarázata. Bölcséleti Folyóirat, XV. évf. 16. l.

kötött az illető szövetséget, minek fejében Istenről és az ő szolgálatáról le kellett mondania. A szövetség értelmében bizonyos időpontokban erdőkben, elhagyatott helyeken, barlangokban, vesztőhelyeken, hegyeken összejövetelek történtek a gonosz szellemekkel. Ilyeneket valloztak a boszorkánysággal vádoltak s ezeket a nép elhitte, a ravasz, tanult ember, minő Listius is volt, nem hitte, de javára fordította. Innen érthető meg Listius éjszakai számos kóborlása, hókusz-pókusza, csakhogy ördöngössége hitelre találjon.

Különös játéka a sorsnak, hogy mikor pörének tárgyalását az 1659. 112. t. c. értelmében az országgyűlés elrendelte, a pörbe idéző nádori levélben ördöngösségről, gyilkosságról, gyujtogatásról, hamis pecsétről, gyermeksempészésről, mint általa elkövetett bűnökről van szó, de pénzhamisításáról itthon semmit sem tudnak. Midőn pedig Ausztriában a hamis pénzverésen tetten érteve, a halálbüntetést kimondták fejére, egyedül pénzhamisítását hozza fel az ítélet kivégeztetése okául, egyéb gonoszságairól ott nem tudnak semmit.

* * *

Ha tehát elfogadhatónak itéljük Listius László részleges örültségét, magától elesik az a sok kérdés, melyet életirója, Komáromy András és az ő nyomán a Képes magyar irodalomtörténet is fölvet. Mert e műnek I. köt. 398. lapján Listiust illetőleg kérdés kérdésre van halmozva. „Megfejtethetlen problémája az emberi életnek, hogy egy főuri család ivadéka, kit a szelidebb érzések a költészet ápolására indítanak, hogyan vetemedhetik olyan bűnök elkövetésére, melyekre csak az elvetemültség képes. Minő ellentéte ez a jónak és rossznak, mely embertársa fejére gyujtja a házat, keblében hordozza a Leviathant, gyilkol orozva s mérget önt a barátságosan nyujtott pohárba, hogy örökre néma legyen az, aki áruelője lehetne gonosz tette titkainak! Ki a hibás? a század, melyben élt; a nevelés, mely ferde volt; a kör, melyben forgott; az exigenciák, melyek tulkapásait elősegítették; vagy a bűnös asszony, aki életének s gonosz-

ságainak társul szegődött? Hogyan emelkedett ez a bepiszkolt lélek a magasságbeli trónjáig, hogy pártfogásért könyörögjön a Boldogasszonynak, s ajka dicséretet és imát rebegetjen a Megváltó anyjának?“

Mindezen kérdésekre választ ad Listius részleges örültsége s abból fakadó szinlelése, miért is őt a *szinlelés örült lelkü költőjének* nevezhetjük.

Hogy nem járok messze az igazságtól, újabb, neves irodalombuváraink egyikének nyilatkozatával is támogat-hatom véleményemet, amely szerint: „Egyike volt azon szerencsétlen egyéneknek, kik geniálisak és terheltek egy személyben.“¹ Ha azonban terhelt, azaz a lelki bajt örökölt vonásként hozta magával evilágra, akkor nincs más megoldás, mint élete szörnyetteire és költészete erkölcsi szép vilá-gára vonatkozólag a mindkettőben megnyilatkozó szinlelés alapján őt örültnek mondani: Még határozottabban és felfogásomat erősítőleg ír Listiusról, mint lelki beteg-ről, amikor megállapítja, hogy „csak szánhatjuk e jobb sorsra érdemes szerencsétlen elmebeteget, kinek a nem egyenes ut még szellemi termékére is a megvetés sötét árnyékát vetette.“² Erti alatta irodalmi orzását, mely Brodarics latin munkájának szorosabb megjelölés nélkül való átvételében nyilvánult meg.

Távol áll tőlem azt hinni, hogy e fejtegetésekkel a Listius-kérdés végleges megoldást nyert volna. Arra akar e kis dolgozat szolgálni, hogy tudósaink figyelmét az ez irányban való behatóbb és sikeresebb tanulmányozásra hívja fel. Mert meggyőződésem, hogy csak ezen az alapon adható végleges és megnyugtató megoldása Listius kettős természetének.

Az sem volt a célom, hogy a gonosztevőt tisztára mosva állítsam az olvasó elé; marad ő azért a gonosz-ságnak sok fajtajával megfertőzött egyén, csak enyhébb megbírást óhajtok számára nyerni, az emberi termé-szetnek a lelki betegek iránt mutatkozó szánalma alapján.

Kováts Antal.

¹ Pintér Jenő, „A magyar irod. története.“ II. k. 280. l.

² U. a. L. L. Mohácsi veszedelmének forrásai. Irod. közl. XVI. 291. l.

Iskolai tudósítások az 1910—11. iskolai évről.

IV.

Tanári kar.

A kötelezett tantárgyak tanárai.

Horváth György, kegyes-tanítórendi pap, a társház főnöke, főgimnáziumi igazgató, rendes tanár, okleveles gyorsíró, tanít 30 év óta; tanította a latin nyelvet az 5. osztályban heti 6 órában

Balogh Sándor, kegyes-tanítórendi pap, rendes tanár, a természettani szertár gondozója, a 8. osztály főnöke, tanít 18 év óta; tanította a földrajzot a 3. B, a természettant a 8., a matematikát a 2. B, 4., 5. és 8. osztályban heti 18 órában.

Cavalloni Sándor, világi, helyettes tanár, az 1. B osztály főnöke, tanít 1 év óta; tanította a magyar, latin nyelvet és szépírást az 1. B, a történelmet a 4. és 5. osztályban heti 18 órában.

Divényi Gyula, kegyes-tanítórendi pap, rendes tanár, a gyakorló-iskola vezetője, az ifjusági nagyobb könyvtár őre, a 2. A osztály főnöke, tanít 15 év óta; tanította a magyar nyelvet a 2. A, 7. és 8., a latin nyelvet a 2. A, a görög-pótló irodalmat a 6. osztályban heti 20 órában.

Eberhardt Béla, kegyes-tanítórendi pap, rendes tanár, a 6. osztály főnöke, tanít 17 év óta; tanította a matematikát a 3. A, 3. B, 6. és 7., a természettant a 7. osztályban heti 17 órában.

Hársing István, kegyes-tanítórendi pap, rendes tanár, a tanári könyvtár, a történelmi és filolog. szertár és az ifj. segélyező egyesület könyvtárának őre, a 3. B osztály főnöke, tanít 9 év óta; tanította a magyar és latin nyelvet a 3. B, a történelmet a 3. A, 3. B és 7. osztályban heti 19 órában.

Incze István, kegyes-tanítórendi pap, rendes tanár, tanácsközmányi jegyző, a 7. osztály főnöke, tanít 23 év óta; tanította a latin nyelvet a 7. és 8., a görög nyelvet a 7., a görög-pótló irodalmat az 5. és 8. osztályban heti 19 órában.

Kováts Antal, kegyes-tanítórendi pap, rendes tanár, a 3. A osztály főnöke, tanít 26 év óta; tanította a magyar nyelvet a 3. A, a latin nyelvet a 3. A és 6., a bölcsészetet a 8. osztályban heti 18 órában.

László József, világi, rendes tornatanár, a tornaszertár őre, a játékdélutánok vezetője, tanít 6 év óta; tanította a tornát és játékot az 1—8. osztályban heti 30 órában.

Lukács József, kegyes-tanítórendi pap, a hittudományok felavatandó doktora, rendes hittanár, főgimnáziumi hitszónok, tanít 9 év óta; tanította a vallást az 1. A, 2. A, 3. A, 3. B, 4., 5., 6., 7. és 8. osztályban heti 18 órában.

Mátyás József, kegyes-tanítórendi pap, rendes tanár, a földrajzi szertár gondozója, tanít 16 év óta; tanította a földrajzot az 1. A és B, 2. A és B, a történelmet a 6. és 8. osztályban heti 18 órában.

Mészáros József, kegyes-tanítórendi pap, rendes tanár, hitelemző, a 4. osztály főnöke, tanít 36 év óta; tanította a vallást az 1. B, 2. B. a magyar és latin nyelvet a 4. osztályban heti 14 órában.

Milosits Károly, világi, helyettes tanár, az ifjusági kisebb könyvtár gondozója, a 2. B osztály főnöke, tanít 1 év óta; tanította a magyar nyelvet a 2. B, 5. és 6., a latin nyelvet és szépírást a 2. B osztályban heti 18 órában.

Orbán Lajos, világi, helyettes tanár, tanít 4 év óta; tanította a német nyelvet a 3. A és 3. B, 4., 5. és 6. osztályban és a szépírást a 2. A osztályban heti 18 órában.

Pfeifer P. Elek, világi, rendes tanár, a rajzszerter gondozója, tanít 6 év óta; tanította a rajzoló geometriát a 2. A és B, 3. A és B és 4., a görögpótló rajzot az 5., 6., 7. és 8. osztályban heti 20 órában.

Sáfrány Károly, kegyes-tanítórendi pap, rendes tanár, az 1. A osztály főnöke, tanít 23 év óta; tanította a magyar és latin nyelvet az 1. A, a német nyelvet a 7. és 8. osztályban heti 17 órában.

Sándor Oszkár, világi, helyettes tanár, tanít 1 év óta; tanította a görög nyelvet az 5., 6. és 8., a görögpótló irodalmat a 7., a szépírást az 1. A osztályban heti 18 órában.

Tőkés Lajos, kegyes-tanítórendi pap, rendes tanár, okl. gyorsíró, okleveles hittanár, a természetrajzi és vegytani szertár gondozója, a gyorsíró kör vezetője, az 5. osztály főnöke, tanít 17 év óta; tanította a földrajzot a 3. A, a természetrajzot az 1. A és B, 2. A és B, 4., 5. és 6. osztályban heti 19 órában.

Vegele Károly, világi, helyettes tanár, tanít 2 év óta; tanította a matematikát az 1. A és B, 2. A, a rajzoló geometriát az 1. A és B osztályban heti 18 órában.

b) A nem katolikus vallásu tanulók hitoktatói.

Halász Jenő, izr. elemi iskolai tanító; tanította az izr. vallástant az 1—5. osztályban heti 10 órában.

Hütter Lajos, ág. ev. lelkész; tanította az ág. ev. vallástant heti 2 órában.

Jankovits Velimir, varasdi gör. kel. szerb lelkész; tanította a gör. kel. vallástant heti 1 órában.

Kádár Lajos, reform. lelkész; tanította a reform. vallástant heti 2 órában.

Neumann Ede dr., főrabbi; tanította az izr. vallástant a 6—8 osztályban heti 6 órában.

c) A nem kötelezett tantárgyak tanárai.

Fodor Aladár dr., iskolaorvos, egészségtan tanár; tanította az egészségtant a 7. osztályban heti 1 órában.

László József, tanította a vívást heti 2 órában.

Lauschmann Jenő, m. kir. honvédszázados, vezette a lövésztanfolyamot heti 1 órában.

Lukács József, tanította a műéneket és vezette a zenekart heti 5 órában.

Pfeifer P. Elek, tanította a szabadkézi rajzot heti 4 órában.

Tőkés Lajos, tanította a gyorsírást heti 4 órában.

V.

Előadott tananyag.

a) A rendes tantárgyakból.

ELSŐ A ÉS B OSZTÁLY.

Osztályfőnök : *Sáfrány Károly* az A-ban, *Cavalloni Sándor* a B-ben.

Vallástan. Hetenkint 2 óra.

Tankönyv : Középkatekizmus.

Tananyag : Az ember rendeltetése és végcélja. A hit. Az apostoli hitvallás. Isten tíz parancsolata. Az anyaszentegyház öt parancsolata. A keresztény igazság. A malaszt eszközei : a szent-ségek és az imádság.

Tanár : **Lukács József** az A, **Mészáros József** a B osztályban.

Magyar nyelv. Hetenkint 5 óra.

Tankönyvek : Szabó Ignác, Magyar nyelvtan, I. r.; Szabó Ignác, Magyar Olvasókönyv, I. r.

Tananyag : A hangulat elemei. Mondattani alapon alaktan. Az egyszerű mondat és részei : a fő- és mellékmondat megkülönböztetése. Helyesírás. Prózaí és költői olvasmányok. Az előbbiek tartalmi elmondása, az utóbbiak elszavalása. Elemzés. Kellően hangsúlyozó olvasás. Kéthetenkint egy iskolai írásbeli dolgozat.

Tanár : **Sáfrány Károly** az A, **Cavalloni Sándor** a B osztályban.

Latin nyelv. Hetenkint 6 óra. Tankönyv : Földi-Kardos, Latin nyelvtan és olvasókönyv. Tananyag : Latinból magyarra és magyarból latinra fordítás. Az olvasmányok alapján a főnevek, melléknevek, névmások, számnevek alaktana. A határozók és praepositiók ismertetése. A cselekvő igeragozás, — Memoriter. Kéthetenkint egy iskolai írásbeli dolgozat.

Tanár : **Sáfrány Károly** az A, **Cavalloni Sándor** a B osztályban.

Természetrájk. Hetenkint 2 óra.

Tankönyv: Tökés L., *Természetrájk*, I. r.

Tananyag: A négy évszak, kivált a növényeken mutatkozó jelenségekben feltüntetve. Osz: a közönségesebb gyümölcsformák taglalása és csoportosítása. Házi állatok. Tél: a közönségesebb fenyők. Az ember lakása közelében, a mezőn és erdőn élő emlős állatok. Tavasz; könnyen szemlélhető virágos növények, megjelenésük szerint; a növények részeinek megismerése. Házi szárnyasok.

Tanár: **Tökés Lajos.**

Földrájk. Hetenkint 3 óra.

Tankönyv: Jákó-Ujházy, A magyar királyság földrájja, Kozma-Körösi, Rendszeres földrájzi atlasz.

Tananyag: Általános földrájzi fogalmak. A Kis-Alföld, a Nagy-Alföld, az Északnyugat, Északkeleti, Délkeleti felföldek, a Duna és a Dráva, a Dráva és a Száva közötti vidékek hegyrájja, vízrájja, népráji viszonyai, éghajlata, talaja, termékei, megyéi és városai. Térkép-vázlatok kitöltése az iskolában.

Tanár: **Mátyás József.**

Matematika. Hetenkint 4 óra.

Tankönyv: dr. Suták József, Számтан.

Tananyag: A tizes számrendszer; a római számjegyek ismeretése; a négy számolási alapmivelet nevezetlen és megnevezett egész számokkal, kiváló tekintettel a fejszámolásra; a mértékek ismertetése; a számok oszthatósága; a legnagyobb közös osztó; a legkisebb közös többszörös; a közönséges törtszám; a tizedes tört fogalma, a törtek átalakítása; számolási miveletek közönséges és tizedes törtekkel.

Tanár: **Vegele Károly.**

Rajzoló mértan Hetenkint 3 óra.

Tankönyv: Huszka, Rajzoló geometria, I. r.

Tananyag: Planimetriai elemek; a pont, a vonalak rajzolása, iránya és elnevezése; ugyanezekkel a négy számolási mivelet; a párhuzamos és metsző vonalak; a szögek, ezeknek hányfélesége és mérése szögmérővel; a három- és négyszögek elnevezései, szögeik és oldalaik szerint; terület számítás a hasonlóság és összeillőség; a szimmetria; a kör és ennek nevezetesebb egyenesei, a kerület- és területszámítások.

Tanár: **Vegele Károly.**

Szépírás. Hetenkint 1 óra.

Tanár: **Sándor Oszkár** az A, **Cavalloni Sándor** a B osztályban.

Torna. Hetenkint 2 óra.

Tananyag: Rendgyakorlatok: Arc- és oldalsor alakítás, szakaszalakítás, sorbontás legegyszerűbb nemei. Járás, kanyarodás, rendes és kettősrendek alakítása helyből. Szabadgyakorlatok 1—4 ütemben kézi szerekekkel (fabot, farúd) és anélkül. Társas gyakorlatok.

Osztálytornázás szereken. Gyakorlatok a szabadban: Gyors és kitarító síkfutás, ugrások különféle nemei.

Tanár: **László József.**

Játék Hetenkint 2 óra.

Tananyag: Futójátékok: Fogócska, kotló és kánya, farkas és bárány, vadember, Jakab hol vagy?, fehér-fekete, sánta róka gyere ki, tolvajüző, futvaütő, körfutó Labdajátékok kis labdával: Futóróta, hivatkozó, frissítő, lapdaröpitő, kapós, sintérméta. Középnagyságu labdával: Labdaugrató. Őres nagy labdával: Szökdelő, Hadakozási játékok: Kakasviadal, rabló s pandur. Helyi játékok.

Tanár: **László József.**

MÁSODIK A ÉS B OSZTÁLY.

Osztályfőnök: *Divényi Gyula* az A-ban, *Milosits Károly* a B-ben.

Vallástan. Hetenkint 2 óra.

Tankönyv: Pokorny E., Oszövétségi bibliai történet és közép-katekizmus.

Tananyag: Az isteni kinyilatkoztatás története, a világ teremtésétől a Megváltó eljöveteleig. — A hitről és a parancsokról.

Tanár: **Lukács József** az A, **Mészáros József** a B osztályban.

Magyar nyelv. Hetenkint 5 óra.

Tankönyv: Szabó Ignác dr., Magyar nyelvtan és Olvasókönyve.

Tananyag: A mondat és részei. Azok elemzése. Mellérendelt és alárendelt mondatok. Szóragozás és szóképzés. Rokonalaku és rokonértelmű szók. Elbeszélő prózai és költői olvasmányok olvasása és azok tartalmi magyarázása és szabadon való elbeszélése, még pedig mesék, mondák, rajzok, történelmi tárgyú elbeszélések, leírások a magyar föld és nép élete köréből bizonyos csoportok szerint. Könyv nélkül tanult költői darabok elmondása. Kéthetenkint egy írásbeli dolgozat.

Tanár: **Divényi Gyula** az A., **Milosits Károly** a B osztályban.

Latin nyelv. Hetenkint 6 óra.

Tankönyv: Fodor—Székely, Liber sexti.

Tananyag: Egy római ifju történetéből vett olvasmányok alapján a fő- és mellékmondatok megkülönböztetése, kötőszók szerint. Az alaktan befejezése; a rendhagyó és személytelen igék. Szócsoportok. Fordítás latinról magyarra és viszont. Kéthetenkint egy írásbeli dolgozat.

Tanár: **Divényi Gyula** az A, **Milosits Károly** a B osztályban.

Földrajz. Hetenkint 3 óra.

Tankönyv: Jákó—Ujházi, Földrajz, II. r.

Tananyag: Európa országai és népei Magyarországból kiindulva és erre vonatkoztatva; Ausztria részletesebben. Ázsia és Afrika általános leírása, különös tekintettel az európai gyarmatokra. Térképoltas; térképvázlatok kitöltése az iskolában.

Tanár: **Mátyás József.**

Természetrájz. Hetenkint 2 óra.

Tankönyv: Tökés L., *Természetrájz*, II. r.

Tananyag: Ősszel: Néhány ősszel virító növény, tekintettel a növények alaktanára. Télen: Az egyes állatkörök megismertetése, különös tekintettel a főbb emlősökre, madarakra és halakra. Tavasszal: Az izeltlábúak. Az embert közelebről érdeklő, természet és vadontermő növények biológiai és oekónómiai megismerése. Céltudatos, korlátolt rovar- és növénygyűjtés.

Tanár: **Tökés Lajos.**

Matematika. Hetenkint 4 óra.

Tankönyv: Suták József dr., Számtan.

Tananyag: Ismétlése a négy alpmiveletnek közönséges törtekkel. Számológási rövidítések, az u. n. számológási műveletek korlátolt pontossággal; az arányosság fogalmának fejtegetése; az egyszerű hármasszabályhoz tartozó feladatok megfejtése következtetéssel, különösen egységre hozattal és az aránylatok tana szerint: százalék-számítás és ennek alkalmazásai.

Tanár: **Vegele Károly** az A, **Balogh Sándor** a B osztályban.

Rajzoló mértan. Hetenkint 3 óra.

Tankönyv: Huszka József, Stereometriai alaktan.

Tananyag: Stereometriai elemek; a sík, az él-, lap- és test-szögek; a szögletes- és a görbelapú mértani testek ismertetése, szerkesztésük adott méretekből, a parallel-perspektiva alapján, árnyékolással; a testek hasonlósága, egybeillősége és szimmetriája; a testek hálójának készítése; a testek felületének és köbtartalmának kiszámítása, számos gyakorlati példával; geometriai ékitmények, valaminek levéldiszitmény-elemek rajzolása, szinezéssel.

Tanár: **Pfeifer P. Elek.**

Szépírás. Hetenkint 1 óra.

Tananyag: Folyó magyar és német írás.

Tanár: **Orbán Lajos** az A, **Milosits Károly** a B osztályban.

Torna. Hetenkint 2 óra.

Tananyag: Mint az I. osztályban.

Tanár: **László József.**

Játék. Hetenkint 2 óra.

Tananyag: Futójátékok: Üsd a harmadikat, menekülő, tolvaj-üző, futvaüző, körfutó. Labdajátékok kis labdával: Távdobálás, rejtőróta, magyar csatajáték, sintérméta, kapós. Középnagyságu labdával: Labdacsata, labdaharc. Üres nagy labdával: Labdaöklöző, labdaszökdelő. Tömött nagy labdával: Labdafogó, labdakergető,

labdahajszja. Hadakozási játékok: Huszáros, fogolyharc, kakasviadal, rabló és pandur, körharc. Tréfás játékok és versenyek. Szökdelő futás fél lábon és páros lábon. Helyi játékok.

Tanár: **László József.**

HARMADIK OSZTÁLY.

Osztályfőnök: *Kováts Antal* az A-ban, *Hársing István* a B-ben.

Vallástan. Hetenkint 2 óra

Tankönyv: Pokorni E., Bibliai történet, II. r., Ujszövetség és Középkatekizmus.

Tananyag: Az isteni kinyilatkoztatás történetének folytatása Előkészület a Megváltó eljöveteléhez; Keresztelő szent János tanítása és élete; a Megváltó és a Megváltás története; az anyaszentegyház alapítása és terjedése az I. században; az apostolok cselekedetei; Palesztina leírása; a malaszt eszközeiről; a szent-ségekről.

Tanár: **Lukács József.**

Magyar nyelv. Hetenkint 4 óra.

Tankönyvek: Szabó Ignác: Rendszeres Magyar Nyelvtan, Magyar Olvasókönyv.

Tananyag: Nyelvtan. A magyar nyelv eredete, rokonai s a mai magyar nyelv. Hangtan, szótan és mondattan. Olvasmányok: Elbeszélések a magyar nemzet történetéből, a görög és római világból. Szemelvények Tompa, Tóth Kálmán, Pósa, Kisfaludy Károly és Sándor, Petöfi, Arany, Berzsenyi, Kölcsey, Vörösmarty és Eötvös egyszerűbb hazafias költeményeiből; leíró és vig darabok az olvasókönyv fonalán s ezek tartalmának elmondása. Költemények elemzése és szavalása. Elemzés. Kéthetenkint egy írásbeli feladat, leírás közvetlen szemlélet és megbeszélés alapján. Rövid elbeszélések.

Tanár: **Kováts Antal** az A, **Hársing István** a B osztályban.

Latin nyelv. Hetenkint 6 óra.

Tankönyvek: Hittrich O., Latin mondattan. Pirchala I., Latin olvasókönyv.

Tananyag: Cornelius Nepos életrajzai közül olvastuk: Miltiandest, Themistoclest, Aristidest, Pausaniast, Cimont, Lysandert. Egyes szebb részleteket memoriter. Phaedrus meséi közül: Lupus et agnus, Canis per fluvium carnem ferens, Canis fidelis, Passer ad leporem consiliator, Lupus et gruis, Cervus ad fontem. Mindezek memoriterként is. Szótanulás és kifejezéstannulás az olvasmányok kapcsán. Nyelvtan: Az egyszerű mondat, különös tekintettel a határozókra. Mondatszerkezetek: Nom., acc, c. inf., particip.

szerk., gerundivumos szerk., függő kérdés. Kéthetenként egy írásbeli dolgozat, fordítás magyarból latinra.

Tanár: **Kováts Antal** az A, **Hársing István** a B osztályban.

Német nyelv. Hetenkint 4 óra.

Tankönyv: Endrei-Szele, Német nyelvkönyv.

Tananyag: Név- és igeragozás, melléknevek fokozása, határozószóképzés, számnevek és névmások, szórend, szótanulás az olvasmányokkal kapcsolatban és tárgyi csoportokban. Fordítás németből magyarra. Beszédgyakorlatok. Kisebb költemények beemlézése. Kéthetenként egy iskolai írásbeli gyakorlat magyarról németre.

Tanár: **Orbán Lajos.**

Történet. Hetenkint 3 óra.

Tankönyv: Varga Ottó, A magyarok története, 6. kiadás. Kogutowitz, Történelmi atlasz.

Tananyag: Magyarország története a legrégebb időktől a mohácsi vészig.

Tanár: **Hársing István.**

Földrajz. Hetenkint 2 óra.

Tankönyvek: Jákó-Ujházy, Földrajz, III. r., Vörös Cyrill, Fizikai és math. földrajz. Kogutowitz, Középkisk. földrajzi atlasz. III. rész.

Tananyag: Amerika és Ausztrália földrajza. Fizikai földrajz, a föld szárazsága, vize, légköre, belseje; a föld mint világtest.

Tanár: **Tőkés Lajos** az A, **Balog Sándor** a B osztályban.

Matematika. Hetenkint 3 óra.

Tankönyvek: Suták József dr., Számtan.

Tananyag: Az egyszerű és összetett kamatszámolás, határ-időszámolás, állampapírok, váltók, egyszerű és összetett lerovat, társaságszabály, elegyítésszabály, láncszabály, ötvény-számítás.

Tanár: **Eberhardt Béla.**

Rajzoló mértan. Hetenkint 2 óra.

Tankönyv: Huszka I., Rajzoló geometria III—IV. r.

Tananyag: A szerkesztő síkmértan; az egyenes vonalú síkidomok másolása és szerkesztése, adott méreteken, az egybeillőség és hasonlóság alapján; merőleges és párhuzamos egyenesek mértani szerkesztése; távolságok, szögek aránya és osztása; kisebbitett mértékek ismertetése és alkalmazása, a szögek szerkesztésénél és az idomok másolásánál. A magyar, görög, arab és renaissance diszitmény elemek; stilizált levél- és virág-idomok rajzolása és színezése.

Tanár: **Pfeifer P. Elek.**

Torna. Hetenkint 2 óra.

Tananyag: Rendgyakorlatok: A szabatos menetelés gyakorlása; fejlődések, kanyarodások, rendek és kettősrendek alakítása.

Szabadgyakorlatok 1—4 ütemben kézi szerekkel (vasbot, súlyzó) és a nélkül. Társas gyakorlatok. Osztálytornázás szereken. Gyakorlatok a szabadban. Gyors és kitartó síkfutás, ugrások különféle nemei.

Tanár: **László József.**

Játék. Hetenkint 2 óra.

Tananyag mint a II. osztályban.

Tanár: **László József.**

NEGYEDIK OSZTÁLY.

Osztályfőnök: *Mészáros József.*

Vallástan. Hetenkint 2 óra.

Tankönyv: Pokorny, Szertartástan.

Tananyag: Szent helyek és egyházi készletek. Az isteni tisztelet szent cselekményei. A szent mise részei. A szentségek és szentelmények: Az egyházi idő; A karácsonyi, husvéti és pünkösti ünnepkör. A szentek ünnepei.

Tanár: **Lukács József.**

Magyar nyelv. Hetenkint 4 óra.

Tankönyvek: Bartha-Prónai, Stilisztika. Lehr A., Arany J. Toldija.

Tananyag: Stilisztika és verstan. Olvasmányok. Nagyobbak: Arany Toldija és Kisfaludy K. Mátyás diákja. Kisebb költemények a magyar klasszikusokból, különös tekintettel a különböző versformákra. Prózai olvasmányok: A Példák Könyvéből, Pesti Gábor, Heltai Gáspás, Haller János, Rozsnyai Dávid meséiből, Mikes leveleiből, Faludi elbeszéléseiből; leírások, könnyebb élet- és jellemrajzok, erkölcsrajzok. Polgári ügyiratok. Költemények beemlézése, szavalása. Toldiból: az előhang és az I—IV., VI. és X. énekek memoriter, a 12 ének alaki és tartalmi fejtegetése. Toldi keletkezése, forrásai, műfaja, verselése. Írásbeli dolgozatok: Havonként 2 írásbeli, felváltva iskolai és házi.

Tanár: **Mészáros József.**

Latin nyelv. Hetenkint 6 óra.

Tankönyvek: Hittrich, Latin nyelvtan és Pirchala, Latin olvasókönyv.

Tananyag: Az alaktan ismétlése után az összetett mondatok. Mellé- és alárendelés. Consecutio temporum. Oratio recta et obliqua. Mondatok összevonása. Igenevek. Stilisztikai sajtászerüség a beszédrészek használatában. A római naptár. Olvasmányok: C. J. Caesaris: De bello Gallico I. 1., 39—54; II. 15—28; VI. 11—28. P. Ovid N.: Metamorphoseon 89—150., 252—415., VIII. 183—235, 611—724. Caesar és Ovidius élete és művei. Gallia és lakói. Vallási régiségek az olvasmányok alapján. A

rómaiak hadviselése. Mitológiai alapismeretek Ovidiushoz. A hexameter. A költői előadás sajátosságai. Memoriter : Ovid. A világ négy kora. Kéthetenként iskolai írásbeli dolgozat.

Tanár : **Mészáros József.**

Német nyelv. Hetenkint 3 óra.

Tankönyv : Endrei Akos, Német nyelvkönyv.

Tananyag : Az alaktan befejezése. A legfontosabb mondat-tani szabályok. Próza és költői darabok olvasása, fordítása, elemzése és néhány költői darab beemlézése. Szótanulás és beszédgyakorlatok az olvasmányok alapján. Kéthetenként egy iskolai írásbeli gyakorlat.

Tanár : **Orbán Lajos.**

Történet. Hetenkint 3 óra.

Tankönyv : Varga Ottó, A magyarok története és Magyarország a jelenben. II. r. 6. k. Kogutowitz, Történelmi atlasz.

Tananyag : Magyarország története a mohácsi vésztől 1867-ig. Magyarország politikai földrajza.

Tanár : **Cavalloni Sándor.**

Természetrájt. Hetenkint 3 óra.

Tankönyv : Tőkés L., Növénytan.

Tananyag : Növénytan. Néhány ősszel található növényfaj leírása. A növények kémiaja. A növények sejttana, szövettana, életjelenségei. A virágtalan növények. A virágos növények; nyitvatermők; zárvatermők; egy és kétszikűek. A virágos növények biológiai megfigyelése. Tervszerinti korlátolt növénygyűjtés.

Tanár : **Tőkés Lajos.**

Matematika. Hetenkint 3 óra.

Tankönyv : Suták József, Algebra I. r.

Tananyag : Bevezetés a betűszámtnba; a négy alapszámítás; egész és törtszámokkal; négyzetre és köbreemelés; a számok oszthatósága; elsőfoku egyenletek egy ismeretlennel; aránylatok.

Tanár : **Balogh Sándor.**

Rajzoló mértan. Hetenkint 2 óra.

Tankönyv : Szuppán-Szirtes, Constructiv planimetria.

Tananyag : A szerkesztő sík mértan; görbe vonalú idomok. A kör húrja és érintője; a körben előforduló szögek tételei; két kör relatív fekvése, a körök mint hasonló idomok és az ezekre vonatkozó tételek; az ellipszis, parabola, hiperbola, ezek tengelyei és sugarai. Görög, arab és renaissance díszítőelemek. Stilizált levél és virágidomok rajzolása és színezése, valamint természetes levélformák utáni vázolás.

Tanár : **Pfeifer P. Elek.**

Torna. Hetenkint 2 óra.

Tananyag : Mint a III. osztályban.

Tanár : **László József.**

Játék. Hetenkint 2 óra.

Tananyag: Futójáték: Usd a harmadikat, tolvajüző, táboros, kötekedő, csalogató, botrablás, farkasverem. Labdajáték kis labdával: Benforgó, nagybüdü, magyar csatajáték, távdobálás, sintérméta, négyes méta, körméta, céldobálás, lövészjáték. Középnagyságu labdával: Labdaharc, labdaverseny, kanászos. Üres nagy labdával: Határrugó, várjáték. Tömött nagy labdával: Körrugó, guruló, határvédő. Hadakozási játékok: Huszáros, várostromlás, sáncostromlás, körharc, tömeges birkózás alsó fogásért. Tréfás játékok és versenyek: Szökdelő futás guggó állásban; nekifutással és ülőhelyzetben, bakugrás. Helyi játék.

Tanár: **László József.**

ÖTÖDIK OSZTÁLY.

Osztályfőnök: *Tökés Lajos.*

Vallástan. Hetenkint 3 óra.

Tankönyv: Dr. Titz Antal, Ker. kath. Vallástan, V. oszt. sz.

Tananyag: A kath. egély igazságainak bizonyításai.

Tanár: **Lukács József.**

Magyar nyelv. Hetenként 3 óra.

Tankönyv: Négyesy, Rhetorika és olvasókönyv. 3. kiadás.

Tananyag: Az irodalom fogalma és felosztása. A szerkesztés három művelete. Feltalálás. Elrendezés. Kidolgozás. A tartalom forrásai. Meghatározás. Indukció. Dedukció. Felosztás. A próza műfajok. Leírás. Elbeszélés. Történetírás. Értekezés. A szónoki beszéd. Olvasmányok: Kisebb leírások, elbeszélések, értekezések és jellemrajzok (Kemény Zs., id. Wesselényi Miklós báró stb.). Szónoki beszédek (Kossuth, A nemzeti védelemről; Deák első felirati beszéde; Gyulai, Arany János fölött mondott beszéde; Kölcsey Parainesis és Kazinczy fölött mondott beszéde). Szemelvények Salamon Ferenc, Marczali H történeti műveiből. Arany János: Toldi estéje. Jókai: Az új földesur. Széchenyi: Hitel. Havonként egy írásbeli dolgozat.

Tanár: **Milosits Károly.**

Latin nyelv. Hetenkint 6 óra.

Tankönyvek: Hittrich: Latin nyelvtan I—II. r. Dr. Cserép L., Szemelv. P. Ov. Naso műveiből. Köpesdy S., M. T. Cicero De imp. Cn. Pompei és Pro Archia. Wagner-Horváth, Római régiségek.

Tananyag: Az alak- és mondattan ismétlése mellett olvasott M. T. Ciceronis or. de imp. Cn. Pompei et pro Archia poeta. Az olvasást szükséges nyelvi és tárgyi magyarázatok kísérték. Tüzetesen tárgyalatott Róma, az időszámítás, a speciális

római mythologia, a tartományok kormányzása és a vallás. Köl'öi olvasmányok: Ovidii Metamorphoses : Niobe, Orpheus és Eurydice. Fasti: Lemuria, Terminalia, Hercules és Cacus, Róma alapítása. Remus halála, Romulus halála, Fabii. A salius-papok eredete. Havonkint 2 iskolai dolgozat.

Tanár: **Horváth György.**

Görög nyelv. Hetenkint 5 óra.

Tankönyvek: Dr. Maywald J., Görög nyelvtan, Görög gyakorló- és olvasókönyv.

Tananyag: Alaktan. A főnevek, melléknevek, névmások, számnevek és határozók. Az omega-végű magán- és mássalhangzó tövű igék. A tárgyalt anyag gyakorlása megfelelő olvasmányokkal. Két-hetenkint egy iskolai dolgozat.

Tanár: **Sándor Oszkár.**

Görögpótló irodalmi olvasmányok. Hetenkint 3 óra.

Tankönyvek: Csengery: Homeros Iliasa. Gyomlay: Homeros Odysseája. Geréb: Szemelvények Herodotos történeti műveiből. Badics: Magyar Irodalmi olvasókönyv I. kötet.

Tananyag: I. Homeros élete, a homerosi kérdés. Az Ilias és Odysseia szemelvényekben.

II. Herodotos élete, irodalmi működése, valláserkölcsi világnézete, történetirői felfogása. Herodotos történeti könyvei szemelvényekben.

III. Magyar irodalmi olvasmányok: Tinódi: Buda veszéséről és Terek Bálint fogságáról. Gyöngyösi: Kemény János emlékezete. Arany J.: Buda halála. Heltai Gáspár: II. Lajos király és a mohácsi viadalom. Szemelvények Kemény J. önéletírásából: Bethlen Gábor. Szalárdi J.: A jeneiek veszedelme. Gr. Bethlen Miklós: Zrinyi Miklós halála. Cserey M.: A magyarországi bújdosók Erdélyben, Teleky Mihály politikája. A zernyeszti ütközet. Br. Apór Péter Metamorphosisából: A régi Erdélynek köntösiről. Az erdélyiek régi nyájasságáról. Félévenkint egy-egy házi dolgozat.

Tanár: **Incze István.**

Görögpótló rajz. Hetenkint 2 óra.

Tananyag: Egyszerű stereometriai testeknek s ezek összetételeinek szemlélet alapján való rajzolása, contourokban és utóbb árnyékolással is. Alkalmilag rajzolás lapminták és egyszerű reliefek után (gyps). Az egyiptomi, görög, bizanci, arab és román építmények alkatrészei, azoknak fölismerése és kulturhatása a szemléltre. A rajzolás színezéssel, előbb a tömegtanítás alapján, nagy, alkalmas falitáblák, később pedig kisebb mintalapok után.

Tanár: **Pfeifer P. Elek.**

Német nyelv. Hetenkint 3 óra.

Tankönyvek: Albrecht J., Német olvasókönyv. Német nyelvtan.

Tananyag: Az alaktan ismétlése és kiegészítése, szórend, mondattan. Olvasmányok: Mut über Gut. Die Hasenjagd. Das wohlfeile Mittagessen. Das seltsame Recept. Cäsars Ermordung.

Die goldene Repetieruhr. Betrachtung über ein Vogelnest. Die Standeswahl. Sankt Peter mit der Geige. Untreue schlägt den eigenen Herrn. Der Sommer. Karthagos Zerströrung. Költemények: Du bist wie . . . Lorelei. Barbarossa. An mein Vaterland Einst und jetzt. Der Sänger. Legende. Az olvasmányok alaki és tárgyi fejtegetése. Néhány költemény beemlézése. Szók és kifejezések gyűjtése. Beszéd és stílusgyakorlatok. Kéthetenként egy iskolai írásbeli gyakorlat.

Tanár: **Orbán Lajos.**

Történet. Hetenkint 3 óra.

Tankönyvek; Szölgvény János, Világtörténelem I. r., Jausz. Történelmi atlasz.

Tananyag: Az ó-kor története a nyugat-római császárság bukásáig (476), a földrajzi ismeretek ébrentartása mellett.

Tanár: **Cavalloni Sándor.**

Természetrájk. Hetenkint 3 óra.

Tankönyv: Pintér Pál, Allattan.

Tananyag: Allattan. Az állatvilág általános felosztása. Az állatok szervezettsége a védelem, mozgás, érzés szempontjából. Az anyagcsere és a szaporodás. Az antropológia főbb tételei. Az egyes állattípusok jellemzése, az egyes állatok főbb képviselőinek leírása, tekintettel a hazai előfordulásokra. Tervszerinti korlátozott rovargyűjtés.

Tanár: **Tőkés Lajos.**

Matematika. Hetenkint 3 óra.

Tankönyv: Suták József, Algebra. Lóky B., Geometria I. r.

Tananyag: Algebra: Elsőfoku egyenletek több ismeretlennel; a gyökök; az irracionális négyzetgyök; négyzetes egyenletek egy ismeretlennel; számműveletek négyzetgyökökkel; a köbgyök; számolási műveletek gyökmennyiségekkel; irracionális egyenlet. Geometria: Síkmértan, a körig.

Tanár: **Balogh Sándor.**

Torna. Hetenkint 2 óra.

Tananyag: Rendgyakorlatok: Kettősrendek és rendekre szakadozás gyakorlása menetközben, összekötve kanyarodásokkal és fejlődésekkel. Távolabb fekvő pont felé való menetelés az irány pontos megtartásával. Szabadgyakorlatok 1—8 ütemben kézi serekkel (vasbot, súlyzó, buzogány) és a nélkül. Társas gyakorlatok. Csapatornázás. Gyakorlatok a szabadban: Gyors és kitartó síkfutás, súlydobás és diszkoszvetés, ugrások különféle nemei.

Tanár: **László József.**

Játék. Hetenkint 2 óra.

Tananyag: Mint a IV. osztályban.

Tanár: **László József.**

HATODIK OSZTÁLY.

Osztályfőnök: *Eberhardt Béla.*

Vallástan. Hetenkint 2 óra.

Tankönyv: Dr. Titz Antal, *Erkölcstan*, VI. oszt. sz.

Tananyag: *Katholikus vallástan.*

Tanár: **Lukács József.**

Magyar nyelv. Hetenkint 3 óra.

Tankönyv: *Négyesy, Poetika olvasmányokkal.*

Tananyag: A poetika fogalma. A költői műfajok elágazása. Az elbeszélő költészet tulajdonságai és fajai. A líra motivumai. A lírai költészet fejlődése. A dráma főbb változatainak sajátosságai. — Olvasmányok: *Mesék, mondák, balladák; Zrinyi Szigeti veszedelem c. eposza; Arany, Nagyidai cigányok. Toldi szerelme és Buda Halála c. eposzai; Vörösmartytól. A két szomszédvár és Zalán futása. Csokonai Dorottyája Tanító költemények, Vojtina Ars-poetikája, Csokonai, A lélek halhatatlanságáról). Petőfi családi költeményei és János vitéze. Kisfaludy K.-tól a Kérők. Katona Bánk bánja. Szigligeti Trónkeresője. Shakespere Coriolanusa. Madách, az ember tragédiája. Molière, A tudós nők. Havonként egy írásbeli házi dolgozat.*

Tanár: **Milosits Károly.**

Latin nyelv. Hetenkint 5 óra.

Tankönyvek: *Hittrich Ö., Latin nyelvtan I—II. r. Kalmár Elek: Szemelvények Livius művéből. Wirth Gyula: Szemelvények P. Vergilius Aeneiséből. Wagner—Horváth: Római régiségek.*

Tananyag: Az alak- és mondattan folytonos ismétlése mellett olvastattak: *T. Livi. Ab urbe condita I. II. 1., 2., 12., 13., 31., 32., 33. III. 33., 34. IV. 6., 7., 8. XXI. 1., 4., 35—37. XXII. 44—49. XXX. 34., 35., 45. Verg. Aen. I. 1—210., 494—630. II. 1—370., 506—558., 634—804. III. 568—718 IV. 1—30., 54—89., 219—278., 584—629. tartalmi áthidalásokkal. Hadügyi és vallási római régiségek. Memoriter: Liv. II. 32. XXI. 4. XXX 45. Verg. Aen. I. 1—33. II. 1—56. Livius és Vergilius élete és művei. Kéthetenként iskolai írásbeli dolgozat.*

Tanár: **Kováts Antal.**

Görög nyelv. Hetenkint 5 óra.

Tankönyvek: *Dr. Maywald J., Görög nyelvtan, Görög gyakorló és olvasókönyv.*

Tananyag: Az V. osztály anyagának ismétlése után a mi-végü és rendhagyó igék tüzetes ismertetése. Mondattan. — A tárgyalt anyag gyakorlása az *Anabasis I.* könyve nyomán átdolgozott olvasmányokkal. Az eredeti szöveg szerint: *Anabasis III. 1., 15—26. és IV. 7., 19—27. Memorabilia II. 1., 21—34. III. 6. IV, 8. Szemelvények a görög lyrikusokból 1—50. Memoriter Kallinos,*

Theognis, Simonides műveiből és az Analeconteumokból. Kéthetenkint egy iskolai dolgozat.

Tanár: **Sándor Oszkár.**

Görögptől irodalmi olvasmányok. Hetenkint 3 óra.

Tankönyvek: Badics József dr., Magyar irodalmi olvasókönyv, II. kötet; Aeschylus Oresteája, ford. Csengery János.

Tananyag: 1. Szemelvények a görög líra és a vele kapcsolatos magyar klasszikus költészet termékeiből. A görög és magyar elegikusokból: Kallinos, Tyrtaeus, Archilochos, Solon, Theognis; B. Szabó Dávid, Révai, Rájnis, Kazinczy, Kisfaludy, Berzsenyi. A görög és magyar epigramma; a görög és magyar iambos- és trochaios-költészet, ezeknek főbb képviselői. A szoros értelemben vett görög lantos költészet, párhuzamosan a magyar lantos költészettel. Anakreon, Sappho, Rájnis, Bacsnányi, Anakreon szabad átdolgozó Dayka, Révai utánzó, Virágh B., Vörösmarty M., Bacchylides és Pindaros győzelmi ódái.

II. Aeschylus Oresteijának olvasásával kapcsolatban a görög dráma szerkezete, kifejlődése, művelői; a görög színház és színi élet.

Tanár: **Divényi Gyula.**

Görögptől rajz. Hetenkint 2 óra.

Tananyag: Testcsoportok és egyszerűbb használati és díszítési tárgyak rajzolása valóság után, árnyékolással és a perspectiva egyszerűbb törvényeinek megismertetésével a rajzolás közben. Az ókori keleti népek, görögök és rómaiak szobrászati emlékeinek ismertetése.

Tanár: **Pfeifer P. Elek.**

Német nyelv. Hetenkint 3 óra.

Tankönyvek: Albrecht J., Német olvasókönyv, Német nyelvtan.

Tananyag: A nyelv és mondattani ismeretek ébrentartása mellett az olvasott költők életrajzának előrebocsátásával a következő balladák olvastak: Der Schatzgräber, Erbkönig, der Fischer der Zauberlehrling, Ballada vom vertriebenen und zuruckkehrenden Grafen (Goethe), Die Bürgschaft, Der Taucher, Die Kraniche des Ibykus (Schiller), der blinde König (Uhland), die Grenadiere (Heine). Der Ring des Polykrates (Schiller), der wilde Jäger (Bürger). Prózaolvasmányok: Der Kluge Sultan. Das Wunderkästchen. Die leichteste Todesstrafe. Die Ungarn in St.-Gallen. Der Löwe. Der Seiler von Fürfeld. Die Burgen im Mittelalter. Andreas Hertzog. Rudolf von Habsburg. Die Ameise. Die Erfindung der Buchdruckerkunst. Az olvasott művek alaki és tárgyi fejtegetése, beszéd- és stílusgyakorlatok. Kéthetenkint 1 iskolai írásbeli gyakorlat.

Tanár: **Orbán Lajos.**

Történet. Hetenkint 3 óra.

Tankönyvek: Márki S. dr., Egyetemes történelem, II. rész; Jausz Gy. Történelmi atlasz.

Tananyag: Egyetemes történet a magyar nemzet történetével kapcsolatosan a nyugat-római császárság bukásától a westphaliai békéig (1648), a földrajzi ismeretek ébrentartása mellett.

Tanár : **Mátyás József.**

Természetrájz. Hetenkint 3 óra.

Tankönyv : Pintér Pál, Asványtan.

Tananyag: Asványtan. A már szerzett kémiai ismeretek kibővítése és értelmezése. Az ásványok leírása alaki, fizikai és kémiai tulajdonságaik alapján. Fémek elemek, mint ásványok leírása, Oxidok, Sulfidok. Közönségesen ismert mesterséges sók és savak. Az ásványokon mesterségesen előidézhető változások s a kristály rendszer; analízis. Carbon tartalmú ásványok. A víz, a levegő és a szerves világ, mint geológiai viszonyainak ismertetése kirándulások alkalmával. Feldolgozott ásványi és kőzettermékek felismerésének begyakorlása. Ásványhatározás.

Tanár : **Tőkés Lajos.**

Matematika. Hetenkint 4 óra.

Tankönyvek : Suták. Algebra II. r. Lóky B., Geometria I. r.

Tananyag: Algebra. Hatvány és gyökmennyiségek tagadó- és tört kitevőkkel, számrendszerek, logaritmikus tana és műveleti szabályok. Az arithmetikai és a véges geometriai haladvány. Geometria. A kör kerülete és területe. Síkháromszög tan és alkalmazása.

Tanár : **Eberhardt Béla.**

Torna. Hetenkint 2 óra.

Tananyag: mint az V. osztályban.

Tanár : **László József.**

Játék. Hetenkint 2 óra.

Tananyag: Futójátékok, kötekedő, csalogató, tolvajüző, üsd a harmadikat, darázsfészek. Labdajátékok kis labdával, sintérméta, hosszuméta, négyesméta, körméta, budavár ostroma, piski hid. Középnagyságu labdával, ütögető, nagykutya, lábczata. Üres nagy labdával, Foot-ball. Tömött nagy labdával, füleslabda. Hadakozási játékok, láncszakítás, fogolyszabadító, római cirkusz, birkózás fekvő helyzetben. Tréfás játékok és versenyek, háromlábu futás, usztatás, hosszú-bak, szökdelőkör.

Tanár : **László József.**

HETEDIK OSZTÁLY.

Osztályfőnök : *Incze István.*

Vallástan. Hetenkint 2 óra.

Tankönyv : Dr. Titz Antal, Ker. kath. egyház története.

Tananyag: A kath. egyház történelme.

Tanár : **Lukács József.**

Magyar nyelv. Hetenkint 3 óra.

Tankönyvek: Beöthy Zsolt, A magyar nemzeti irodalom ismertetése. I. r. Szinnyey J., A magyar nyelv.

Tananyag: A magyar nemzeti irodalom fejlődésének ismertetése 1820-ig és a magyar nyelv rendszerének áttekintése, figyelemmel a nyelv történeti fejlődésére. A tárgyalt korokra és írókra vonatkozó tanulmányok felolvasása az irodalomtörténeti oktatás egész folyamán keresztül. Havonkint egy házi és minden félévben egy iskolai dolgozat.

Tanár: **Divényi Gyula.**

Latin nyelv. Hetenkint 5 óra.

Tankönyvek: Bartal-Malmosi: C. Sall. Cr. opera. Pirchala J. P. Verg. M. Aeneis. Incze József: M. T. Cic. in Verr. acc. I. IV. (De signis). Dr. Molnár Samu: Latin stílusgyakorlatok. Horváth-Wagner: Római régiségtan. Hitrich O: Latin nyelvtan. I—II. r.

Tananyag: Olvastatott nyelvtani, tárgyi és tartalmi magyarázatok kíséretében: Sall. Jug. 1—16., 20—26., 108—114. Verg. Aen. VI. 42—155., 264—332., 384—478., 948—991. Cic. in Verr. acc. IV. 1—8., 12—15., 27—35., 39—43., 48—60., 67. Római törvénykezés. Magánrégiségek. Sallustius, Cicero, Vergilius élete és művei. Memoriter. Sall Jug. 10., 24. Verg. Aen. VI. 724—751. Cicero in Verr. I. Kéthetenkint Stílusgyakorlat és írásbeli iskolai dolgozat.

Tanár: **Incze István.**

Görög nyelv. Hetenkint 5 óra.

Tankönyvek: Kempf J, Homeros Odysseiája, Vietórisz: Szemelvények Herodotos történeti műveiből. Dr. Maywald J.: Görög nyelvtan, Wagner-Horváth: Görög régiségtan.

Tananyag: Homeros élete és munkái, a homerosi kérdés; Herodotos élete, irodalmi működése, vallás-erkölcsi világnézete, történetirói felfogása a mondához való viszonya. Alaktani, mondatnani és tárgyi magyarázatok mellett olvastatott Homeros Odysseiájából; I. 1—305, II. 1—434. VI. 1—330, IV. XVI. 1—320. Tartalmi áthidalások, memoriter I. 1—62. Herodotosból: A perzsák vallása és szokásai. Egyptomi szokások. Skytha szokások. A marathoni csata. A thermopylai csata. A salamisi csata. Plataiai és Mykale. Havonkint egy iskolai dolgozat.

Tanár: **Incze István.**

Görögpótló irodalmi olvasmányok. Hetenkint 3 óra.

Tankönyvek: Szilasi, Szemelvények Thukydidesből; Földi dr., Demosthenes beszédei; Kaposy E., Görög irodalmi történet; Badics, Magyar irodalmi olvasókönyv III. rész.

Tananyag: A görög történetírás Thukydidesig. Thukydides élete és irodalmi működése; a peloponnesusi háborúról szóló történeti művének olvasása szemelvényekben. A görög szónoklat Demosthenesig. Demosthenes élete, szónoki működése. Demosthenes 3 olynthosi beszédének s 3 philippikájának olvasása. Magyar

irodalmi olvasmányok, Virágh B. : Szent István, Kazinczy : Pályám emlékezetéből szemelvények, Teleki I. gróf: Hunyady János jellemrajza, Salamon F.: Török hódoltság Magyarországon, Szalay L. : Magyar néposztályok Szt. István idejében, Kölcsey F. : Országgyűlési izenet a magyar nyelv ügyében, Wesselényi M. báró: A magyar nyelv ügyében, Széchenyi I. gróf : A szólásszabadságról, A köztelhiviseletről, Eötvös J. báró: A szólásszabadságról, Kosuth L. : Erdély és unio, egység a magyarnak, Deák F.: A 2. felirati javaslat, Husvétii cikk, Gyulai P. : Emlékbeszéd Eötvös J. báró fölött. Félévenként egy házi dolgozat.

Tanár : **Sándor Oszkár.**

Görögpótló rajz. Hetenkint 2 óra.

Tananyag: Görbe lapu testcsoportok rajzolása a perspectiva törvényei alapján árnyékolással. Természeti tárgyak tanulmányozása (rajz és festés). Domborműví ornamentika rajzolása gipszminták után. Kéz, láb vázolása és építészeti részletek rajzolása. A keletázsiai, görög és római képirás tört. ismertetése.

Tanár : **Pfeifer P. Elek.**

Német nyelv. Hetenkint 3 óra.

Tankönyvek : Albrecht J., Német olvasókönyv, Német nyelvtan. Goethe, Hermann und Dorothea; Ed. Schnabel, Budapest; Schiller, Wilhelm Tell. Magy. Heinrich G., Budapest.

Tananyag: Olvasmányul szolgált Goethe „Hermann und Dorothea“-jából az I-IV. ének és Schiller „Wilhelm Tell“-jéből az I. felvonás, továbbá „Das Nibelungenlied“, „Parcival“, Lessing: Aus „Laokoon“. Szemelvények Schiller, Heine, Lenau lírájából. Hetenkint egyszer stílusgyakorlatok. Az olvasmányok fordítása, elemzése, tárgyi és tartalmi magyarázata. Memoriter: Részletek Goethe „Hermann und Dorothea“-jából és Schiller „Wilhelm Tell“-jéből. Beszédgyakorlatok az olvasottak alapján. A német nyelv fejlődésének korszakai. Az ófelnémet és középfelnémet időszak irodalmi termékei. A második virágzás kora. Lessing élete és működése. Havonként egy írásbeli dolgozat.

Tanár : **Sáfrány Károly.**

Történet. Hetenkint 3 óra.

Tankönyvek : Márki S., Egyetemes történelem, III. r.; Jausz Történelmi atlasz.

Tananyag: Egyetemes történet a magyar nemzet történetével kapcsolatosan 1648-tól 1871-ig. Európa és Amerika nevezetesebb államainak politikai földrajza.

Tanár : **Hársing István.**

Természettan. Hetenkint 4 óra.

Tankönyv : Vörös Gyriell, Kísérleti természettan.

Tananyag: Általános tulajdonságok; az erő fogalma, a szilárd, folyékony és légnemű testek egyensúly- és mozgástana; a rezgő mozgás törvényei; hang- és fénytan.

Tanár : **Eberhardt Béla.**

Matematika. Hetenkint 3 óra.

Tankönyvek: Suták, Algebra, II. r.; Lóky B., Geometria II. r.

Tananyag: Algebra, a másodfoku egyenletek elmélete; a másodfoku függvény szélső értékei; a másodfokuakra visszavezethető felsőbbfoku egyenletek; a haladványok és ezek alkalmazása; kamatos kamat- és járadékszámítás; kölcsön törlesztése; a végtelen mértani haladvány. Geometria, A stereometria főbb tételei; Szögletes és gömbölyű testek felületének és térfogatának kiszámítása. A pont koordinátái. Két pont távolsága. Algebrai kifejezések ábrázolása.

Tanár: **Eberhardt Béla.**

Torna. Hetenkint 2 óra.

Tananyag: Rendgyakorlatok: Kettősrendek és rendekre szakadozás gyakorlása, menetközben összekötve kanyarodásokkal és fejlődésekkel. Távolabb fekvő pont felé való menetelés az irány pontos megtartásával. Felvonulások. Szabadgyakorlatok 1—12 ütemben kézi szerekkel (vasbot, sulyzó, buzogány) és a nélkül. Társas- és műszabadgyakorlatok. Csapattornázás. Gyakorlatok a szabadban: Gyors és kitartó síkfutás, gátfutás, sulydobás, diszkosz- és gerelyvetés, ugrások különféle nemei (rúdugrás is).

Tanár: **László József.**

Játék. Hetenkint 2 óra.

Tananyag: Mint a VI. osztályban.

Tanár: **László József.**

NYOLCADIK OSZTÁLY.

Osztályfőnök: *Balogh Sándor.*

Vallástan. Hetenkint 2 óra.

Tankönyv: Schütz, Ker. Kath. hitvédelem.

Tananyag: A természetfölötti vallás védelme.

Tanár: **Lukács József.**

Magyar nyelv. Hetenkint 3 óra.

Tankönyv: Beöthy Zsolt, A magyar nemzeti irodalom történeti ismertetése, II. rész.

Tananyag: A magyar nemzeti irodalom fejlődésének történeti ismertetése 1820-tól. A tárgyalt írókra vonatkozó tanulmányok felolvasása az irodalomtörténeti oktatás egész folyamán keresztül. Havonként egy házi és félévenként egy iskolai dolgozat.

Tanár: **Divényi Gyula.**

Latin nyelv. Hetenkint 4 óra.

Tankönyvek: Wirth Gyula: Szemelvények Horatius Flaccus műveiből. Gyomlay Gyula: Szemelvények Tacitus műveiből. Wagner—Horváth: Római régiségtan s a római irodalomtörténet vázlata. Pirchala: Latin nyelvtan I—II. rész.

Tananyag: Nyelv- és mondattani ismétlések, tárgyi és tartalmi magyarázatok kíséretében olvastatott: Hor. Carm. I. 1., 3., 4., 14., 20., 22., 24., 34., II. 3., 18., III. 1., 9., 30., IV. 3., 7. Epod. 2., 9., 13., Sat. I. 1., 6., Epist. I. 7., 10., 20. Ars Poet. szemelvényesen. Tac. Ann. I. 1—15., XV. 38—44. Hist. V. 1—13. Agr. 43—46. Egyes szebb részek memoriter. Kéthetenként stílus gyakorlat és iskolai írásbeli dolgozat.

Tanár: **Incze István.**

Görög nyelv. Hetenkint 4 óra.

Tankönyv: Kempf: Homeros Iliasa, Simon J.: Szemelvények Platon műveiből, Dr. Maywald J.: Görög nyelvtan, Wagner—Horváth: Görög régiségek.

Tananyag: Nyelvtani és tárgyi magyarázatok mellett olvastuk: Hom. II. I. 1—365., 413—641. VI. 237—529. XVIII. 468—617. Platon: Apologia 1—6., 10., 32., 36., §§. Kriton 1—5., 8., 10., 13. §§. Havonként egy iskolai dolgozat, felváltva görögből magyarra és magyarból görögre.

Tanár: **Sándor Öszkár.**

Görögptőló irodalmi olvasmányok. Hetenkint 2 óra.

Tankönyvek: Alexander B., Platon és Aristoteles. Schill S., Görög régiségek és a görög művészet története, Görög irodalomtörténet.

Tananyag: A görög bölcsélet ismertetése Platon: Apologia, Kriton, Gorgias, Politeia. Aristoteles. Nikomachosi ethika. A görög művészet remekeinek ismertetése szemlélet alapján.

Tanár: **Incze István.**

Görögptőló rajz. Hetenkint 2 óra.

Tananyag: Berendezési tárgyak, valamint használati és díszítőményi tárgyak rajzolása; szénrel, ceruzával és festékkel. Emberi testrészek, fejek rajzolása gipszminták után. Későbbi fejrészlet természet után. A középkor- és újkor festészetének vázlatos ismertetése.

Tanár: **Pfeifer P. Elek.**

Német nyelv. Hetenkint 2 óra.

Tankönyvek: Goethe, Iphigenie auf Tauris. Ed. Maywald. Budapest. Albrecht J. Német olvasókönyv, Német nyelvtan. Bpest.

Tananyag: Olvasmányok: Goethe, Iphigenie auf Tauris, I—II. felvonás. Aus der „Italienischen Reise“. Aus Lessings „Laokoon“. Aus Goethes „Wahrheit und Dichtung Schiller“. Aus der Geschichte des Abfalles der Niederlande. Szemelvények Goethe, Heine, Uhland, Lenau, Grillparzer lírájából. A német irodalom első és második virágzásának részleges története. Az osztrák költők. Hetenkint egyszer stílus-gyakorlatok. Beszédgyakorlatok az olvasmányok alapján. Havonként egy írásbeli dolgozat.

Tanár: **Sáfrány Károly.**

Történet. Hetenkint 3 óra.

Tankönyvek: Varga Ottó, A magyarok oknyomozó története. Kogutowitz, Térképek a hazai történelemhez.

Tananyag: Magyarország oknyomozó története a legrégibb kortól 1867-ig, tekintettel az állam- és a műveltségi viszonyok fejlődésére és a főbb kútfőkre.

Tanár: **Mátyás József.**

Természettan. Hetenkint 4 óra.

Tankönyv: Vörös Cyrill, Kísérleti természettan.

Tananyag: Hőtan, delejesség, villamosság: a kozmografia elemei.

Tanár: **Balogh Sándor.**

Matematika. Hetenkint 2 óra.

Tankönyvek: Suták J., Algebra, II. r. Mocnik-Klamarik-Wagner, Geometria VI. kiad

Tananyag: a) Algebra: Kapcsolástan. A kéttaguak hatványai és a Pascal-féle háromszög. Az algebra összefoglaló áttekintése
b) Geometria: A gömbháromszögtan cosinus-tétele és alkalmazása a geographia helyek távolságának meghatározására. A geometria összefoglaló áttekintése.

Tanár: **Balogh Sándor.**

Bölcsészeti előtan. Hetenkint 3 óra.

Tankönyv: Szitnyai, Lélektan és Logika.

Tananyag: Lélektan. A lelki életről általában; a lelki jelenségek főbb csoportjai; érzetek, képzetek, a tudat, kedélymozgalmak, akarát és tényei, indulat és szenvedély. Lelki betegségek, az alkoholizmus. Logika. Előismeretek: a logikai gondolkodás fejlődése, az általános és a rendszeres gondolkodás formái; a tudományok felosztása, a főbb módszerek, az elme tévedései, az észelvek.

Tanár: **Kováts Antal.**

Torna. Hetenkint 2 óra.

Tananyag: Mint a VII. osztályban.

Tanár: **László József.**

Játék. Hetenkint 2 óra.

Tanár: **László József.**

b) A rendkívüli tantárgyakból.

1. Egészségtan.

Hetenkint 1 óra.

Tankönyv: Dr. Fodor József, egészségtan.

Tananyag: Az egészségre befolyással bíró legfontosabb körülmények. Az egészség és a betegség és a korai halál jelentősége ugy az egyes emberre, mint az egész nemzetre. A helyes

táplálkozás törvényei, a hiányos és hibás táplálkozás káros következményei. A megromlott, meghamisított ártalmas tápszerek és italok, a nép helyes táplálására és ivóvízzel való ellátására szolgáló legfontosabb közegészségügyi intézkedések. Az alkoholizmus káros következményei, ennek okai és az ez ellen való helyes küzdelem módjai. A lakás egészséges vagy egészségtelen voltának legfőbb tényezői. A test ápolásának szükségességei a legveszedelmesebb betegségek, a fertőző bajok, Az élet véletlen veszedelme és az ezzel szemben szükséges életmentési eljárások.

Tanár: **Dr. Fodor Aladár.**

2. Ének.

a) Kezdők Hetenkint 1 óra.

A kezdők oktatást nyertek a vonalrendszerben, hangjegyírásban, azok elnevezésében és időértékében, az ütemben és hangnemekben.

Kézikönyv: Sztojanovits Jenő, Apolló hangjegyfüzet, ének- és zeneelmélet.

b) Haladók Hetenkint 2 óra.

A haladók egyházi és világi darabokat tanultak férfi-, gyermek- és vegyeskarban, az ünnepélyeknek és az egyházi évnak megfelelő alkalmi darabokat, külön adventre, karácsonyra, nagybőjtre, husvétra és pünkösdre. Énekeltek a templomban minden sz. misén. A betanult énekszámok közül nevezetesebbek: Kempter, Vasárnapi mise zenekarral. Seiler, Ünnepi mise zenekarral. Mettenleiter, Sz. Háromság miséje zenekarral. Mozart, Ave verum zenekarral. Beethoven, Isten dicsősége zenekarral. Verdi, Ima a Nabuc. c. operából. Händel, Diadal ének, gyermek- és vegyeskarra. Arany—Petőfi, Falu végén kurta korcsma stb.

Tanár: **Lukács József.**

3. Francia nyelv.

Heti 1 óra.

Helyes kiejtés és olvasás, a névragozás, a melléknevek fokozása, a számnevek, a névmások, a viszonyszók, az avoir és être segédigék és a rendes igék ragozása a jelentőmódban. Költői és prózai olvasmányok.

Tankönyv: Bartos és dr. Chovancsák, Francia Nyelvtan és Olvasókönyv, I. r. Budapest, 1909. 13. kiadás.

Tanár: **Sáfrány Károly.**

4. Gyorsírás.

Kezdők a gyorsírást a Gabelsberger-Markovics-féle rendszer alapján tanulták heti 2 órában. Elvégezték a levelező gyorsírást s tanulták a leggyorsíróbb jelvényeket.

Tankönyv: Vikár Béla, Gyorsírás Gabelsberger elvei szerint. Levelező írás. I. rész.

A haladók heti 2 órában tanulták a vitairást.

Tankönyv: Vikár Béla, Vitairás II. r.

Tanár: **Tőkés Lajos**

5. Szabadkézi rajz.

Hetenkint 2 óra.

I. fokon. Egyszerűbb diszitményeknek lapminta után való rajzolása, esetleg egy színnel való kifestése.

II. fokon. Összetett diszitmények rajzolása lapminta után, azoknak 2 vagy 3 színnel való kifestése; egyszerűbb gipsz-dom-borművek rajzolása különböző árnyékolási technikák tanulmányozásával.

III. fokon. Különböző használati tárgyaknak természet után való rajzolása, esetleg festése fehér és színes papiroson a távlat törvényeinek figyelembe vételével. Antik gipsz-modellek, (fejek, testrészek, aktok) később élő modellek után való felrajzolása.

Tanár: **Pfeifer P. Elek.**

6. Zene.

Zenekar. Hetenkint 2 óra.

A zenekar a következő darabokat tanulta be s adta elő: Kreutzer, Nyitány a granadai éjji szállás c. operából. Herold Zanye, nyitány. Mendelssohn, Sz. Iván éjji álom, nyitány. Külön-féle keringők, indulók és gavottek. Vonós négyes és hármasok. Seiler, Mettenleiter és Kempter misék, zene és énekkarral. Mozart Ave verum. Beethoven, Isten dicsősége.

Tanár: **Lukács József.**

7. Vivás. (Olasz kardvivó-rendszer szerint.)

Hetenkint 2 óra.

A vivás elemei. Vivóterem és felszerelés, a vivókard és annak fogása. Alapfogalmak és lábmozdulatok. A felállás, vivó-vonal, tisztelgés, vivóállás, terc-gard és szekon-gard, vivótávolság, az előrelépés, kitörés, hátra-lépés, lépés-roham, ugrás-roham, hátra kitörés, kettős hátra-lépés, hátra-ugrás az ismételt kitörés, roham és a beugrás.

Alapfogalmak és kardmozdulatok. Felső vonal, alsó vonal, kézállások, rések. Lendítési gyakorlatok a fejre, belső és külső oldalon vágásra, oldal-, mell és hasvágásra.

Közeledés az ellenfélhez. Invitók, kötések, átmenet, érintkezés.

A vágás. Szögvágás éllel és fokkal.

A szurás. A vágások és szurások begyakorlása az ellenfél kötésére, a saját kötésünkre, azok gyors véghezvitele kitéréssel és rohammal.

Az egyszerű védekezés elemei, véghezvitele és összekötése prim, szekond, terc, kvart, kvint és szeksztt védésből. Az engedő védések, körvédések, a módosított védések alkalmazása és a kitérés.

A visszavágás. Az ismételt egyszerű támadás.

Gyakorlati rész. Gyakorlatok megállapított akciókkal.

Az egyszerű támadások és azok elhárítása. A kitérés, az elővágás, a védés.

A pengetámadások. A kötések, az eltolás, a csavargás, az elütés, a lefegyverzés. A pengetámadások elhárítása, kitérés a pengetámadások elől és védekezés.

A cseltamadások. Kötött szuráscselek. Egyszerű, kettős és összetett cseltamadások. Cseltamadások elhárítása, azok lefolyása és az előlük való kitérés. A feltartó szurások, az elővágás, a cseltamadások védeke, visszavágások csellel és ezek elhárítása, ismételt pengetámadások csellel, pengetámadással összekötött cselek és ezek elhárítása.

A szurás pótlása. Passé-cselek.

Altámadások (második intenció). Védekezés második intencióból.

Közbetamadás csellel s ennek elhárítása. Az ellentamadás.

A mérkőzés. A mérkőzésről általában. Szellemi és erkölcsi tényezők a mérkőzésben. Bevezetés a mérkőzésbe.

A mérkőzés szabályai. Az ambó elbirálása.

Mérkőzés szabálytalanul vivó ellenfelekkel, vadul verekedővel, óvatosan verekedővel, szabályosan vivókkal és balkezes ellenféllel. Mérkőzés akadémián. Volt mérkőzés.

Mérkőzés éles karddal. A kardpárbaj szabályairól. A küzdelem.

Tanár : **László József.**

VI.

Írásbeli feladványok.

1. Magyar nyelvből.

V. Osztály.

1. Tinódi historiás énekei.
2. Vannak-e egyező vonások a Toldiban és Toldi estéjében?
3. Egy kirándulás leírása (Iskolai d.)
4. Az állatok az ember szolgálatában.
5. A magyar történetírás története.
6. a) Az új földesur főbb alakjainak jellemzése.
b) Érdekes népszólások.
7. Kölcsey Parainesisének gondolatmenete (Iskolai dolgozat.)
8. Ünnepi beszéd március 15-én.
9. Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat! (Chria).

VI. Osztály.

1. Az alföldi és székely népballadák jellemzése.
2. A hallucináció Arany balladáiban.
3. A Zrinyiász főbb epizódjai.
4. Az eposzok közös vonásai (Iskolai dolgozat).
5. A családi érzés Petőfi költeményeiben.
6. Valamely kiváló irodalmi termék esztétikai méltatása.
7. Az Alföld Petőfi költészetében.
8. Női jellemek Jókai regényeiben.
9. A tragikum feltételei példákban bemutatva.

VII. Osztály.

1. Középkori énekmondóink.
2. Szent László a régi magyar költészetben.
3. A XVI. század elbeszélő költészetének forrásai. Iskolai.
4. Hitvitázó irodalmunk jellemzése.

5. A végbeli vitézek élete a XVI. században.
6. Milyen kapcsolatban van a XVII. század költészete a kor politikai költészetével?
7. Mikes leveleinek nyelvi szépségei. Iskolai.
8. A Himfy-dalok természeti képei.
9. Kölcsey, mint kritikus.

VIII. Osztály.

1. Milyen volt a magyar színmű-irodalom és színészet Kisfaludy Károly előtt?
2. Gvadányi és Gaal „Peleskei nótárius“-ának összehasonlítása.
3. Barnabás jelleme a „Zord idő“-ből. Iskolai.
4. Bajza és a magyar kritika.
5. A megyei élet rajza Eötvös „Falujegyző“-jében.
6. Milyen okok idézték elő a magyar népies költészet diadalra-jutását?
7. A családi érzés Petőfi lírájában. Iskolai.
8. Milyen reformeszmék vannak Széchenyi műveiben?

2. A görögptlő irodalomból.

5. osztály. 1. A görögök főistenei Homerosz eposzai nyomán.
2. Teleki Mihály politikája.
 6. osztály. 1. A Pindaros előtti görög lira jellemzése.
2. A görög tragédiák jellemzése.
 7. osztály. 1. Perikles és a peloponnesusi háború.
2. A magyar történetírás története.
 8. osztály. 1. Államformák Platon műve alapján.
2. A görög festészet.
-

VII.

Gyakorló iskola.

Gyakorló iskolánk szeptember 10-én tartotta alakuló gyűlését.

Divényi Gyula vezető tanár megnyitó beszédében arra buzdított bennünket, hogy iparkodjunk szépen virágozó önképzőkörünket a múlt évinél is magasabb színvonalra emelni. Szünjék meg e kis irodalmi társaságban minden pártoskodás és lépjen helyébe egyetértő, együttműködő szellem.

Az ifjuság a beszéd hatása alatt összes tisztviselőit egyhangulag, közfelkiáltással választotta meg: elnökké Sommer József 8. o., főjegyzővé Dénes Lajos 8. o., pénztárossá Molnár István 8. o., jegyzővé Beck Ferenc 7. o., a bíráló bizottság elnökévé s könyvtárossá Hirschler Jenő 8. o., ellenőrré Metzger István 7. o., könyvtárosokká Fekete Imre 8. o., Fehér Miklós 7. o. és Berger József 7. o. tanulókat.

A rendes tagok száma 51; a szavalóké 66.

Szeptember 25-én tartottuk első rendes ülésünket; az ezen elhangzott elnöki programot a kör magáévá tette és 17 gyűlésen igyekezett azt megvalósítani. A szép-irodalom mellett majd minden tudományszak talált körünkben lelkes fejtegetőre: a fizika, a filozófia, a történelem stb. Felkaroltuk ismét a világirodalomnak kissé elhanyagolt ügyét: fordításaink, idegen irodalmi fejtegetéseink általános *elismerésre találtak*. Régi s modern magyar irodalmat egyforma kedvvel fejtegettünk s nem tértünk ki a mai társadalmat mozgató eszmék fejtegetése elől sem,

— gondosan megkülönböztetve azokat a jelszavaktól — hogy az életbekilépő ifjút ne találja készületlenül semmi sem.

Az írásbeli munkák számban, de kivált minőségben messze felülmulják a tavalyiakat. A legtöbb mű érdemfoka jeles és jegyzőkönyvi dicséret, jó egy-kettő van, egyszerű nincs s elvetést érdemlőt is csak egyet találtunk.

Különösen érdemes azonban működésünk szelleme: erős akaratunk volt csirájában elfojtani minden, a magyar társadalmat megbontó szellemet s oly magasra emelni a nemzeti eszmét, hogy az minden magyart összekössön.

A jegyzőkönyvi dicséretre és jelesre elfogadott munkák tárgyak szerint a következők:

Régi magyar irodalom: Dénes Lajos: Kemény Zsigmond br. „Zord Idők“ (jeles); Samu Lajos: A legnagyobb magyarról (dicséret); Györffy Zoltán: Zágoni Mikes Kelemen (jeles). *Modern magyar irodalom*; Hirschler Jenő: Bródy Sándor (dicséret); Metzger István: Keblovsky Mayer Lajos (jeles); Csányi László: Endrödi Sándor (dicséret); Kalmár Géza: „Kuruc nóták“ dicséret). *Történet*: Dénes Lajos: Az aradi szobor; Kalmár Géza: A mohácsi vész okai (dicséret). *Világirodalom*: Fehér Miklós: Nagy írók műhelyéből (dicséret); Grünfeld Béla: Rostand (dicséret); Szegedy Sándor: Tolsztoj menekülése a pusztába (dicséret); Platschek Dezső: Tolsztoj életrajza (dicséret); Dénes Lajos: Karenin Anna (dicséret). *Aviatika*, Halász Pál: A légi közlekedésről (jeles). *Filozófia és társadalomtudomány*. Sommer József: Önbizalom (dicséret); Fekete Imre: Az alkoholizmus (jeles). *Költemények és novellák*: Csányi László; Osi rózsák (jeles); Dénes Lajos: Novellák (dicséret).

Műfordításainkban négy idegen nyelv szellemi termékeit ültettük át németből: Eörsi és Muth: Goethe: Ballada (jeles), Szegedy Sándor br. Messersky: Tolstoj's Flucht (dicséret); Latinból: Laubhaimer Alán: Cicero: De finibus bonorum et malorum V. 4. (jeles); Franciából: Steiner Miksa: A javító intézetben (dicséret); Angolból; Sommer József: Emerson: Self-Reliance (dicséret).

Célunk volt a szóbeli készségnek fejlesztése is. Évünk e tekintetben is nagy haladást mutat: szónoklataink számban emelkedtek, a múlt évben teljesen hiányzó szabadelőadásokat ismét életbe léptettük, sőt szerveztünk egy új intézményt is: a vitaüléseket. A kiválóbb alkotások e téren.

Szabadelőadások: Hirschler Jenő: Bródy Sándor (dicséret); Dénes: Karenina Anna (dicséret); Halász: A légi közlekedés (jeles).

Szónoklatok: Eredetiek: Sommer József hat szónoklata, a melyek közül a megnyitó, a Tolsztoj s az Endrődi felett mondott beszédeknek a jegyzőkönyvben, a március 15-iki és október 6-iki emlékbeszédnek az emlékkönyvben való megörökítését rendelte el a Kör. Szónoki előadás: Nagy Győző; Kossuth emigrációs beszéde (jó).

A *vitaülés* tárgya: Martinuzzi s a mohácsi vész (dicséret). Előadó: Kalmár Géza

A tanári kar és az ifjuság élénk érdeklődése kísérte *diszüléseinket*, amelyeket az aradi vértanuk emlékének, Endrődi Sándor 60-ik születésnapjának, Tolsztoj emlékezetének s a sajtó felszabadítása emlékének szenteltünk. Ünnepeink sorrendje:

1910. október 6-án az aradi vértanuknak szentelt diszülés.

1910. december 18-án Endrődi-ünnepély műsora:

1. A költészethez. Endrőditől. Szavalja Samu L. 8. o. t.
2. Ünnepi beszéd. Mondja Sommer József 8. o. t.
3. Endrődi életrajza. Irta s felolvassa Csányi László 8. o. t.
4. A keltő óra. Endrőditől. Szavalja Beck F. 7. o. t.
5. „Kuruc nóták“. Irta és felolvassa Kalmár Géza 8. o. t.

Ülésünkről Endrődi Sándort táviratilag üdvöztöltük, a költő megleghangu válasza levéltárunkat gazdagítja.

1911. február 19-én Tolsztoj-emlékünnap. Műsora:

1. Tolsztoj menekülése a pusztába. Németből fordította: Szegedy Sándor br. 8. o. t.
2. Ünnepi beszéd. Mondja Sommer József 8. o. t.
3. Tolsztoj élete. Irta és felolvassa Platschek Dezső 8. o. t.
4. Karenina Anna. Szabadelőadás. Mondja Dénes Lajos 8. o. t.
5. Tolsztoj írói műhelye. Irta és felolvassa Fehér Miklós 8. o. t.

1911. március 15-én a sajtó felszabeditásának ünnepe.

Rendkívüli buzgalom eredményezte Körünkben ez idén a szavalásnak nagy fellendülését. Komoly és vig szavalataink száma 24, a melyek érdemfoka kizárólag a jegyzőkönyvi dicséret, jeles és jó között váltakozik. E szép eredmény s tagjaink áldozatkészsége birta rá a Kör vezetőségét, hogy *szavalóversenyt* rendezzen, a mely 1911. április 23-án a következő műsorral ment végbe:

1. Arany: Egri leány. Szavalja Szukics Béla 8. o. t.
2. Váradi: Örökkévalóság. Szavalja Szommer J. 8. o. t.
3. Arany: Tetemrehívás. Szavalja Eörsi J. 6. o. t.
4. Nagy: Béke. Szavalja Nagy Gy. 6. o. t.
5. Váradi: Tanu, Szavalja Turek F. 7. o. t.
5. Farkas I.: Költemények. Szavalja Fehér M. 7. o. t.
7. Farkas J.: Vén Cigány. Szavalja Györffy Zoltán 8. o. t.

A szavalatok megbíráását a jelenlévő tanár urak voltak szivesek magukra vállalni, a kiknek döntése értelmében a 3 legkiválóbb szavaló, Sommer József 8 o. t., Turek Ferenc 7. o. t. és Eörsy István 6. o. t. az Önképzőkör pénztárából 10—10 kor. jutalomban részesült, míg a többiek dicséretet nyertek.

Méltó elismerés illeti meg azon tagjainkat is a kik a három diszgyűlésen működtek a közönség nagy tetzésére. Ezen gyűlések szavalatai nem estek bírálás alá.

Gyakorló iskolánk egyik legfőbb célja az ügyes fogalmazás elsajátítása, vagyis az arra való törekvés volt, hogy egy kitűzött tétel megfejtésével magunk tanuljunk, másokat pedig gyönyörködtetve tanítsunk. Az egyes szaktanárok e nemes cél elérésére 10 pályatételt tűztek ki, gondosan ügyelve arra, hogy a tételek a középiskolai növendék tudáskörét felül ne mulják és hogy a különböző tudományszakok mindegyike képviseltessék. Örömmel jelezhetjük, hogy az eredmény nagyon kielégítő. Gyenge mű alig van. A legnagyobb rész olyan, hogy elismerésre, sőt jutalomra érdemes. A gyakorló iskola vezetője a pályamunkák megbírálására Balogh Sándor, Kovács Antal, Lukács József, Pfeifer P. Elek, Mátyás József, Tökés Lajos és Incze István tanár urakat kérte fel, a kik őt a legnagyobb készséggel támogatták. Fogadják ez uton is a vezető tanár és a tagok hálás köszönetét.

Az egyes pályatételek a következők voltak:

1. *Legujabb költészetünk ismertetése példakkal.* Jutalma a Jókai-féle alapítvány egy évi kamata. A beérkezett „Forrongás“ jeligéjű pályamű a kitűzött jutalmat elnyerte. Szerzője Hirschler Jenő 8. o. t.

2. *Mikes és Kószeghy Zsuzsi. Elbeszélés.* Beérkezett 5 pályamunka, ezek közül kettő Sándor Ernő 7. o. t. adományából 10—10 kor. jutalmat nyert. Jeligéjük: „Egyedül hallgatom a tenger mormolását I.“ és „A csapás néha nem az észet rombolja szét, hanem a szívet.“ Az előbbinek szerzői Berger József és Fehér Miklós 7. o. t., az utóbbié Hirschler Jenő 8. o. t. Kettő dicséretet nyert. Jeligéjük: „Magyarvilág Törökországban,“ szerzője Schlesinger József 6. o. t. és „A munka nemesít“ jeligéjű. Szerzője Hiczlerberger Sándor 6. o. t.

Az „Egyedül hallgatom tenger mormolását II.“ jeligés gyenge elbeszélése és hibás jellemzése miatt el nem fogadható.

3. *Kumilla. Ballada. A Zrinyiász XII. é. alapján.* Beérkezett 2 pályamunka, ezek közül a „Törökvilág Magyarországon“ jeligés nem fogadható el, a „Zrinyi a költő“ jeligés pedig Sándor Ernő 7. o. t. adományából 10 kor. jutalomban részesült. Szerzői Fehér Miklós 7. o. és Muth László 6. o. tanulók

4. *Nemzeti erényeink és büneink kritikai méltatása.* Jutalma a Polgári Egylet 1 darab cs. és kir. aranya. Beérkezett egy pályamű, mely a kitűzött jutalmat meg is nyerte. Jeligéje: „Ha a föld Isten kalapja“ . . . Szerzői; Kalmár Géza 8. o. t. és Fehér Miklós 7. o. t.

5. *Csak a szív és lélek ügye-e a vallásosság?* Jutalma a Polgári Egylet 1 darab cs. és kir. aranya. Egy mű érkezett be „Ora et labora“ jeligével, mely a jutalmat el is nyerte. Szerzői: Kálovics Ferenc és Mezgár Ferenc 8. o. tanulók.

6. *A renaissance festészet Olaszországban különös tekintettel Lionardo, Michelangelo és Rafaelre.* Jutalma a Délzalai Takarékpénztár egy darab cs. és kir. aranya. Beérkezett 2 pályamunka. A kitűzött jutalmat Markovics Arnold 8. o. t. vitte el „Ticiano Vecelli“ jeligéjű dol-

gozatával. A „Michelangelo“ jeligéjü dolgozat dicséretben részesült. Szerzője Fehér Miklós 7. o. t.

7. *A kátrány.* Jutalma a Pap János-féle alapítvány 16 korona kamata. A beérkezett „Empiria“ jeligéjü pályamű a kitűzött jutalmat el is nyerte. Szerzője Schultheisz László 8. o. t.

8. *Műfordítás Horatiusból Carm. II. 13. óda versben.* Jutalma Sándor Ernő 7. o. t. adományából 10 kor. A kitűzött jutalmat a „Nem jó katona“ kezdetü jeligés fordítás nyerte el. Szerzője Muth László 6. o. t.

9. *A gőzgépek.* Jutalma a Gazdasági Takarékpénztártól 20 kor. Beérkezett 2 pályamunka. A kitűzött pályadíjból a két munka egyenlően 10—10 kor. jutalomra lett érdemes. A „Tudomány“ jeligéjü szerzői: Schultheisz László és Platschek Dezső 8. o. tanulók. Az „És mégis mozog a föld“ jeligéjünek szerzője: Fehér Miklós 7. o. t.

10. *A család befolyása a jellem alakulására.* Jutalma az Ebenspanger-féle alapítvány 6 kor. kamata. A beérkezett egyetlen munka a kitűzött jutalmat elnyerte. Jeligéje: „Nem messze esik az alma a fájától.“ Szerzője Halász Pál 8. o. t.

11. *Az ének és zene hatása c. pályatételre egy munka sem érkezett be.*

A gyakorló iskola a saját pénztára terhére járatta az *Illustrierte Zeitung*, *Moderne Kunst*, *L'illustration*, *Élet*, *Vasárnapi Ujság*, *Uj Idők*, *Magyar Iparművészet* és *Kultura* c. szépirodalmi lapokat, a melyek vásár- és ünnepnaponkint a délelőtti órákban minden tagnak rendelkezésére állottak s melyeket a tanév végén az ifjusági nagyobb könyvtárnak ajándékoztunk.

VIII.

Markovits-gyorsírókör.

Gyorsírókörünk szeptember hó 10-én tartotta alakuló gyűlését Tökés Lajos vezető-tanár, okleveles gyorsíró elnöklésével; jelen voltak a körnek szavazati joggal bíró tagjai s a rendkívüli tagok. A kör védnöke, Horváth György főgimn. igazgató, okleveles gyorsíró. A vezető-tanár megnyitó beszédében kijelölte a modern gyorsírókör céljait s megismertette az alapszabályokat. Erre a tisztikar megválasztása következett; ifjúsági elnök lett Dénes Lajos 8. o., titkár Fekete Imre 8. o., jegyző Spiegler Árpád 7. o., pénztáros Sommer József 8. o. és könyvtáros Csányi László 8. o. tanuló.

A tagok ez évben a következők voltak :

Csányi László	8. o. t.	Hiczelberger Sándor	6. o. t.
Dénes L. Gábor	"	Kertész Béla	"
Fekete Imre	"	20 Kohn Miklós	"
Halász Pál	"	Muth László	"
5 Kalmár Géza	"	Schilhán Péter	"
Kálovits Ferenc	"	Schlesinger József	"
Markovits Arnold	"	Horváth Gyula	5. o. t.
Sommer József	"	25 Kaufer Árpád	"
Beck Ferenc	7. o. t.	Nagy Győző	"
10 Berger József	"	Vlasits József	"
Lukács Béla	"	Völgyi Sebestyén	"
Spiegler Árpád	"	Berger Egon	4. o. t.
Toppler Jenő	"	30 Klein Miksa	"
Bory Károly	6. o. t.	Király Lajos	"
15 Eörsi István	"	Frank Sándor	3. o. t.
Grosinger József	"	Hammerschidt Alfonz	"
Hajdu Imre	"	Weisz Jenő	"

Alapszabályaink értelmében havonta egy közgyűlést s két hetenkint gyakorló ülést tartottunk, külön a kezdős a gyakorlottabb tagok számára. Ügyeltünk arra, hogy

közgyűléseinket ne sülyesszük a magyar irodalmi Onképző-kör fiók ágazatává, se gyakorló üléseink ne legyenek egyoldalúak, tisztán a parlamenti beszédek utánírására előkészítők.

A gyakorló órák anyaga felelelte a parlamenti gyorsíráson kívül az egyes tudományszakok gyorsírási alkalmazhatóságának kérdéseit; az egyes tantárgyakból szakjelvényeket, stenogramokat állítottak össze; szépirodalmi, természettudományi, kereskedelmi tárgyú szövegeket irtak, részint tintával és írónnal versenyírás vagy korrekt stenogramok gyanánt, részint ugyanazon diktátumot egyszerre két fali táblán krétával, s írásukat kölcsönösen megbírálták s érdeemesítették. Az írásban beadott házi mintaátiratokat írásban bírálták meg s hibáikat táblán illusztrálták; a bírálatot esetleg ellenbírálat alá vetették. Gyakoroltuk a rögtönzött átolvasásokat, gyorsírási szövegelemzéseket.

A havi közgyűléseken a gyorsírás történelmével vonatkozásban álló szónoki beszédek, gyorsírás tárgyú szavlatok, felolvasások, szabadelőadások s átírások voltak, melyeket nyomban megbírálás, érdemfoki minősítés és eszmecsere követett. Gyorsírás tárgyú humoreszkek, rébuszuk, indítványok, válogatott példák előterjesztése stb. tették változatossá a gyűléseket.

Az ülések végén házi versenyírást tartottunk, 80 szótagtól feljebb s nyomban átírva, az eredményt megbíráltuk. Ugyancsak meghonosítottuk a jelényversenyeket, melyeken egy előző gyűlésen kijelölt jelénykör közül a legkevesebbet hibázónak jutott a buzditó elismerés.

Nagyobb szabásu szónoki beszéd volt 4 Dénes Lajos 8. o. t. megnyitó beszéde *A gyorsírás jelenéről* s záró beszéde *A gyorsírás jövőjéről s Emlékezés Gábelsbergerre*; Sommer József 8. o. t. *Emlékezés Markovits Ivánról*.

Szabadelőadás volt 9. Tartották: Dénes Lajos 8. o. t. *A levelező és vitairás határai, Reformtervek és vitás kérdések*; Kohn Miklós 6. o. t.: *A gyorsírás, gépirás és gépgyorsírás* (bemutatókkal), *A gyorsírászat fejlődése hazánkban*; Spiegler Arpád 7. o. t.: *Művészet vagy*

tudomány-e a gyorsírás?; Muth László 6. o. t.: *A magyar és német gyorsírás fejlődése és jelen állapota* (bemutatásokkal); Bory Károly 6. o. t.: *A jelképi jelölés*; Eörsi István 6. o. t.: *A gyorsírás esztetikája*; Kaufer Árpád 5. o. t.: *Markovits élete s kulturtörténelmi jelentősége*.

Gyorsírás tárgyú szavakat adtak elő: Csányi László, Halász Pál 8. o. t., Nagy Győző 5. o. t., Berger Egon és Klein Miksa 4. o. tanulók.

Gyorsírással írott mű volt 11; ezek közül jegyzőkönyvi dicséretet nyert 5, jeles érdemfokot 6. Beadóik: Csányi László 8. o. t. (saját költemény), Dénes Lajos 8. o. t., Fekete Imre 8. o. t. (eredeti), Kohn Miksa 6. o. t., Horváth Gyula, Vlasits József 5. o. t.

Atolvasásokat tartottak: Dénes Lajos 8. o. t., Eörsi István, Kertész Béla, Kohn Miksa, Muth László, Schlessinger József 6. o. t., Horváth Gyula, Kaufer Árpád, Vlasits József 5. o. t.

Bírálatokat, illetve ellenbírálatot tartottak: Csányi László, Dénes L. Gábor, Fekete Imre, Halász Pál, Sommer József 8. o. t., Spiegler Árpád 7. o. t., Bory Károly, Kertész Béla 6. o. t., Horváth Gyula 5. o. tanulók.

A versenyírásokon s a jelényversenyeken s ezek elbírálásában felváltva, a kör valamennyi tagja részt vett.

Ünnepélyes közgyűlést tartottunk április hó 2-án Gábelsberger Ferenc- s május hó 2-án Markovits Iván emlékére; e két gyűlésen a gimnáziumi ifjuság gyorsírást nem tanuló tagjai is nagy számmal jelentek meg.

Egyes üléseken Horváth György főgimn. igazgató és Sándor Oszkár főgimn. tanár is jelen voltak, a tagok munkájában élénk részt vettek; érdeklődésük nagyban hozzájárult a tagok gyorsírási tevékenységének fokozására.

Az egész évi működés méltánylásául a kör saját vagyonából 3 díjat adományozott; ez I. díjat (20 kor.) Dénes Lajos 8. o. t. tanulónak, a II. díjat (15 kor.) Kohn Miklós 6. o. t., a III. díjat (10 kor.) Spiegler Árpád 7. o. tanulónak.

A kör könyvtárába a tagsági díjából járattuk a

Gyorsírási lapok, Gyorsírási Szemle, Cyakorló Gyorsíró, Szárnyas Toll, Szépirodalmi Gyorsíró és az Országos Gyorsíró Közlöny c. lapokat

Vétel útján beszereztük a következő műveket: Bódogh J., A gyorsírási betűk regéje. Dr. Bárdos Gy., A gyorsírástanítás módszertana. A gyorsírásról. Boros G. dr., Gyorsírástörténelem. Gopcsa L. dr., A magyar gyorsírás története. A magyar gyorsírás modern irodalmának negyed százada. Emlékezés Markovits Ivánra. Dr. Téglás Géza, Új adatok a magyar gyorsírás történetéhez. Dr. Rónay K., Adalékok Markovits életrajzához. Végváry F., A Stolze- és Gabelsberger-rendszer összehasonlítása Dr. Wiesinger, A gyorsírás világából.

A kör tagja az Országos Magyar Gyorsíró-egyesületnek s az Orsz. Diák Gyorsíró Szövetségnek.

A Gyorsírókör tagjainak száma 34.

IX.

Jótékonyság.

I. Ösztöndíjak.

A lefolyt iskolai évben a következő tanulók élveztek ösztöndíjat :

Steinauer József 4. o. t. a Haulik zágrábi érsek alapítványából 168 koronát.

Hirschler Jenő 8. o. t. az Opris Péter alapítványból 100 koronát.

Metzger István 7. o. t. a Nagykanizsa várostól alapított Deák Ferenc alapítványból 225 koronát.

Kálovits Ferenc 8. o. t. a zalavármegyei millenáris alapítványból 400 koronát.

II, Jutalmazott tanulók.

Az intézethez kötött jutalom-alapítványok kamatait a következő tanulók kapták :

A vallástamból tanusított szorgalomért :

Péller Pál (800 K) alapítványból 36.12 koronát Rácz István 7. o. tanuló.

Barátság (300 K) alapítványból 12.46 koronát Krompaker József 3. A) o. tanuló.

A magyar nyelvből s irodalomból és a történelemből adott legszebb érettségi feleletért :

Plihál Ferenc (400 K) alapítványából 16 koronát Molnár István 8. o. t.

Jó magaviseletért és szorgalomért:

Szalay József (1000 K) alapítványából 20—20 koronát Zsigmond István 1. A) és Kázmér József 1. B) o. tanulók.

Gelsei Gutmann Vilmos (2000 K) alapítványából 82.26 koronát Schultheisz László 8. o. tanuló.

Karczag Béla (400 K) alapítványából 18.56 koronát Strem Ferenc 3. A) o. tanuló.

Karczag István (400 K) alapítványából 18.56 koronát Dóczi Imre 3. B) o. tanuló.

Ifj Fesselhofer József (200 K) alapítványából 8 koronát Hajdu Károly 3. B) o. tanuló.

Tarródy Mihály (100 K) alapítványából 4 koronát Puska Péter 1. B. o. tanuló.

Hirschl Adolf (200 K) alapítványából 8 koronát Csere Sándor 2. A) o. tanuló.

Nagykanizsai takarékpénztár (2000 K) alapítványából 80 koronát Kertész Béla 6. o. tanuló.

Kiss József (200 K) alapítványából 9 koronát Pintér József 2. B. o. tanuló.

Csengery Antal nevére tett (1000 K) alapítványból 45 koronát Huchthausen Lajos 1. B o. t

A Délzalai Takarékpénztárnak Eperjesy Sándor nevére tett (10000 K) alapítványából 100—100 koronát Török József 5. és Mezgár Ferenc 8. o. tanulók.

Blau Pál (200 K) alapítványából 9 koronát Pap János 2. A o. tanuló.

Lengyel Lajos városi főjegyző nevére tett (2500 K) alapítványból 112.50 koronát Vécsey Elemér 5. o. tanuló.

A történelem tanulásában tanusított kiváló szorgalmáért:

Három osztályfőnök emléke (220 K) alapítványból 9.97 koronát Szigeti József 4. o. tanuló.

Az éneklésben tanusított szorgalmáért:

Grossmann Ignác kegyesrendi tanár emlékére tett (300 K) alapítványból 12 koronát Ruzsák János 7. o. tanuló,

Pályázati munkákért:

Ebenspanger Lipót (400 K) alapítványából 16 koronát Halász Pál 8. o. tanuló.

Pap János, iskolánk volt igazgatójának (400 K) alapítványából 16 koronát Schultheisz László 8. o. tanuló.

A Jókai-alapból (503.44 K) 22.78 koronát Hirschler Jenő 8. o. tanuló.

Adományok.

Pályázati munkáikért a következő tanulók kaptak jutalmakat:

A Polgári Egylet egyik cs. és kir. aranya Kalmár Géza 8. és Fehér Miklós 7. o.; a másik Kálovics Ferenc és Mezgár Ferenc 8. o. tanulóké lett.

A nagykanizsai Zalamegyei Gazdasági Takarékpénztár 20 K adományából 10 koronát Schultheisz László és Platschek Dezső 8 o., 10 koronát pedig Fehér Miklós 7. o. tanuló kapott.

A Délzalai Takarékpénztár egy drb cs. és kir. aranyát Markovics Arnold 8. o. tanuló érdemelte meg.

Dr. Miklós Dezső nagykanizsai ügyvéd ur 20 korona adományát Anhoffer József 1. A) o. tanuló kapta szorgalmáért és jó magaviseleteért

A tornászban tanusított előmeneteléért dr. Ehn Kálmán ur, Somogyvármegye tb. főorvosa 10 K adományát Sándor Jenő 5. o. tanuló érdemelte meg.

A Nagykanizsai Takarékpénztár jutalomban részesíti az oly horvátajku tanulókat. kik a magyar nyelv elsajátításában kiváló haladást tettek; ezen évben az adományozott 20—20 koronát Reizner János és Vojvoda Márton 1. A) o. tanulóknak ítélte a tanári kar.

Sándor Ernő 7. o. tanuló 40 K adományából 10—10 koronával Berger József és Fehér Miklós 7. o., Hirschler Jenő 8. o., és Muth László 6. o. tanulók pályamunkája jutalmaztatott.

A gyakorló iskola pénztárából 10—10 korona jutalomban részesült Eörsi István 6. o., Turek Ferenc 7. és Sommer József 8. o. tanuló egyes szavalatáért.

A gyorsírókör pénztárából Dénes Lajos 8. o. tanuló 20 K, Kohn Miklós 6. o. tanuló 15 K és Muth László 6. o. tanuló 10 K jutalomban részesült egész évi működésük méltánylásául.

Könyvjutalomban részesültek:

A nm. vallás- és közokt. miniszterium ajándékából Metzger Ferenc 3. A (Károly Ignác, Ahitat könyve), Schneemann János 6. o. t. (Fröhle Vilmos, Napkeletről), Laubhaimer Ervin 8. o. t. (Taubcr Gyula, A magyar nemzet története az Árpádházi királyok alatt), Milosits Károly főgimn. tanár ajándékából Nagy Győző 5. o. t. a magyar nyelvben tanusított buzgalmáért (Beniczky Gyula költeményei) és Eörsi István 6. o. t. (Ferenczy József, Felolvasások az irodalom és művészetek köréből), a gimnáziumi ének- és zenepénztárból a zenében tanusított szorgalmukért Beck Ferenc 7. o. t. (Csiky, görög-római mithologia), Varga Sándor 7. o. t. (Morvai Gy., a képzőművészetek története) és Laubhaimer Ervin 8. o. t. (Dupanloup, Jézus Krisztus.)

Az Orsz. Közegészségi Egyesületnek dr. Fodor József emlékére tett jutalmát (az Egészség c. folyóirat 1910. és folytatólag az 1911. és 1912. évfolyamát) az egészségtan szorgalmas tanulásáért Fehér Miklós 7. o. tanuló kapta.

A helybeli izraelita jótékony nőegylet által fentartott népkonyha 6 szegény tanulót látott el ebéddel a tél folyamán körülbelül 130 korona értékben.

A városi tanács 72 tanulónak egészen, 38 tanulónak pedig fele részben engedte el a tandíjat 4500 korona értékben.

X.

Adatok az intézet 1910—11. tanévi történetéhez.

Tanári testület. A tanári testület 13 okl. rendes, 1 rendes kath. hittanár és 5 helyettes tanárból áll. Tanit ezen kívül 5 nem kath. vallástanító és 1 rendes iskolaorvos, egészségtanár. A tanári testület 25 tagból áll, kik közül 12 kegyes-tanítórendi pap.

A kegyes-tanítórend kormánya Farkas Miklós rendes tanárt Veszprémbe helyezte; az eltávozott helyébe pedig Eberhardt Béla rendes tanárt küldötte Veszprémből. A hiányzó rendi tanár helyét jelenleg Milosits Károly világi helyettes tanár tölti be. A kegyes-tanítórend kormánya a város felkérésére ez évben Bérczi János, Dehény József, Orbán Lajos és Vegele Károly világi tanárokat ajánlotta helyettes tanároknak egy évi időtartamra. Az így megalakult tanári karban nagy változások történtek. Es ez természetes is. A párhuzamos osztályokra szükséges tanári állások nincsenek rendszeresítve, hanem a világi helyettes tanárok évről-évre újra kapják a megbízást, s mihelyt megszerzik az oklevelet, végleges állásba óhajtván jutni, az állami alkalmazásért folyamodnak.

Igy történik, hogy okleveles világi helyettes tanáraink ritka kivétellel, pár hónapi, sőt heti működés után eltávoznak iskolánktól, mert állami alkalmazást kaptak. A folyó tanévben meg fokozottabb mértékben mutatkoztak ezen rendezetlenségnek következményei. Így szeptember 5-én Pickel Ferenc az erzsébet-városi áll. főgimnáziumba, szeptember 8-án Dehény József a sümegi áll. reáliskolába, október 10-én Bérczi János a lugosi áll. főgimnáziumba nyertek kinevezést; ezen eltávozott tanárok helyét betöltő Dzubay István szeptember 13-tól november 6-ig, Selmeczi Adolf szeptember 12-től november 16-ig működött iskolánknál, míg végre ennyi változás után Cavolloni Sándor, Milosits Károly és Sándor Oszkár világi helyettes tanárok megbízásával véglegesen megalakulhatott a tanári kar november 17-én.

Az iskolai év lefolyása. A tanulók felvétele június 30., július 1. és 2. továbbá szeptember 1., 2. és 3. napjain történt. A

beiratást megelőzőleg augusztus 29. és 31-én tartottuk a magán-, felvételi- és javító vizsgálatokat.

A tanév szeptember 4-én ünnepélyes „Veni Sancte“-val nyilott meg; istentisztelet után a teljes számmal összegyűlt ifjuság meghallgatta az iskolai törvények felolvasását és magyarázását. Az előadások szeptember 6-án kezdődtek meg és azonnal megalakultak a gyakorló-iskola, a gyorsíró-kör, az ének- és zenekar. A rendkívüli tárgyak tanítása szeptember 9-én kezdődött.

Valláserkölcsi és fegyelmi állapot. A tanítás mindenkor imádsággal kezdődött és végződött. A róm. kath. ifjak a vasárnapi szent misét megelőzőleg szent beszédet hallgattak. Szent misén vett részt az ifjuság: ő Felsége névnapján, Erzsébet királyné halálózási napján, november 19-én és Ferenc királynak, a kegyes tanítórend jótevőjének halála évfordulóján, március 2-án; részt vett az egyházi körmeneteken és az 1911. május 2-án tartott Eucharisztikus-ünnepélyen.

Ezenkívül minden alkalommal, midőn hazánk nagyjairól iskolai ünnepélyen emlékeztünk meg, szent mise előzte meg az ünnepélyt. A szent gyónáshoz és áldozáshoz ötször járult az ifjuság.

A más vallású ifjak saját lelkészüktől nyertek vallásukban oktatást és az előirt vallási kötelességüket hittanárunk utasítása szerint végezték.

A fegyelmi szabályokat minden tanuló megkapta, ki először lépett intézetünkbe. Az év megnyitása alkalmával az egész ifjuság meghallgatta a tanári kar jelenlétében a fegyelmi szabályok felolvasását, de az alsóbb osztályu tanulóknak az osztályfőnökök ismételten felolvasták és megmagyarázták.

Ünnepélyek. Az egyes ünnepélyek alkalmával előzőleg istentiszteletre vonult az ifjuság a tanári kar vezetése mellett. Ünnepélyeink, melyeken az ifjuság bemutatta az énekben és zenében tanusított szorgalmát és nagy haladását, hazánk nagyjai iránt érzett kegyeletét, a város közönségének érdeklődése mellett folytak le.

Örömmünepe volt az 1911. év március 24-ike iskolánknak. Ezen a napon ünnepeltük ugyanis Magyar Gábor urat, a magyar kegyes-tanítórend főnökét, ki tanügyi működésének ötven évét töltötte be. Reggel hálaadó isteni tiszteletet tartottunk, a mikor az ifjusági ének- és zenekar művésziesen adta elő Seiler Ünnepi miséjét. Jubiláris ünnepélyünk hatásos koncert keretében folyt le a Polgári Egylet nagytermében. Az ifjuságon kívül osztozott örömmünkben és megjelent az ünnepélyen Vécsey Zsigmond polgármester urral a városi tanács és városunk közönsége, mely nagy számban jött leróni tiszteletét és háláját a tanárikar szellemi vezére iránt.

Ilyen ünnepélyeink voltak:

1. Az aradi vértanúk emlékére 1910. október 10-én. 1. Gyászdal, Klósztól. Énekelte a főgimnáziumi vegyeskar. 2. Ünnepi

beszéd. Mondta Sommer J. 8. o. t. 3. Kuruc nóták. Énekelte a főgimn. énekkar. 4. A régi könyv, Váradtól. Előadta Csányi László 8. o. t. 5. A vértanuk szobra. Irta és felolvasta Dénes L. 8. o. t. 6. Az aradi tizenhárom, Palágyitól. Szavalta Győrffy Zoltán 8. o. t. 7. Hertelendi induló. Énekelte a főgimn. vegyeskar.

2. Ifjusági hangverseny 1911. január 14-én. 1. Nyitány a Granadai éji szállás c. operából. Kreutzertől. Előadta a főgimn. zenekar. 2. A nap a fényes égről. Nápolyi dal. Énekelte a főgimn. vegyeskar. 3. A vén kuruc. Melodráma, Köveskúti Jenőtől. Szavalta Varga Sándor 7. o. t. Zongorán kísérte Halász Pál 8. o. t., harmoniumon Laubhaimer Ervin 8. o. t., hegedűvel Pataki Kálmán 4. o. t., gordonkával Laubhaimer Alán 8. o. t. 4. Estharangszó, Katzan L.-tól. Előadta a főgimn. zenekar. 5 a) Vándor éji dala, Böttcher A.-tól, b) Szülőföldem, Erődi E.-tól. Énekelte a főgimn. vegyeskar. 6. A műkedvelő fotografus, Rudnyánszky Gyulától. Előadta Győrffy Zoltán 8. o. t. 7. Madárdal Trauslateurtól. Előadta a főgimn. zenekar. 8. Dalra fel! Abt F.-tól. Énekelte a főgimn. vegyeskar.

3. Calasanzi Szent József tiszteletére 1911. február 2-án. 1. Nyitány a Zampa c. operából, Heroldtól. Előadta a főgimn. zenekar. 2. Az innisfarei harang, Altenhofer K.-tól. Énekelte a főgimn. énekkar. 3. Calasanzi Sz. József. Csányi László 8. o. t.-tól. Szavalta Fekete Imre 9. o. t. 4. Solo a Trovatore c. operából. Verditől. Gordonkán előadta Laubhaimer Alán 8. o. t., zongorán kísérte Laubhaimer Ervin 8. o. t. 5. O. Pater Parvulorum! Zsaskowszkytól. Énekelte a főgimn. énekkar. 6. Calasanzi Sz. József alázatossága. Irta és felolvasta Kováts Antal főgimn. tanár. 7. Kápolna, Kreutzertől. Énekelte a főgimn. énekkar. 8. Potpourri a Fehér asszony c. operából. Boieldieutől. Előadta a főgimn. zenekar. 9. Az árva karácsonya. Szepessy Lászlótól. Zenéje Erney Józseftől. Szavalta Krompaker Géza 5. o. t. Zongorán kísérte Halász Pál 9. o. t. Az énekszólamokat Pataky Kálmán 4. o. t. és Laubhaimer Oszkár 3. o. t. énekelte.

4. Az 1848-ik évi március 15-iki események emlékére 1911. március 15-én. 1. Toborzó. Énekelte a főgimn. énekkar. 2. Petőfi a Hortobágyon. Várad A.-tól. Szavalta Petrics László 8. o. t. 3. Szerenád a Tisza-ház előtt. Előadták Pataky Kálmán 4. o. t., Pollák László 4. o. t., Varga Sándor 7. o. t. és Laubhaimer Alán 8. o. t. 4. Ünnepi beszéd. Mondta: Sommer József 8. o. t., az önképzőkör elnöke. 5. Rákóczi-Bercsényi emlékezete. Énekelte a főgimn. énekkar. 6. Vitézi ének, Szávay Gy.-tól. Szavalta Nagy Győző 5. o. t. 7. Hertelendy induló. Énekelte a főgimn. énekkar.

5. A magyar kegyes-tanítórend főnökének, Magyar Gábor urnak 50 éves tanügyi működésének jubileumi ünnepén 1911. március 24-én. Délelőtt fél 9 órakor szent mise, melyen a főgimn. ének- és zenekar Szeiler Ünnepi miséjét adta elő. (A dur.) — 1. Ünnepi megnyitó. Mondta Horváth György, főgimn. igazgató.

2. Jubileumi nyitány, Webertől. Előadta a főtáncos. 3. Ünnepi óda. Írta Csányi László 8. o. t., szavalta Samu Lajos 8. o. t. 4. Diadalének a Makkabeus Judás c. oratoriumból. Händel F.-től. Előadta a főtáncos. és zenekar. 5. Fantázia Gounod Faustjából. Előadták Laubhaimer Oszkár 3. o. t. hegedűn, Laubhaimer Alán 8. o. t. gordonkán és Laubhaimer Ervin 8. o. t. zongorán. 6. Magyar Gábor. Ismertette Divényi Gyula, főtáncos tanár. 7. Üdvözlő dal, Kreutzertől. Előadta a főtáncos. ének. 8. Rákóczi zászlója. Melodráma. Szövege Dr. Prónai A.-tól, zenéjét írta Szent-Gály Gyula. Szavalta Dénes L. Gábor 8. o. t. Kisérték Halász Pál 8. o. t. zongorán, Pataky Kálmán 4. o. t. hegedűn, Laubhaimer Alán 8. o. t. gordonkán s a főtáncos. vegyeskar. 9. Isten dicsősége, Beethoventől. Előadta a főtáncos. és zenekar.

Iskolaorvosi jelentés az 1910—11. tanévről. A tanuló ifjúság egészségi állapota a lefolyt tanévben állandóan kedvezőnek mondható. A téli és kora tavaszi időszakban fordultak ugyan elő tömegesebb távolmaradások az előadásokról betegségi okokból, azonban ezen betegségek nem voltak egyebek, mint a légzőszervek könnyebb hurutos bántalmái.

Tüdő-gümőkórban egy tanulónk fekszik már három hónap óta súlyos betegen.

A VII. és VIII. osztály növendékei közül azok, akik előzetes iskolaorvosi megvizsgálás után alkalmasaknak találtak, részt vettek a katonai fegyvergyakorlatokban.

Az iskolai év elején megvizsgáltattak mindazok a tanulók, akik valamely testi hiba, vagy fogyatkozás miatt a torna és finomabb kivételű rajzolások alól kérelmezték a felmentéseiket. E vizsgálatból kifolyólag mindazok a tanulók, akiknek egészségi állapota ezt úgy kívánta, a kért felmentésben részesültek.

A tanulók hivatalos szemvizsgálata két ízben megtartott. Ragadós szembetegség, avagy lényegesebb baleset egy esetben sem fordult elő.

Az iskola-épület összes helyiségeinek tisztántartására, jóllehet mindenkor a legnagyobb gond fordított, mégis igen sok, közegészség ellen vétő hibát kell e helyen megemlítenem, melyek nem is a felügyelet hiányának, mint inkább a céljainak meg nem felelő kaszárnyából iskolává alakult épületeknek — illetőleg a teljesen már rossz iskola-berendezéseknek tulajdoníthatók!

Igazán a legnagyobb megütközéssel kell megemlítenem, hogy a legtöbb osztályban még 48 előtt készült padok vannak, amelyek nemcsak hogy már annyira el vannak kopva és faragva, hogy azokon írni valóságos kinszenvedés, hanem akárhányszor még az ülés is kényelmetlen.

Az illemhelyek kritikán aluliak.

A test ápolása, valamint a tisztaság iránt az intézet növendékei fejlett érzéket tanusítottak.

A vidéki tanulók részére szállások magánházakban az igazgatóság tudtával voltak felfogadhatók.

Az egészségtant a VII-ik osztály tanulói igen jó eredménnyel hallgatták.

Dr. Fodor Aladár. iskola-orvos és egészségtan-tanár.

Lövésztanfolyam. Intézetünk kebelében már a mult évben életbeléptetett katonai lövészkiképzést a helybeli m. kir. 20. honvéd gyalogezred parancsnokság szives támogatásával és a nagyméltóságú m. kir. honvédelmi miniszterium engedélyével a „lövésztanfolyam“ felállításával az idén is folytattuk és fokozatosan tovább fejlesztettük.

A tanfolyam 54 hallgatója az iskolai osztály beosztás lehető megtartásával egy három szakaszos katonai századot képezett, melynél az altiszti helyeket a már tavaly kiképzésben részesült ügyesebb tanulókkal töltöttük be, kik egyuttal az idén belépett újoncnak segédoktatói is voltak. A belszolgálatot a századnál Grünfeld Béla mint szolgálatvezető őrmester vezette, kit a kiképzési napokon egy-egy tanuló mint napos tizedes, illetve ügyeleti őrzető támogatott.

A lövésztanfolyam kiképzését Lauschmann Jenő százados ur vezette a hozzá beosztott Matolcsy Elek hadnagy ur több honvéd altiszt közreműködésével, intézetünk részéről pedig a segédoktatást László József tornatanár végezte.

A kiképzés, melyhez a szombat délutánok állottak rendelkezésre, a 20. honvéd gyalogezred parancsnoksága és az intézeti igazgatóság által közös egyetértéssel megállapított terv szerint, felölelte: *gyakorlatilag* a gyutacslövést és az éles tölténnyel való lövést, a célzás gyakorlatát, testedző gyakorlatokat a katonai tornautasítás szerint, a csapat csinos és ügyes fellépésében okvetlen szükséges zártrendű katonai gyakorlatokat, a század belszolgálatát, a fegyverek, géppuskák, katonai telefon és távjelzés ismertetését, a katonai fegyver hatóképességének bemutatását; *elméletileg* pedig a tanulók a védtörvényből, a katonai szervezetből vázlatos ismeretést, az általános érdekű katonai kérdésekről pedig tájékozást és felvilágosítást nyertek.

A lökiképzésnél a tanulók először 100 gyutacslövést tettek, és azon tanulók, kik a gyutacslövésnél 45% találatot értek el, II. osztályu lövésszé való kinevezés mellett az éles lövéshez bocsájtattak. Az éles lövésnél pedig azok, akik 50% találatot értek el, I. osztályu lövészekké lettek. Megkülönböztető jelvényül mindkét osztálybeli lövészek más-más jelvényt kaptak. Az 54 tanuló közül 16 bocsájtattott az éles lövéshez és ezekből lettek I. osztályu lövészek.

Az I. és II. osztályu lövészekkel 1911. június 5-én nyilvános díjlövészetet rendeztünk. Ezen díjlövészetben megjelent a helybeli honvéd tisztikarral Seide Rezső honvéd ezredes, Biffl Ferenc, Erössy Oszkár és Lederer Miksa őrnagyok és több érdeklődő ur.

A kitűzött díjak a következők voltak: 5 drb. lövész érem (adó-mányozta a m. kir. honvédelmi miniszterium) és 7 drb. zsebóra.

Ezen díjak beszerzését Nagykanizsa város, a helybeli honvédtisztikar, a tornaegyesület, Lauschmann Jenő százados, Király Sándor városi mérnök és Horváth György igazgató urak áldozatkészsége tette lehetővé.

A tanulókkal elért eredmény az oktatók példás és szakszerű kiképzési módját dicséri, mellyel egy nekik szokatlan kiképzési anyagba katonai szellemet sikerült oltani és a testi ügyesség fejlesztésén kívül megalapozni és az élet követelte fegyelemérzést és rendszereteket megszilárdítani.

Ezen az alapon haladva a tanulók élénk és folytonosan növekvő érdeklődéssel kísérték a lövésztanfolyam minden előadását. Nemes versengés idejévé lett a lövészeti óra, melyen az immár ismert és megbecsült puskával kitartó lelkesedéssel törekedtek a tanulók az egyéni lövőgyesség fokozására.

A gyakorlatokhoz használt Werndl-féle puska a testedzés szempontjából bizonyult hasznosnak. A testi erő és ügyesség nagy fokban fejlődött. Örömmel tapasztaltuk a katonás testtartást, a biztos, határozott fellépést. Az iskolai év végén pedig nyugodt öntudattal bocsátottuk el végzett ifjainkat, mert a tanfolyam célját elérte; hallgatói majdan megfelelő katonai előképzettséggel kezdenek meg szolgálatukat sikerült.

Meleg érdeklődéssel kísérték tanulóink katonás kiképzését a város közönsége, de főképen az elhunyt zredparancsnok méltóságos nagyváradi Horváth Dénes és utóda Seide Rezső ezredes urak. Előbbi elhunya feletti mély gyászának a lövésztanfolyam a gyászmenetben testületi kivonulásával adott kifejezést.

Kedves kötelességet teljesítünk, midőn méltóságos Seide Rezső ezredes urnak segítő jóindulatáért. Lauschmann Jenő százados és Matolcsy Elek hadnagy uraknak a szeretetteljes oktatásért, melyet egész éven át lankadatlan buzgalommal tanusítottak, hálánkat és köszönetünket fejezzük ki.

Rajzkiállításunk. Intézetünk június hó 15-étől 21-ig rajzkiállítást rendezett, melyen minden tanuló részt vett. A kötelező iskolai rajzokon kívül szerepeltek ott a szabadkézirajzi tanfolyamon készített olajtanulmányok, vízfestmények, iparművészeti tervezések (könyvtábla és tányér), agyagdomborművek és fényképfelvételek. A munkásságnak ezen sokfélesége minden tanuló érdeklődését az egész tanév folyamán letudta kötni s mindenkit az egyéniségének megfelelő munkakörhöz juttatott. Különösen említésre méltók az órán kívül készített színes természettanulmányok a szabadban, mely festményeken sok érdekes felfogás mutatkozik. A szabadtermészetbeni tanulmányozást azonban a görögpótló órában a rajztanár vezetése mellett is kultiválták s így természetlátásuk élesedett és természetfelfogásuk antisztikussá vált.

Nagyon jótékonyan hatott az ifjuság munkakedvére a közönség nagy érdeklődése s az ott együttesen kedvezőbben érvényesülő nagy anyag művészi nivója. Az áldozatkészség sem maradt el a közönség részéről, (apró belépti díjak és felülfizetések alakjában) mely jövedelmet a jövő tanév folyamán kiváló előmenetelű rajzolók jutalmazására szándékozunk fordítani.

Hivatalos látogatás. Nagyságos és főtiszt. Váradi Károly, kegyestanitőrendi pap, tanker. kir. főigazgató 1910. november 16—22. napjain végezte hivatalos látogatását. Látogatása befejeztével november 22-én a tanári karral tanácskozást tartott, amikor is ezen látogatása alkalmával szerzett tapasztalatait közölte a testület tagjaival.

Iskolánk testgyakorlatának megfigyelésére a nm. vallás- és közokt. miniszterium dr. Schuschny Henrik iskola-orvost és egészségtan-tanárt küldötte ki tornafelügyelői minőségben. Ezen hivatalos látogatás 1911. április 20-án volt. A látogatás befejeztével tartott tanácskozmányon a tanári kar tudomást nyert a megfigyelés eredményéről, a jegyzőkönyv pedig fefterjesztetett a nm. vallás- és közokt. miniszteriumhoz.

A tanári testület társadalmi és közművelődési működése.

Cavalloni Sándor tanár, tartotta az ünnepi beszédet március 15-én az irod. és művészeti kör ünnepélyén.

Divényi Gyula tanár, ismertette Magyar Gábor piarista rendfőnök pedagógiai működését a jubileumi ünnepen és az ezen évi Ertesítőnkben.

Eberhardt Béla tanár előadást tartott a 20. honvéd gyalogezred legénységének a pénzről és értékéről címmel.

Hársing István tanár, felolvasott A régi magyar vendéglátás címmel a kath. legényegyletben.

Horváth György igazgató, Nagykanizsa város képviselőtestületének választott tagja, a nagykanizsai kath. legényegyletnek, az irod. és műv. körnek, a templomépítő bizottságnak elnöke, az áll. elemi és polg. iskolák gondnokságának tagja.

Kováts Antal tanár, felolvasást tartott az ifjusági estélyen Kalasanti szent József alázatossága címmel és a jelen Ertesítőben gróf Listius László, a színlelés költője.

László József tanár, a nagykanizsai tornaegylet művezetője.

Lukács József tanár, a kath. legényegylet alelnöke, előadást tartott a kath. legényegyletben Konstantinápoly műkincsei, március 15-ikének jelentősége; az irod. és műv. körben Granada műemlékei (vetített képekkel) címmel.

Pfeifer P. Elek tanár, a nagykanizsai kereszt. jótékony nőegylet titkára, felolvasott az irod. és műv. körben A festészet klasszikusai (vetített képekkel) címmel Magyarország c. napilapban cikket írt: Ifjabb Teniers Dávidról.

Sáfrány Károly tanár A csendes emberek címmel olvasott fel az irod. és műv. körben.

Mária-Kongregáció. A vallásos szellem ápolására nagyban befolyt a főgimnázium róm. kath. ifjaiból alakult Mária-Kongregáció, mely szept. 8-án tartotta alakuló gyűlését Lukács József tanár vezetése alatt. Az előző évi működés méltatása s az újonnan megindult munkálkodás céljának kitűzése után a tisztviselők választását ejtették meg. Itt prefektussá Kálovits Ferenc 8. o. t. választották meg első sorban. A választás további folyamán a bizalom még a következőket emelte a tisztviselők sorába: Mezgár Ferencet (titkár) 8. o. t., Samu Lajost 8. o. t., Schultheisz Lászlót 8. o. t., Fekete Imrét 8. o. t. (főkonzultorok), Miklóssy Sándort 7. o. t., Gál Józsefet 7. o. t., Löke Endrét 6. o. t., Radics Kálmánt 6. o. t., Krompaker Gézát 5. o. t., Schneider Józsefet 5. o. t., Sebestyén Gyulát 4. o. t., Steinauer Józsefet 4. o. t., Metzger Ferencet 3. o. t. (konzultorok). Pénztáros Szabó István 8. o. t. lett, míg sekrestyének Rácz Istvánt 7. o. t. választották meg.

Célunk a legideálisabb volt: a vallásos buzgóság fejlesztése, a kath. hitvédelmi munkák ismertetése, a hit tényezőinek gyakorlati megvédése, a hittan magyarázása, az erkölcsi élet szabályozása, Magyarország Nagyszonyának tisztelete, Sz. Imre erényeinek követése és megvalósítása s az igaz alapokon nyugvó, buzgó hazafiság erősítése. A tiszta és igaz életre vállalkoztunk, az Igazság és Elet hívó szavára figyeltünk. A felebaráti szeretetnek az ápolása, egymás tanítása és javítása volt az a cél, a mely bennünket a Szeplőtlen Szűz zászlaja alá sorakoztatott. Lelkesedéssel csatlakoztunk Magyarország kath. ifjainak táborához, hogy a gyűlölködés és széthuzás szellemének megtörésén fáradozzunk s a helyett a kölcsönös megértés és szeretet megeremtedésén munkálkodjunk. Apraja-nagyja egyforma buzgósággal törekedtünk arra, hogy az élet küzdelmeire biztos erkölcsi alapot szerezzünk

A kitűzött célt kéthetenként tartott gyűléseinken valósítottuk meg. A 16 gyűlésnek gazdag és változatos műsora elég bizonyítékkal szolgál arra, hogy nem muló fellobbanás volt elhatározásunk, hanem komoly szándék, mely férfi életünkre is kisérni fog bennünket. Az igaz kongregánista eszmeje hatotta át szívünket és az ünnepélyes felvételük alkalmával (dec. 8., márc. 25.) egy szívvvel és lélekkel ujitottuk meg jó szándékunkat a nyilvánosság előtt, hogy hitünket el nem hagyjuk, hogy a hamis jelszavak táborába nem sorakozunk, hanem megmaradunk magyar őseink vallásos és hazafias buzgóságában s attól soha el nem tántorodunk. Az alsó osztályosok egyszerű, a felsőbb osztályoknak mélyen átértett szavatai mindig örömmel töltötték el lelkünket. Hiszen az ilyen pillanatban egy szív és értelem voltunk: az Istennek hatalmát dicsőítő és elismerő emberiség egy ifju hajtása.

Nem maradtunk el sohasem onnan, ha szívünk s lelkünk vonzott, hol az Ut, Igazság és Elet lakik. Vallásos áhítattal kerestük

fel a templomot október vasárnapjainak délutánjain is, hogy a vett jókért hálálkodjunk az eget Urának.

Könyvtárunk erősen gyarapodott e tanévben. Szeretettel kell megemlékeznünk még azokról is, kik távolból sem feledkeztek meg rólunk s nem egy tanulságos felolvasással örvendeztettek meg bennünket, mint Schultz Gábor pécsi és Mezgár Lajos budapesti theologus.

Hallottaink lelki üdvéért sz. miseáldozatot mutattunk be. A kegyelet folytonosan feljuttja előttünk alakjaikat s egyesek vagyunk velük haláluk után is lelkileg.

Kongregációnk ez évben is több nemes szívü adományozóra talált. Így segítették adományaikkal Riegl Sándor érettségi elnök, jezsuita áldozó pap K. 23/34, Kaufmann Lajos takarékpénztári tisztviselő K. 10. —, Mezgár Lajos és Scholtz Gábor theologusok.

10 és 25 éves találkozó. Iskolánk azon volt növendékei, kik az érettségi vizsgálat kiállása után kiléptek az élet küzdőterére, mind gyakrabban megemlékeznek életük ezen nevezetes fordulópontjáról. Így 10 éves találkozóra jöttek össze 1911. június 4-én: Bartos Gyula főerdész Hátszeg, Bér Jenő gépészmérnök Alsó-lendva, dr. Darás László ügyvédjelölt Nagykanizsa, dr. Gärtner Antal ügyvéd, törvényszéki jegyző Nagykanizsa, dr. Hoch Oszkár ügyvédjelölt Nagykanizsa, Kelemen György körjegyző Nagylengyel, Keömives Ferenc biztosítási tisztviselő Nagykanizsa, Külley János földbirtokos Gógánfa, Németh György posta- és távirdatelegrafista Nagykanizsa, Tancos Kálmán káplán Zalaszentmihály, Tripanner Jenő banktisztviselő Pécs, Zimmermann Gusztáv gimnáziumi tanár Keszthely, Winkler Ferenc posta- és távirdatelegrafista Eszék. Hozzájuk csatlakozott a volt iskolatársak közül még Bogenrieder Károly nagyvendéglős Nagykanizsa és Vidos István magántisztviselő Nagykanizsa.

1911. június 19-én iskolánknak 25 év előtt érettségizett volt növendékei adtak egymásnak találkozókat, kiknek nagyrésze igen tekintélyes állást vívott ki magának: dr. Biedl Arthur a wieni egyetemen a kórtan tanára, dr. Csury Jenő miniszteri osztálytanácsos, a m. kir. postatakarékpénztár aligazgatója, Budapest, Baltás Béla m. kir. államvasuti ellenőr Budapest, ujnepi Elek Ernő földbirtokos Nagykanizsa, Friedl Jenő államvasuti erdőmérnök Zágráb, Havas Imre déli vasuti főmérnök Szombathely, Martincsevics István körjegyző Zalabér, dr. Hajós Kálmán ügyvéd, orsz. képviselő Budapest, dr. Buchberger József műszaki tanácsos Budapest, dr. Pollák Ernő orvos Nagykanizsa, Rácz István körjegyző Csesztreg, dr. Holzer József járásorvos Balatonfüred, Schertz Géza gyáros Nagykanizsa, dr. Tamás János ügyvéd Perlak, Zechmeister Viktor plébános Kemenesfa és Vucsák György főadóellenőr Sopron.

Megható szeretettel és hálával emlékezett meg mindkét társaság iskolánkról és volt tanáraikról; az utóbbi társaság összejövetelét még azáltal is emlékeztetéssé tette, hogy egykori tanárunk,

Hám József kegyesrendi pap nevére egy 500 koronás alapítványt létesítettek a szegénysorsu tanulók jutalmazására.

A tanévet záró vizsgálatok. A 8. osztály évvégi vizsgálatait május 8., 11., 13. és 15., az 1—7. osztályét pedig június 16—24. napjain tartottuk. A róm. kath. tanulók vallástani vizsgálatán nagys. és főtiszt. Rosos István murakereszturi apát ur, mint püspöki biztos elnökölt. Az érettségi írásbeli vizsgálatok május 17., 18. és 19-én, a szóbeliek pedig június 12., 13. és 14. napján voltak Riegl Sándor, a kalocsai érseki főgimnázium igazgatójának elnöklete alatt. A magánvizsgálatokat május 8. és 9., továbbá június 16—17. napjain tartottuk.

A tanévet június 29-én ünnepélyes „Te Deum“-mal fejeztük be.

Segélyző-Egyesület.

A Segélyző-Egyesület Incze István főgimnáziumi tanár felügyelete alatt áll. Az egyesület vagyonát az igazgató őrzi.

A Segélyző-Egyesület könyvtárának gondozója Hársing István főgimnáziumi tanár, ki a tanári kar javaslata szerint osztotta ki a tankönyveket a szegény tanulók között. A lefolyt iskolai évben 76 tanuló kapott egy évi használatra 585 darab könyvet 877·50 korona értékben.

A folyó tanévben a könyvtár gyarapodása vétel utján 45 darab 91·24 korona értékben, ajándék utján 30 darab 56·20 kor. értékben.

A Segélyző-Egyesület bevétele pénzben :

Ifjusági gyűjtés I. A osztály : Jábreczky Sándor 3·30, Geiszt István 4·80, Sós Géza 5·20, Brod Andor 3·30, Schilhán János 7—, Németh István 2·20, Schlesinger Frigyes 2·80, Steiner Fülöp 2·80, Wehofschitz Nándor 3·14, Lusztig István 2—, Zsigmond István 1—, Holzer Zsigmond 2—, Müller Imre 2·50, Varga Ödön 1·50, Horváth István 2·80, Dümmerth István 2·10, Orbán Aladár 3·40, összesen 51·84 K.

I. B oszt. : Rothschild Sándor 9·20, Hirschler Ferenc 5—, Zakál Dénes 5—, Hajdu Dezső 2·80, Gutman Károly 5·50, Singer Imre 2—, Kripác Lajos 5·10, Sommer Emil 1·06, Weisz Andor 10— Fischer Rudolf 1—, Klein Bertalan 1·20, Farkas György 2·30, Szabadi Zoltán 1·30, Kálec József —·50, Schlesinger István —·50, összesen 52·46 K.

II. A oszt. : Dénes Gyula 16·40, Reininger Károly 6—, Fábian Lajos 3—, Fischer Lajos 5·40, Grünhut Elemér 6·80, Meider József 16—, Heimler István 9·42, Frk Ferenc 3·30, Rözge Lajos 1·08, Grünbaum Béla 3—, Philipp László 7·90, Neu Pál 7·40, Freislinger Ágoston 3·50, Nyul Dezső 1·50, Alstädter József —·30, összesen 91— K.

II. B oszt. : Bettlheim Károly 3·40, Domján Lajos 1·12, Hám László 1·04, Kertész Lajos 2·60, Kemény Győző 5·10, Kohn Ernő 4·20, Blumenschein Ferenc 3—, Schertz Albert 30·70, Schwarcz Pál 2—, Tukra László 0·68, összesen 53·84 K.

III. B oszt.: Fürst Zoltán 10·20, Fischer János 19·34, összesen 29·54 K.

IV. oszt.: Haba József 7—, Mágics Jenő 3·80, Sebestyén Gyula 2·60, Szabó János 1—, összesen 14·40 K.

V. oszt.: Bosnyák Andor 15—, összesen 15— K.

VI. oszt.: Eörsi István 4—, Löke Endre 25—, Mátay Gábor 1·70, összesen 30·70 K.

VII. oszt.: Berger József 12—, Miklós László 1·10, Spiegler Árpád —·20, összesen 13·30 K.

Az összes ifjusági gyűjtés 352·08 korona.

Az egyesület céljaira a Zalamegyei Gazdasági Takarékpénztár 20 koronát, Eberhardt Béla, Kováts Antal és Mészáros József kegyesrendi tanárok mindegyik 17·59 koronát adományozott, az ifjusági hangverseny jövedelméből pedig 200 korona adatott az egyletnek.

Ruhára kiadatott 802·30 korona; ezen összegben 14 télikabát, 21 teljes öltözet és 11 pár cipő vásároltatott.

Három tanuló 29·90 koronát kapott a beiratási díj fedezésére.

Az egyesület vagyona.

Pénztári álladék az 1909—10. tanév végén :

A Nagykanizsai Takarékpénztár 27464. számú betétkönyvében 1909. december 31-én	— —	7609·94 kor.
A Délzalai Takarékpénztár 11125. számú betétkönyvében 1910. január 1-én	— — —	8859·63 kor.
A Délzalai Takarékpénztár 13108. számú betétkönyvében 1910. június 21-én	— — —	1342·43 kor.
	összesen	17812— kor.

Az 1910—11. tanév forgalma :

Bevétel:	Ifjusági gyűjtés	— — — — —	352·08 kor.
	Adomány	— — — — —	72·77 „
	Ifjusági hangverseny jövedelméből	— — — — —	200— „
	összesen		624·85 kor.
Kiadás :	Ruhára	— — — — —	802·30 kor.
	Tankönyvekre	— — — — —	91·24 „
	Készpénzben	— — — — —	29·90 „
	Postára	— — — — —	1·12 „
	összesen		924·56 kor.

A 299·71 korona tulkiadás kivételével a Délzalai Takarékpénztár 13108. számú betétkönyvéből 1911. június 19-én.

Álladék az 1911. tanév végén.

A nagykanizsai Takarékpénztár 27464. számú betétkönyvében 1910. december 31-én	— — —	7956·21 K.
A Délzalai Takarékpénztár 11125. számú betétkönyvében 1910. december 31-én	— — —	9262·75 K.
A Délzalai Takarékpénztár 13108. számú betétkönyvében 1911. június 19-én	— — —	1111·86 K.
	összesen	<u>18330·82 K.</u>

K ö n y v t á r a k.

Tanári könyvtár.

Ajándék: Vallás- és közokt. miniszterium: A magyar University Extension és előkészítő intézményeinek évkönyve az 1807 8. évről, Vári Rezső, A classika philologia encyclopediája, Magyarország közoktatási ügye 1909. évben, Kain, Magyarország, Jelenítés az országos tanári nyugdíj- és gyámintézet 1909. évi állapotáról. Kalocsai érseki kath. főgimnázium: A kalocsai kollegium ötvenéve. Szerző: Lissák Jenő, A számtoló kézikönyve. Dick. Walther, Eine Schulreise nach Morgen, Menschendorfer Heinrich von Kleist des Prosaschriftsteller. Fenyves Ferenc. L'histoire courte de la meteorologie en Hongrie. Tanulmány a positivizmus tudomány hierarchiájáról. A differenciál és integrál számítás elemei. A sarki fény, különös tekintettel a hazai viszonyokra. Wellisch Béla: Lauringer Ernő. Közintézményeink történeti fejlődése. Bálint Károly, Történelmi helynevek és műkifejezések szótára.

Vétel: Muther, Geschichte der Malerei. Arany János összes művei, Rudnyánszky B., Magyar családi élet és háztartás a XVI. és XVII. században. Klasszikus regénytár XI. csoport. Gaugusch, Das Rechstinstitut der Papstwahl. Műveltség könyvtára II. sor. 2. sz. Szinnyei, Magyar nyelvhasznítás. Szinnyei J., Magyar írók 120—124. Művészeti könyvtár: Ohquist, A finn művészet. Jókai, Kárpáthy Zoltán, Egy magyar nábob, Uj földesur, Szegény gazdagok, A régi jó táblabírák, Kőszivü ember fiai, Politikai divatok, Az elátkozott család, Egy az isten, Fekete gyémántok, És mégis mozog a föld, Aranyember, A jövő század regénye, Rab Ráby, A barátfalvi levita, Az élet komédiásai. Népvilág, A három márványfej, A lélekidomár, A löcsei fehér asszony, Sárga rózsza, Szeretve mind a vérpadig. Fráter György, Tengerszemü hölgy Hétköznapok, Erdély aranykora Török világ Magyarországon, Enyém, tied, övé. Veszely, A modern paedagogia utjai. R. Kiss István, Az utolsó nemesi felkelés. Földes Béla, A socializmus. Hornyánszky

Gyula, A görög felvilágosodás tudománya. Berzeviczy Albert, A tájképfestés a XVII. században, Platz B., Természettudomány és Igazság. Lukcsics József, A Galilei kérdés. Zubriczky A., Párhuzamok a kereszténység és más vallások között. Schütz A., Krisztus jelenléte az Oltári szentségben. Fehrenreich, Görögország középiskolái. Váradai Károly, A székesfehérvári tankerület második igazgatói értekezetének jegyzőkönyve. Az orsz. magy. képzőműv. társaság, Téli kiállítás, Tavaszi kiállítás. M. tud. akad., Magyar történelmi emlékek. I. oszt. okmánytár 35. kötet.

Folyóiratok. Vétel; Földrajzi Közlemények, Budapesti Szemle, Kath. Szemle, Egyetemes Philol. Közöny, Természettudományi Közöny, Irodalomtörténeti Közlemények, Magyar Nyelvőr, Orsz. Középisk. Tanáregyleti Közöny, Századok, Magyar Iparművészet. Katonai nevelés, Művészet, Hittudományi Folyóirat, Mathem. Ertesítő, Nyelvtudományi Közlemények, Mathem. és természettud. Közlemények, Mathem. és természettud. Ertesítő, Ertekezések a nyelv- és széptud. köréből, Ertekezések a társ. tud. köréből, Ertek. a bölcselési tudomány köréből, Ertek. a történeti tud. köréből, Emlékszemlédek a m. tud. akad. elhunyt tagjai fölött.

Ajándék: Vallás- és közokt. miniszterium, Jó egészség, Magyar nyelv, Herkules.

Ifjusági nagyobb könyvtár.

Ajándék. A főgimnáziumi gyakorló iskolától: L'Illustration Moderne Kunst, Illustrierte Zeitung, Elet, Vasárnapi Ujság, Uj Idők, Művészet, Magyar iparművészet és az L'Illustration 18 darab drámai és regénymelléklete, Kussinszky Arnold ur ajándékából 10 drb. Studiosus Jovialis Redivivus; Csizmadia Vilma urnő ajándékából: Bácskay Emil: A világpusztító regény, Sölétormos Gy.: Lelki sebek; Scott Walter: Durvard Quentin, Hock János: Rákóczyné; Dr. Erödi B.: A török küldöttség emlékkönyve; Dr. Buza Sándor: A Megváltó; Jókai Mór: Dekameron I—VI. kötet. Összesen 29 mű 46 kötetben 76 korona értékben.

Vétel: Br. Kemény Zs., Tanulmányok I—III. k.; Lessing, Bölcs Náthán; Szitnyai, Levelek egy tanuló ifjuhoz; Tóth, A falu rossza; Turgenyev, Egy vadász iratai; Corneille, Cid; Jókai, Egy magyar nábob, Szomorú napok, Erdély aranykora, Fekete gyémántok; Gyulai, A vén színész, Vörösmarty életrajza 4 példány; Katona, Bánk-bánja 2 példány; Jósika, Abafi; Churck, Egy római ifju kalandjai; Verne, A rejtelmes sziget; Uj Idők 1907. I. k.; Császár, Anyos Pál versei; Eliot, A raveloi takács; Imre S., A népköltészetéről; Riedl, A magy. irod. főirányai; Bérczi, A gyógyult seb; Legouve, Leányaink és fiaink; Donászy, Buda hőse; Halász, Gondolatok az „Ember tragédiájából”; Pasteiner, Római

világ; Petiscus, Az Olympus; Bánó, Bolyongásaim Amerikában; Slatin Rudolf pasa, Tüzzel-vassal I—II. k.; Tóth, Magyar ritkaságok; Versegly Ferenc, Gróf Kaczaifalvi László; Jósika, Az utolsó Báthori I—II. k.; Eötvös, A falu Jegyzője I—II. k.; Zala-megyei almanach; Badics Ferenc; Fáy András; Magyar Helikon I. k.; Tissandier G., A tudomány vértanui; Műveltség könyvtára VI. k. A társadalom. Összesen 52 munka 67 kötetben 168 korona 30 fillér értékben. A könyvek bekötéséért és javításáért kiadás 86 K 12 f. Az ifjusági nagyobb könyvtár ez évi gyarapodása összesen 81 munka 113 kötetben 244 kor. 30 fillér értékben.

lfjusági kisebb könyvtár.

A kisebb ifjusági könyvtár a következő művekkel gyarapodott:

Ajándék. Csizmadia Vilma urnő, Radó V., Ujváry Miklós, a Magyar Robinson, Földes Géza, A burok magyar vitéze, Tábori Róbert, Magyar vitézek Párisban, Abonyi Árpád, Miklós vitéz, Benedek Elek, Hazánk története 5 munka 5 kötet 5 korona.

Vétel: Church, Római élet Ciceró korában, Hevesi, Jelki András kalandjai, Christián, Kolumbusz Kristóf, Szerényi, Természettud. olvasmányok, Tomtit, Száz kísérlete, Tömörkény, Fergeg János, Cervantes Radó, Don Quijote, Vámbéri, Középázsiai utazása, Radó V., Magyar népmondák, Uckermann, Mulatságos elbeszélések 15 munka, 19 kötetben 49 korona 60 fillér értékben. Összes gyarapodás 20 munka 24 kötet 54 K 60 fillér értékben. Kötésre 82 K 10 fillér fordított.

XIII.

S z e r t á r a k.

Természetrajzi szertár.

Vétel utján szereztettek: Keller, Öskori állatok nagy rekonstruált fali képei, 6 színnyomatu tábla 136×102 cm. nagyságban; Zittel—Haushofer-féle őslénytani és földtani faliképek és földtani tájképek 40., 54., 57., 69., 60. számú; Schreiber-féle anatómiai faliképek 4 nagy színnyomatu tábla 156×55 cm., Fiedler—Hoelemann-féle anatómiai faliképek, 6 színnyomatu tábla 91×65 cm., szétszedhető emberi szem-modell; kar izommodell kézzel, szétszedhető, természetes nagyságban; lábszár izom-modell lábfejjel, természetes nagyságban, szétszedhető.

Földrajzi szertár.

Vétel: Kogutovicz, Magyarország politikai fali térképe (2 példány), Magyarország hegy- és vízrajzi térképe (2 példány), Ázsia fali térképe, Afrika fali térképe.

Rajzszertár.

Vétel: Várdai, Magyar diszitmények. Seemann, Die Malerei der alten Meister 5 füzet (25 kép).

Vegyteni labororium.

Vétel: Bunsen és Pettenkoffer-féle abszorpciós csövek; centrifugagép négy meghatározáshoz; Peligot-féle chlorcalciumcsövek és tornyok; Berthold-féle benzin fuvólámpa vasállványon; Kipp—Wartha-féle gázfejlesztő készülék; lombikok, retorták és golyós csövek jénai üvegből; küllég-, belső-, labororiumi és demonstrációs hőmérők; gyémánt üvegvágásra; manometer; mérgeiszivornyák; Allembic—Sallerson-féle alkohol $\frac{0}{100}$ meghatározó készülék; Griffin-féle olvasztó kemence; tégelyhevitő kemence; olvasztó tégelyek.

Ének- és zeneszertár.

Ajándék: Szerzők, Kontur és Késmárszky Arpád, Unnepi daloskönyv, Homonnay Ferenc, Magyar király-himnusz.

Vétel: Herold, Zampa, Mendelsohn, Sommernachtstraum, Kreutzer, Granadai éji szállás, Wallace, Maritana, Nyitányok zenekarra, 2 és 4 kezes zongorára, Szepessy, Az árva karácsonya szólamokkal (2 példány), Wéber, Jubel nyitány szólamokkal, Bethoven, Isten dicsősége vonós és fuvós zenekarra, Mettenleiter, Missa votiva solemnis szólamokkal ének- és zenekarra, Arany, Falu végén kurta korcsma, énekarra szólamokkal, Translateur, Wiener Zugzögel zenekarra, Köveskúti, Vén kuruc, melodráma. Zanger, Remekírók I–II. kötet. Moskovszki, Guitár. Klanirettiskola. Hangverseny fuvola. Brácsa vonóval. Nagybögő. Oboé. Oboéiskola. Egy darab kottatartó. Öt karosszék.

Történelmi és filologiai szertár.

Ajándék: Vallás- és közoktatásügyi miniszterium, Egy Marx- és Mérei-féle vetítógép, villanylámpával.

Vétel: Lehman, Művelődéstört. képek: Harcjáték. Várostrom. Egy középkori város. Zárdaudvar. Tábori élet a 30 éves háborúból. XIV. Lajos korából. Szt.-galleni kolostor. Cölöpépítmény. Népáldozat. A könyvnyomdászat feltalálásához. A germánok megtérése. Mesterré avatás. Hübéres hübéradása.

Schreider Építőstílek: Egyiptomi stil. Görög stil. Római stil. Okeresztény stil. Bizánci, módstil. Román stil. Gót stil. Renaissance stil. Barokk stil. Rokokó stil. Copí- és Empir stil. Ujkori vonalvezetés.

Természettani szertár.

Vétel: 1. Higanyszelence, 2. Centrifugálpálya, 3. Készülék a hajlítási rugalmassághoz, 4. Egye-temes areometer, 5. 1 kg. gummicső (vörös), 6. Homoru gömbtükör, 7. Készülék a hajításhoz, 8. Piezometer légmanometerrel.

Tornaszertár.

Vétel: Egy századkürt, egy permetező fecskendő.

XIV.

Rövidítések és jelzések magyarázata.

Ág. ev. = ágostai vallásu; **ref.** = református; **gör. kath.** = görög katolikus; **gör. kel.** = görögkeleti; **izr.** = izraelita; **ism.** = ismétlő; **ö. d.** = ösztöndíjas; **f.** = fölmentett; ahol a név után a kötelezett tárgyakban vallás jelezve nincsen, ott **római katolikus** értendő.

Szám	Előmenetel	Magaviselet
1	jeles	jó
2	jó	szabályszerű
3	elégsgés	kevésbbé szabályszerű
4	elégtelen	rossz

A tanuló ifjuság érdemsorozata.

A rendes és rendkívüli tantárgyakból.

ELSŐ A) OSZTÁLY.

A tanuló neve	Magviselet	Rendes tantárgyak									Rk. tant.	
		Vallástan	Magyar ny.	Latin nyelv	Földrajz	Term. rajz	Matematika	Rajz. geom.	Szépíráás	Tornázás	Ének	Szabadk. r.
Anhoffer József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-
Balog György	1	1	1	2	1	1	2	2	1	1	1	-
Benedek József, ism.	2	2	4	4	4	1	3	3	3	1	3	-
Bory Ottó	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-
5 Bród Sándor, izr.	1	1	1	1	1	1	2	2	2	f.	1	-
Dümmerth István	1	2	3	3	3	2	3	3	3	2	3	-
Fischer Elemér	2	2	1	2	1	1	2	2	2	1	2	-
Geiszl István	1	2	3	3	3	2	3	3	2	2	2	1
Hacker Ernő, izr.	1	1	2	2	1	1	3	2	2	2	1	-
10 Halász Ernő, ág. hitv. ev.	1	3	3	3	3	2	3	3	3	1	2	-
Heincz Henrik	2	3	4	4	4	4	4	4	3	2	3	-
Hild István	2	3	3	4	3	3	2	3	1	3	3	-
Hirsch Imre, izr.	1	2	3	3	3	3	3	3	3	2	3	-
Holczer Zsigmond, izr.	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	-
15 Horvát István, izr.	2	2	4	4	3	4	3	4	2	3	2	-
Jabreczky Sándor	1	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	-
Kaszap Nagy Dénes ref.	2	3	3	3	2	3	3	3	3	2	3	-
Kobán István	1	2	3	3	3	3	2	3	3	2	3	-
Kohn Ödön, izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	-
20 Konold Dezső, ág. hitv. ev.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	-
Kovács Lajos	1	2	3	4	4	3	3	3	3	3	2	-
Kürschner István, izr.	1	1	2	2	1	2	1	2	1	2	1	-
Megyesi József	1	1	2	3	2	1	1	1	1	1	1	-

A tanuló neve	Magaviselet	Rendes tantárgyak									Rk. tant.	
		Vallás tan	Magyar ny.	Latin nyelv	Földrajz	Term. rajz	Matematika	Rajz. geom.	Szépíráás	Tornázás	Ének	Szabadk. r.
Müller Imre, izr.	1	1	2	2	1	1	2	2	2	1	1	-
25 Németh István	1	1	2	3	1	2	2	3	2	1	1	-
Németh Péter	1	2	4	4	3	2	3	2	3	2	2	-
Noszlopy Andor, ág. h. ev.	1	3	3	3	3	1	2	3	3	3	3	-
Ofenbeck Imre	2	2	3	3	3	2	3	3	3	2	3	-
Orbán Aladár	1	1	3	3	1	3	3	3	3	2	1	1
30 Piroska Jenő	1	2	3	3	1	3	2	2	1	2	1	-
Polecz Ferencz	1	2	3	3	3	2	3	3	3	1	2	-
Reizner János	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-
Ritter János, ism.	2	4	4	4	3	3	4	3	3	1	3	-
Sabján László	1	2	3	3	3	2	2	2	2	1	3	-
35 Schilhan János	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	-
Schlesinger Frigyes, izr.	2	2	3	3	3	3	2	2	3	1	3	-
Sós Géza, izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-
Steiner Ferenc, izr.	1	1	1	2	1	1	2	2	2	2	1	-
Steiner Fülöp, izr.	1	1	2	2	2	1	2	2	2	2	2	-
40 Szöllösy József	1	1	3	3	1	1	2	1	2	2	1	1
Varga Ödön	2	3	3	4	3	2	3	3	3	3	3	-
Vojvoda Márton	1	1	2	2	2	2	2	2	2	1	1	-
Wehofschtiz Nándor á. h. e.	1	3	3	3	3	1	3	3	2	1	1	-
Weinausz Ferenc	1	2	3	3	2	3	3	3	3	2	2	-
45 Weisz Rezső, izr.	1	1	2	2	3	3	1	2	2	2	2	-
Zsigmond István	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-
Magántanulók :												
Farkas József	-	1	3	3	2	2	2	2	-	-	-	-
Mátay Imre	-	2	3	3	3	3	3	3	-	-	-	-
Zala György	-	1	1	1	1	1	2	1	-	-	-	-

Kimaradt: Lusztig István, izr.

Beiratott: 50.

Vizsgálatot tett: 49.

ELSŐ B) OSZTÁLY.

A tanuló neve	Magviselet	Rendes tantárgyak									Rk. tant.	
		Vallástan	Magyar ny.	Latin nyelv	Földrajz	Term. rajz	Matematika	Rajz. geom.	Szépíráás	Tornázás	Ének	Szabadk. r.
Biba Károly	1	2	3	3	2	1	3	3	2	2	2	1
Boros László, ág. h. ev.	1	2	2	3	3	2	2	1	2	2	2	-
Farkas György	2	1	2	3	2	2	3	3	2	1	3	1
Fischer Rudolf, izr.	1	1	3	3	2	2	3	2	3	1	3	-
5 Fürst Alajos, izr.	2	2	3	3	3	2	3	3	3	3	3	-
Genetheim Lajos	2	3	4	4	4	4	4	4	3	2	3	-
Gönczöl János	1	1	4	3	3	3	3	3	3	1	3	-
Guttman Károly, izr. ism.	2	2	3	3	3	2	3	3	2	3	3	-
Hajdu Dezső	1	1	2	1	1	1	2	1	1	1	2	-
10 Halász Gyula	1	1	3	2	2	1	3	3	2	2	2	-
Halász Pál	1	1	2	2	2	1	3	3	2	1	3	-
Hémár János	1	1	2	2	2	1	3	2	2	1	2	-
Hirschler Béla, izr.	1	1	2	2	2	1	2	2	2	1	2	2
Hirschler Ferenc, izr.	1	1	2	2	2	1	2	3	2	2	2	2
15 Huchthausen Lajos	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Incze Pál	1	2	3	3	3	1	3	3	2	2	2	-
Kálec József	1	2	3	3	3	3	3	3	3	1	2	-
Kánnár József	1	2	2	2	1	1	2	2	1	1	2	-
Knortzer György	1	2	3	3	2	1	2	3	3	1	1	-
20 Kósa József, ref.	1	1	1	2	3	1	2	2	1	1	2	-
Kripác Lajos	2	3	2	2	3	3	3	3	3	2	1	2
Lang István, izr.	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	-
Muth Ervin, izr.	2	1	3	3	2	1	3	3	3	2	3	-
Mutschenbacher Edvin	1	1	2	2	2	1	2	2	1	2	2	-
25 Mutschenbacher Imre	1	2	1	2	2	1	2	1	1	2	2	-
Muzikár Gyula	1	2	3	3	1	1	3	3	3	2	1	-
Oberster Imre	2	2	3	3	2	2	3	3	3	2	3	-
Pálffy Gyula	1	1	1	2	1	1	1	2	2	1	3	2
Polednák Jenő	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
30 Polgár József	2	3	4	4	4	3	4	4	3	1	3	-
Pörcz János	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	-
Puska Péter	1	1	1	2	1	1	1	2	1	1	2	-
Rathmann József	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	-
35 Rosenberger Béla, izr.	1	1	3	3	3	2	3	3	3	1	3	-
Schlesinger István, izr.	1	1	3	2	3	3	2	2	2	2	2	-
Schlosser László, ism.	1	3	3	3	3	1	2	2	2	1	3	-

A tanuló neve	Magaviselet	Rendes tantárgyak								Rk. tant.		
		Vallás	Magyar ny.	Latin nyelv	Földrajz	Term. rajz	Matematika	Rajz. geom.	Szépírás	Tornázás	Ének	Szabadk. r.
Singer Imre, izr.	2	2	3	3	3	1	3	3	3	2	3	-
Sommer Emil, izr.	1	1	3	3	3	2	3	3	3	3	3	-
Spiegel Lajos ism.	1	2	3	3	3	1	3	2	3	2	2	-
40 Szabady Zoltán	2	1	2	3	1	1	3	3	2	2	2	-
Szálinger József, ism.	1	2	3	4	3	2	2	3	2	1	3	-
Tüttő Géza	2	3	4	3	3	3	3	3	3	2	3	-
Weisz András, izr.	1	1	2	2	1	2	2	1	2	2	2	-
Zakál Dénes	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	-
45 Zsiga János	2	3	4	4	4	3	4	4	3	2	3	-
Magántanulók :												
Fáy Ede	-	1	2	2	2	2	3	2	-	-	-	-
Kollin Imre, izr.	-	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-
Szegedy-Ensch István br.	-	3	3	3	3	4	3	3	-	-	-	-

Kimaradt: Klein Bertalan, izr., Rothschild Sándor, izr.,
Szabó Károly, izr.

Beiratott: 51.

Vizsgálatot tett: 48.

MÁSODIK A) OSZTÁLY.

A tanuló neve	Magaviselet	Rendes tantárgyak										Rk. tant.	
		Valóstan	Magyar ny.	Latin nyelv	Földrajz	Term. rajz	Matematika	Rajz. geom.	Szépíráás	Tornázás	Ének	Szabak. r.	
Altstädter József	2	2	3	3	3	3	3	3	3	1	-	2	
Banekovich János	2	1	2	2	2	1	2	1	1	1	1	1	
Csere Sándor	1	1	1	1	2	1	2	1	2	2	1	-	
Dezső József	1	1	2	2	2	1	3	3	2	2	-	-	
5 Dénes Gyula, izr.	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	-	1	
Fábián Lajos	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	1	
Fischer Lajos, izr.	1	1	1	2	1	2	2	2	2	1	-	2	
Freyslinger Agoston	1	1	2	2	1	2	2	1	2	1	1	1	
Frk Ferenc	1	1	2	2	1	1	1	2	2	1	1	-	
10 Grünbaum Béla, izr.	2	1	3	3	2	3	3	2	3	1	-	-	
Grünfeld Ferenc, izr.	1	1	1	2	1	1	3	1	2	3	-	1	
Grünhut Elemér, izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	1	
Halász Ferenc ág. h. ev.	1	2	2	2	2	2	2	1	3	1	-	1	
Heimler István, izr.	1	1	3	3	2	3	3	3	3	2	-	2	
15 Hirschler Andor, izr.	2	2	3	4	3	1	3	3	2	1	-	2	
Hrabovszky Zoltán	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	-	
Josifovits Tivadar, g. kel.	1	1	3	3	2	3	3	3	2	1	1	2	
Kohn Fülöp, izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	-	-	
Löwenstein László, izr.	1	1	2	2	1	3	2	2	2	2	-	-	
20 Meider József, izr.	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2	-	2	
Neu Pál, izr.	1	1	2	2	2	1	3	2	3	1	-	2	
Nyull Dezső	1	3	3	3	3	1	3	3	2	1	-	-	
Papp János	1	1	2	2	1	2	2	1	2	2	-	1	
Petrics Sándor	1	1	2	3	1	1	3	3	2	3	2	-	
25 Philipp László, izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	1	
Reininger Károly	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	-	-	
Rözge Lajos	1	2	3	3	3	1	3	3	2	1	2	-	
Scholz János	2	1	3	3	3	1	3	2	2	2	1	1	
Simon Élek	2	3	3	3	3	3	4	4	3	3	-	-	
30 Somogyi István	1	1	2	2	1	1	2	2	2	2	-	-	
Soproni Ferenc	1	2	3	3	3	2	3	3	3	2	1	-	
Strém Ernő, izr.	1	1	3	3	3	4	3	3	3	2	-	2	
Szabó István	1	1	2	2	1	1	2	2	1	2	1	-	
Szvetecz József	1	1	2	3	3	2	3	3	3	1	-	2	
35 Taródi József	1	1	2	3	3	3	3	3	3	1	-	2	
Tiszai István	2	3	3	3	3	1	4	3	2	2	-	-	
Torma István	1	1	2	2	1	1	2	2	2	2	-	-	
Vindis Dénes	2	2	3	4	3	1	3	4	2	1	1	-	

A tanuló neve	Magaviselet	Rendes tantárgyak										Rk. tant.	
		Vallástan	Magyar ny.	Latin nyelv	Földrajz	Term. rajz	Matematika	Rajz. geom.	Szépíráás	Tornázás	Ének	Szabadk. r.	
Vitális Zoltán, ág. h. ev.	1	2	2	3	3	1	3	3	3	1	-	2	
40 Weisz Zsigmond, izr.	1	2	3	2	2	1	3	3	3	2	-	-	
Zavilla Akos	1	1	2	2	2	1	3	2	2	1	1	-	
Magántanulók :													
Eörsi Mária, izr.	-	1	1	1	1	2	1	2	-	-	-	-	
Fuss René	-	1	1	2	1	2	2	2	-	-	-	-	

Kimaradt : Nagy József, Török Ferenc.

Beiratott 45. Vizsgálatot tett 43.

MÁSODIK B) OSZTÁLY.

A tanuló neve	Magaviselet	Rendes tantárgyak								Rk. tant.		
		Vallástan	Magyar ny.	Latin nyelv	Földrajz	Term. rajz	Matematika	Rajz. geom.	Szépíráás	Tornázás	Enek	Szabadk. r.
Agoston Roland	1	3	3	3	3	1	3	3	2	3	-	-
Balaton Ede, izr.	1	1	3	3	3	1	3	3	3	1	1	-
Bettlheim Károly, izr.	1	1	2	1	2	1	2	2	2	2	-	1
Blumenschein Ferenc, izr.	2	1	2	3	3	2	3	3	3	3	-	2
5 Dobó József, izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-
Domján Lajos	1	2	3	3	2	3	2	2	1	2	-	-
Ehrenwald Andor, izr.	2	2	3	3	3	4	3	3	3	2	-	-
Farkas Endre	1	1	1	2	1	1	2	1	1	2	1	-
Friedrichkeit Ferenc, ism	2	3	3	3	3	1	3	3	1	2	-	-
10 Gaszmann Lajos	1	3	3	4	3	3	3	3	1	3	-	2
Hám László	2	2	2	3	3	1	3	3	1	3	1	-
Horváth Béla	2	1	3	3	1	1	3	2	3	2	2	-
Horváth Sándor	1	2	4	4	3	2	3	4	3	2	-	-
Hubay Kálmán	1	1	2	2	2	1	2	2	2	2	-	-
15 Kemény Győző	1	1	2	2	2	1	3	2	1	2	-	1
Kertész Lajos, izr.	1	2	3	3	3	1	3	2	3	2	-	2
Kohn Ernő, izr.	2	2	2	3	3	1	3	3	1	1	-	2
Krausz Lajos, izr.	1	1	1	2	1	1	1	1	1	fn	-	-
Lopusánszky Károly	1	1	2	2	2	3	3	2	1	3	-	2
20 Markotán Ferenc	1	1	3	3	2	2	3	2	3	2	-	-
Maschankker László, izr.	2	2	3	3	3	3	4	3	2	3	1	2
Mezei Dénes	1	1	2	3	3	1	3	2	1	2	-	-
Németh Gyula	1	1	3	3	2	1	3	1	1	2	1	1
Pintér József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-
25 Schertz Albert, izr.	1	1	1	1	2	2	1	3	1	fn	-	-
Schreiber Béla	2	1	3	3	2	1	3	3	3	fn	-	-
Schwarz Pál, izr.	2	2	3	4	3	3	4	3	3	2	-	2
Steiner Sándor, izr.	1	1	2	2	1	3	2	3	1	fn	-	-
Strém Géza, izr.	1	1	1	1	1	1	1	2	1	3	-	-
30 Süle Ernő	1	1	1	2	2	2	3	3	1	2	-	-
Szabó Zsigmond	1	1	3	3	3	2	3	2	2	2	-	-
Szmodics József	1	2	3	3	2	3	2	3	1	1	-	-
Tamás Károly	1	1	3	3	3	2	3	3	2	1	-	-
Tellemann Károly, izr.	2	2	3	3	3	3	3	3	2	2	2	-
35 Tóth Péter	1	2	4	4	3	2	4	3	3	2	-	-
Tukora László	1	1	3	3	3	2	4	3	2	2	1	-
Vercz József	2	3	4	4	3	2	4	3	3	2	-	2

A tanuló neve	Magaviselet	Rendes tantárgyak										Rk. tant.	
		Vallás	Magyar ny.	Latin nyelv	Földrajz	Term. rajz	Matematika	Rajz. geom.	Szépíráás	Tornázás	Ének	Szabadk. r.	
Zbinyovszky Lajos	1	2	2	3	3	2	3	2	1	1	1	-	
Zsiga Gyula	3	3	3	4	3	3	3	3	3	2	-	-	
Magántanulók :													
40 Kalamár József	-	1	3	3	1	2	3	3	1	-	-	-	
Smodiss László	-	1	1	1	1	2	2	2	1	-	-	-	

Kimaradt : Horváth József, Matisa József.

Beiratott 43. Vizsgálatot tett 41.

HARMADIK A) OSZTÁLY.

A tanuló neve	Magaviselet	Rendes tantárgyak										Rendk. tant.			
		Vallásan	Magyar ny.	Latin nyelv	Német ny.	Történelem	Földrajz	Matematika	Rajz geom.	Tornázás	Ének	Gyorsírás	Szabadk. r.	Zene	
Acs Béla	1	2	2	3	2	3	2	3	3	2	-	-	-	-	
Balázs Imre	2	3	3	4	4	3	3	3	3	3	-	-	-	-	
Biach Sandor, izr.	1	1	1	1	2	1	1	2	2	1	-	-	1	-	
Bontz Zsolt ref.	2	2	3	4	3	2	1	3	3	2	-	-	1	-	
5 Dolmányos László	1	1	3	3	3	3	3	3	3	f.	-	-	-	-	
Frank Sándor, izr.	2	1	1	1	1	1	2	2	2	2	-	-	2	-	
Frk János	1	2	3	3	3	3	1	2	3	2	-	-	-	-	
Fölöp József	1	1	1	1	2	1	2	2	2	1	-	-	-	-	
Hammerschmidt Alfonz	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	1	-	
10 Helf János	1	1	3	3	3	3	1	3	3	2	-	-	-	-	
Hoffmann Géza, izr.	1	2	3	3	3	3	2	3	3	1	-	-	-	-	
Jelinek László	1	1	3	3	3	3	1	4	2	2	1	-	-	-	
Kámán Endre	1	1	2	2	3	1	1	3	3	3	-	-	-	-	
Kemény Antal	1	1	3	3	3	3	1	3	2	1	-	-	2	-	
15 Kondor Ferenc, izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	1	-	
Krompaker József	1	1	2	3	2	2	1	3	3	1	1	-	-	-	
Laubhaimer Oszkár	1	1	2	3	2	2	3	3	2	1	1	-	-	1	
Lettner János	2	1	3	3	3	3	2	4	4	1	-	-	-	-	
Lichtschein Odön, izr.	1	1	3	2	2	3	2	3	3	1	-	-	-	-	
20 Mátés József	1	1	2	1	2	2	1	2	2	1	-	-	-	-	
Metzger Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	
Pintér János, ism.	1	1	3	3	2	3	2	3	3	2	-	-	-	-	
Plánder Péter, ism.	1	1	3	3	3	3	2	3	3	2	-	-	-	-	
Récsei József, izr.	1	1	2	2	2	1	2	2	2	2	-	-	-	-	
25 Réti Lajos	2	2	3	3	4	3	3	3	2	2	-	-	2	-	
Samu László	2	3	3	3	4	3	3	4	3	2	-	-	-	-	
Strem Ferenc, izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	-	-	-	-	
Szaucsek Géza	1	3	3	3	4	3	1	3	2	2	-	-	2	-	
Vida Ernő	2	3	3	3	4	3	3	3	3	2	2	-	-	-	
30 Vlasits Gyula	1	1	2	2	2	1	1	2	2	2	1	-	2	-	
Weisz Jenő, izr.	2	2	3	3	2	3	2	3	3	1	-	-	3	-	
Zalai László ág. h. ev.	1	3	3	3	3	2	1	3	2	2	-	-	-	-	
Magántanuló :															
Scheller Béla.	-	1	1	1	1	2	2	2	3	-	-	-	-	-	

Beiratott: 33.

Vizsgálatot tett: 33.

HARMADIK B) OSZTÁLY.

A tanuló neve	Magaviselet	Rendes tantárgyak										Rendk. tant.			
		Vallás tan	Magyar ny.	Latin nyelv	Német ny.	Történelem	Földrajz	Matematika	Rajz. geom.	Tornászás	Ének	Gyorsírás	Szabadk. r.	Zene	
Bajkor Levente, ref.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-
Bettlheim Géza, izr.	1	1	2	2	2	2	1	2	2	2	2	-	-	1	-
Bihál Béla	1	1	4	4	4	3	3	4	2	2	2	1	-	2	-
Bogáti Ferenc	2	2	3	4	4	3	3	4	3	1	1	-	2	-	-
5 Bors Lajos	1	1	1	2	3	2	2	3	1	1	1	-	-	-	-
Chinorány Ferenc	1	1	2	3	3	2	3	2	3	f.	-	-	-	-	-
Dóczi Andor	1	1	2	3	3	1	2	2	2	2	-	-	-	-	-
Dóczi Imre	1	1	1	2	2	1	1	1	2	3	-	-	-	-	-
Dömötör Lajos, izr.	2	1	1	1	2	1	3	3	2	2	-	-	-	-	-
10 Fischer János	3	2	3	3	3	3	3	4	4	3	-	-	2	-	-
Fürst László, izr.	1	1	2	2	2	2	2	2	2	3	-	-	1	-	-
Fürst Zoltán, izr.	2	2	2	2	3	2	3	3	3	1	-	-	-	-	-
Goricsanecz László, ism.	1	1	3	3	3	3	3	3	3	3	-	-	-	-	-
Hajdu Károly	1	1	1	2	1	2	1	1	1	1	-	-	-	-	-
15 Halvax Sándor	2	1	2	3	3	3	3	3	3	2	2	-	-	-	-
Horváth Sándor	1	1	3	4	4	2	3	3	4	1	-	-	-	-	-
Kasza Imre, ism.	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	-	-	2	-	-
Kertész Béla, izr.	1	2	2	3	3	2	2	3	2	2	-	-	2	-	-
Klein Imre, izr.	1	2	3	3	3	3	2	3	2	1	-	-	1	-	-
20 Krámer Ferenc, izr.	2	2	3	3	3	3	3	4	3	2	-	-	-	-	-
Neumann Ferenc, izr.	1	1	2	2	2	1	1	2	2	2	-	-	-	-	-
Noszlopy Ottó, ág. h. ev.	2	3	2	3	2	3	2	3	3	3	-	-	-	-	-
Osvald József	2	2	3	3	2	3	2	2	2	2	-	-	-	-	-
Rác János	2	2	4	4	3	3	3	4	3	2	1	-	-	-	-
25 Rác József, ism.	1	2	3	3	3	3	3	3	2	1	1	-	-	-	-
Schapringer József izr.	1	2	3	3	3	3	3	3	2	f.	-	-	1	-	-
Schneider Gyula	1	2	3	3	4	3	3	4	2	1	-	-	1	-	-
Sebestyén Mátyás	1	1	2	2	2	1	1	3	2	1	-	-	-	-	-
Singer Lipót, izr.	2	2	2	3	3	1	3	3	2	1	-	-	-	-	-
30 Singer Pál, izr.	2	1	3	3	2	3	2	1	2	1	-	-	1	-	-
Strobl Hugó	1	2	3	3	2	2	2	3	3	2	1	-	-	-	-
Szabó Lajos	1	1	2	3	3	3	3	3	3	f.	-	-	-	-	-
Szili Károly	1	1	3	3	4	3	3	3	3	1	1	-	-	-	-
Vámosi Arnold	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	-	1	-	-
35 Weisz László, izr.	1	1	3	3	2	3	3	4	3	3	-	-	2	-	-
Magántanuló: Széchenyi József, gróf	-	2	2	3	2	2	1	1	2	-	-	-	-	-	-

Beiratott: 36.

Vizsgálatot tett: 36.

NEGYEDIK OSZTÁLY.

A tanuló neve	Magyarselet	Rendes tantárgyak								Rendkív. tant.					
		Vallás tan	Magyar ny.	Latin nyelv	Német ny.	Történelem	Term. rajz	Matematika	Rajz. geom.	Tornázás	Enek	Francia ny.	Gyorsírás	Szabadk. r.	Zene
Altstädter István, izr.	2	2	3	3	3	2	3	3	2	2	-	-	-	2	-
Babics József	2	2	3	4	3	3	3	3	1	3	-	-	-	-	-
Bajkor Loránd, ref.	2	2	3	3	3	3	3	1	1	f.	-	-	-	1	-
Bednázsek István	1	2	3	3	3	2	3	2	3	3	-	-	-	-	-
5 Berger Egon, izr.	2	1	1	2	1	1	2	2	2	3	-	-	1	1	-
Berger József	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	-	-	-	2	-
Bosnyák Iván	1	3	2	3	2	1	2	2	2	2	-	-	-	-	-
Bóna Jenő	1	1	3	3	3	3	3	3	2	1	-	-	-	-	-
Deutsch Ferenc, izr.	1	2	3	3	3	3	3	3	3	2	-	-	-	-	-
10 Farkas István	1	1	2	3	3	3	3	3	2	2	-	-	-	-	-
Fehér Sándor, izr.	1	1	3	3	2	2	3	3	3	2	-	2	-	-	-
Francsits Lajos	2	1	2	3	3	3	3	3	2	1	-	-	-	-	-
Garai László	2	2	3	4	3	3	2	3	2	2	2	-	-	-	-
Goricsanecz József	2	1	3	4	3	3	3	4	2	2	1	-	-	-	-
15 Göndöcs István	1	2	2	3	3	2	3	3	3	2	1	-	-	-	-
Gyutai István	1	1	3	3	3	2	3	3	3	2	-	-	-	-	-
Haasz Vilmos	1	2	3	3	3	3	3	3	2	1	1	-	-	-	-
Haba József	1	1	3	3	4	3	3	4	3	2	-	-	-	2	-
Halász Kálmán ág. ev.	1	2	3	3	3	2	2	2	3	2	2	-	-	2	-
20 Hild József	2	2	3	3	3	2	3	3	3	1	-	-	-	-	-
Josifovics Sándor g. k.	1	1	3	3	2	2	3	2	3	1	1	-	-	2	-
Király Lajos, reform.	1	2	2	3	3	1	2	3	3	f.	-	-	1	-	-
Klein Armin, izr.	1	2	4	4	3	4	3	4	4	2	-	-	-	-	-
Klein Miksa, izr.	2	1	2	2	1	3	3	3	2	2	1	-	2	2	-
25 Kovács Ferenc	1	2	3	3	3	3	3	2	3	2	-	-	-	-	-
Kovács Miklós	1	2	2	3	3	3	3	3	2	3	-	-	1	1	-
Kisfaludi Imre, izr.	2	1	2	3	3	3	2	3	2	1	-	-	-	-	-
Krámer László, izr.	2	1	1	1	2	1	2	1	2	1	-	-	-	-	-
Krisch Oszkár	2	2	4	4	4	4	3	4	4	3	1	-	-	-	-
30 Lampel Jenő, izr.	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	-	-	-	-
Lőke Dénes	1	1	1	2	2	1	2	1	2	3	-	-	-	-	-
Mayer Károly ág. ev.	1	2	3	3	4	3	3	3	3	1	-	-	-	-	-
Mágics Jenő	1	1	2	2	3	2	2	3	3	1	1	-	-	2	1
Mátyás János	1	2	3	3	3	3	3	3	3	1	-	-	-	-	-
35 Mester Sándor	2	1	3	3	3	2	3	3	3	2	-	-	-	-	-
Mező Ignác, izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-	1	-
Pataky Kálmán	1	2	1	3	3	1	2	3	3	3	1	-	-	-	1
Pollák László, izr.	1	1	1	2	2	2	3	2	2	2	-	-	-	1	1

A tanuló neve	Rendes tantárgyak										Rendkív. tant.				
	Magaviselet	Vallásan	Magyar ny.	Latin nyelv	Németny.	Történelem	Term. rajz	Matematika	Rajz. geom.	Tornázás	Ének	Francia ny.	Gyorsírás	Szabadk. r.	Zene
Pottyondy József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-
40 Rácz Gyula	1	3	3	4	3	3	3	3	2	2	1	-	-	1	-
Riethmüller Armin	1	2	1	2	2	1	3	3	3	3	-	-	-	-	-
Roboz Ottó, izr.	1	2	2	2	2	1	2	2	2	1	-	-	-	2	-
Róna Ferenc, izr.	2	1	2	2	3	1	2	3	3	1	-	-	-	-	-
45 Sattler István, izr.	1	2	3	3	3	1	3	3	3	3	-	-	-	-	-
Scherz Imre, izr.	1	1	1	2	2	1	3	2	2	2	-	-	-	-	-
Schlosser István	1	1	3	3	3	3	2	2	1	1	1	-	-	1	-
Sebestény Gyula	1	1	2	2	2	1	3	2	2	3	1	-	-	-	-
Simán Endre	1	1	3	3	3	2	3	3	2	3	2	-	-	2	-
50 Steinauer József	2	1	2	3	2	1	3	2	2	1	1	-	-	-	1
Steiner Henrik, izr.	1	1	2	2	1	1	2	1	1	2	1	-	-	1	-
Szabados István, izr.	1	1	1	2	2	1	1	1	2	1	-	-	-	1	1
Szabó János	1	2	2	3	3	2	2	1	3	2	-	-	-	-	-
Szálinger Antal	2	2	3	4	3	3	3	4	4	3	-	-	-	-	-
55 Székely Vilmos, izr.	2	1	1	1	1	1	2	2	1	3	-	-	-	1	-
Szigeti József, izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	-	-	-	-	-
Szittár József	1	2	2	2	2	2	2	3	3	1	1	-	-	-	-
Trankovits Andor izr.	1	1	2	2	1	1	2	3	2	3	-	-	-	-	-
Vécsey Barnabás, ref.	1	1	2	2	2	1	1	1	2	2	1	-	-	-	-
60 Weisz Emil ág. h. ev.	2	3	3	3	2	2	3	3	3	1	-	-	-	-	-
Weisz József, izr.	1	1	3	3	2	2	3	3	2	1	-	-	-	-	-
Wunderlich Antal	1	1	3	3	3	3	3	3	2	1	-	-	-	1	-
Zalaváry Gyula	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	-	-	-	-	-
Magántanuló :															
Wittmann Gyula	-	2	2	3	2	1	3	3	3	-	-	-	-	-	-

Kimaradt: Horváth Dénes, reform., Kovács László, Rózsai Pál, izr.

Beiratott: 66.

Vizsgálatot tett: 63.

ÖTÖDIK OSZTÁLY.

A tanuló neve	Rendes tantárgyak										Rendk. tant.					
	Magaviselet	Vallás	Magyar ny.	Latin nyelv	Görög ny.	Görög. ir.	Görög. rajz	Német ny.	Történelem	Term. rajz	Matematika	Tornázás	Enek	Gyorsírás	Szabadk. r.	Zene
Baa Ferenc	1	2	2	2	-	1	2	2	1	1	2	1	-	-	-	-
Barabás Kálmán	2	2	3	3	3	-	-	3	2	3	3	1	1	-	-	-
Báron Pál, izr.	1	1	2	1	-	2	2	2	1	2	2	2	-	-	2	-
Bosnyák Andor	1	2	1	3	-	2	3	1	2	1	2	2	-	-	2	-
5 Dely János	1	1	3	3	-	3	2	3	3	2	3	1	-	-	-	-
Ehrenvald Ernő, izr.	1	1	1	1	-	1	1	1	1	1	1	f.	-	-	1	-
Fülöp György	1	2	3	3	-	1	3	2	2	2	3	1	-	-	-	-
Gáspár Ferenc	1	2	2	3	-	2	1	3	2	2	2	1	-	-	-	-
Grosz Manó, izr.	1	1	2	1	1	-	-	1	1	1	3	2	-	-	-	-
10 Heinz Miksa	1	2	2	1	1	-	-	1	1	1	3	1	2	1	-	-
Hertelendy Zoltán	2	3	3	3	-	3	3	3	3	3	3	2	-	-	2	-
Horváth Gyula	2	3	3	3	-	1	1	4	3	3	3	2	-	1	-	-
Kaufer Árpád, izr.	1	1	2	3	3	-	-	2	1	1	2	3	-	1	-	1
Kámán Tibor	2	3	2	1	2	-	-	2	2	3	2	2	2	-	-	-
15 Kiss József	1	2	3	3	-	2	1	2	2	2	2	1	-	-	-	-
Kittlinger István	2	2	3	4	-	2	3	3	3	3	3	2	-	-	-	-
Konold Zolt., ág. h. ev.	2	2	3	3	-	3	3	2	3	3	2	2	-	-	-	-
Krompaker Géza	1	1	2	2	3	-	-	3	2	2	2	1	1	-	-	-
Mair Pál	2	1	2	3	-	2	3	2	2	2	3	2	-	-	-	-
20 Nagy Győző, ref.	1	2	1	3	-	2	2	3	1	1	3	1	-	1	-	-
Paár Ferenc	1	2	3	3	-	3	3	3	3	3	3	2	-	-	2	-
Pál Sándor	2	3	3	3	-	1	2	4	3	3	3	2	-	-	2	-
Percze István	1	3	3	3	-	3	2	4	3	3	3	2	-	-	-	-
Polecz Nándor	1	1	3	3	-	3	1	3	3	3	3	2	-	-	-	-
25 Pollák Lajos, izr.	2	1	2	3	-	2	3	3	3	3	3	1	-	-	-	-
Riethmüller Dén., ism.	2	1	2	3	-	2	3	3	2	3	3	3	-	-	-	-
Ruszák György	1	1	3	3	-	2	2	3	3	2	2	1	-	-	-	-
Sallér Istv., ág. h. ev.	1	3	2	3	1	-	-	2	1	1	2	1	-	1	-	-
Sándor Jenő, ism.	1	1	2	3	3	-	-	3	1	3	3	1	-	-	-	-
30 Schneider József	1	1	3	2	-	1	2	3	2	1	1	2	1	-	1	-
Sermán Antal	2	2	3	3	3	-	-	3	3	3	3	2	-	2	-	-
Simon Gyula	2	1	2	3	2	-	-	3	2	3	2	1	-	-	-	-
Soós Antal	1	1	3	3	-	3	2	3	1	2	3	2	2	-	-	-
Supka Ferenc	1	2	2	3	-	2	3	3	3	3	3	1	-	-	-	-
35 Szabó Jenő	1	2	3	2	-	2	1	3	1	2	2	2	-	-	-	-
Szendrei Károly, ref.	1	1	3	4	-	2	3	3	3	3	3	f.	-	-	2	-
Török József	1	1	2	1	1	-	-	2	1	1	1	2	1	-	-	-

A tanuló neve	Magaviselet	Rendes tantárgyak										Rendk. tant.				
		Vallás tan	Magyar ny.	Latin nyelv	Görög ny.	Görögp. ir.	Görögp. rajz	Német ny.	Történelem	Term. rajz	Matematika	Tornázás	Enek	Gyorsírás	Szabadk. r.	Zene
Vécsey Elemér ref.	1	1	1	1	-	1	1	1	1	1	1	1	-	1	1	-
Vlasits József	1	1	2	3	-	1	1	3	3	2	2	1	1	-	1	-
40 id. Vlasits József	2	2	2	3	-	3	1	3	3	1	3	1	-	1	-	-
Völgyi Sebestyén izr.	1	1	2	3	-	2	3	2	2	3	3	2	-	2	-	-
Magántanulók:																
Fekete Sándor	-	2	2	3	-	2	3	3	3	3	3	-	-	-	-	-
Mikula Szigfrid	-	1	3	3	1	-	-	2	1	3	2	-	-	-	-	-
Muth László izr.	-	1	1	1	2	-	-	1	1	1	2	-	-	-	-	-

Kimaradt: Brusits Árpád, ism.

Beiratott: 45.

Vizsgálatot tett: 44.

HATODIK OSZTÁLY.

A tanuló neve	Magaviselet	Rendes tantárgyak											Rendkív. tant.			
		Vallásan	Magyar ny.	Latin nyelv	Görög ny.	Görögp. ir.	Görögp. rajz	Német ny.	Történelem	Term. rajz	Matematika	Tornázás	Ének	Gyorsírás	Szabadv. r.	Zene
Bello Péter	2	2	3	3	-	3	3	3	1	3	4	3	-	-	-	-
Bory Károly	2	2	2	2	-	3	2	3	3	2	3	1	1	1	2	-
Eörsi István, izr.	1	1	1	1	1	-	-	1	1	1	1	1	1	1	-	-
Fatér József	2	2	3	3	-	3	3	3	2	3	4	2	2	-	-	-
5 Fekete Sándor	1	1	3	3	-	1	2	3	2	1	3	2	1	1	-	-
Gröszinger József	1	1	2	3	-	2	1	2	3	3	3	1	1	1	1	1
Hajdu Imre	1	1	3	3	-	2	1	3	3	3	3	1	2	1	2	-
Hiczelberger Sándor	1	1	3	3	-	2	3	3	2	3	4	2	1	1	-	-
Horváth Károly	2	1	3	3	-	3	3	3	2	3	3	2	2	-	-	-
10 Kasza László	1	1	2	3	-	2	2	2	2	3	3	2	1	-	2	2
Kertész Béla, izr.	1	1	1	2	-	1	1	2	1	1	2	2	-	-	1	-
Kohn Miklós, izr.	1	1	1	1	1	-	-	1	1	1	1	2	-	-	-	-
Kováts József	2	1	3	3	3	-	-	3	3	3	3	2	1	-	-	-
Kuminecz Mihály	1	1	2	3	-	2	1	3	3	3	3	2	1	-	2	-
15 Löke Endre	1	1	2	2	-	2	2	2	2	2	3	-	-	-	-	-
Mátay Gábor	2	1	3	3	3	-	-	3	2	3	3	1	-	-	-	-
Muth László, izr.	1	1	1	1	1	-	-	1	1	1	1	3	-	-	-	-
Némethi János	1	2	3	3	-	2	2	3	3	3	4	1	-	-	-	-
Osskó József	1	1	3	3	-	2	3	3	1	3	3	3	-	-	-	-
20 Radics Kálmán	1	1	1	1	-	1	1	2	1	1	3	1	1	1	-	1
Schilhan Péter	1	1	2	3	-	1	2	2	2	1	2	2	-	1	1	-
Schlesinger József	1	1	1	1	2	-	-	2	1	1	3	3	-	-	-	-
Schneemann J. ág. ev.	1	1	1	1	1	-	-	1	1	2	1	1	1	-	-	1
Szukits Béla	1	1	3	2	-	3	2	3	3	3	3	1	1	-	-	1
Magántanulók :																
25 Krausz Erzsébet, izr.	-	1	2	3	2	-	-	2	2	1	2	-	-	-	-	-
Krausz Mária, izr.	-	1	1	2	2	-	-	2	1	1	1	-	-	-	-	-

Kimaradt: Stern Andor, izr.

Beiratott: 27.

Vizsgálatot tett: 26.

HETEDIK OSZTÁLY.

A tanuló neve	Magravislet	Rendes tantárgyak										Rendkív. tant.						
		Vallástan	Magyar ny.	Latin nyelv	Görög ny.	Görögp. ír.	Görögp. rajz	Német ny.	Történelem	Term.-tan	Matematika	Tornázás	Egészségt.	Ének	Francia ny.	Szabadk. r.	Zene	Vivás
		1	1	1	1	1	-	-	1	2	1	1	1	1	1	1	-	1
Berger József, izr.	1	1	1	1	1	-	1	1	2	2	2	2	1	-	-	-	-	
Csemesz Dénes	2	3	3	3	3	-	3	3	3	4	2	2	1	2	-	-	-	
Gál József	1	1	1	2	2	-	2	1	3	3	2	2	-	1	-	-	-	
5 Gréczi Ferenc	1	1	2	3	-	2	2	3	1	2	3	1	2	1	-	-	-	
Fehér Miklós, izr.	1	1	1	1	-	1	1	1	1	1	1	1	1	-	1	-	1	
Imrey Lajos	1	1	3	3	-	2	3	3	1	3	3	fm	2	-	-	-	-	
Korein Dezső, izr.	2	2	1	2	-	2	3	2	1	2	3	2	2	-	-	-	-	
Lukács Béla	2	1	3	3	3	-	2	3	3	4	2	1	1	1	1	-	-	
10 Metzger István	1	1	1	1	1	-	-	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	
Miklós László, izr.	2	2	3	3	-	2	2	3	2	3	3	2	2	-	2	1	-	
Miklóssy Sándor	2	3	3	3	-	2	1	3	2	3	3	2	2	-	2	-	1	
Rácz István	1	1	2	2	2	-	2	3	2	3	2	2	2	1	-	-	1	
Ruszák János	1	1	3	3	-	2	2	3	2	3	3	1	2	1	-	-	1	
15 Sándor Ernő, izr.	2	2	2	3	-	1	3	1	3	3	2	2	1	-	-	-	1	
Seregély István	2	3	3	3	-	2	2	3	3	3	4	2	2	1	-	-	-	
Spiegler Arpád, izr.	1	1	1	2	-	1	3	1	1	2	3	2	1	1	1	-	-	
Stern Andor, izr.	2	3	3	3	-	1	3	2	1	3	3	2	2	-	-	-	1	
Toppler Jenő	1	1	1	2	2	-	2	1	2	2	2	2	2	1	1	-	-	
20 Turék Ferenc	1	1	3	3	-	1	2	2	1	1	3	1	1	1	-	-	-	
Varga Sándor	2	1	3	3	-	1	1	3	1	3	4	1	2	1	3	1	1	
Vida András	1	3	2	3	-	2	2	3	3	3	3	1	1	1	-	-	1	
Zavilla Aladár	1	1	2	3	-	2	2	2	1	2	3	1	2	1	-	-	-	
Zömböly Gyula	1	1	3	3	-	1	2	3	3	3	4	1	2	1	-	-	-	

Kimaradt: Sanveber József.

Beiratott: 25.

Vizsgálatot tett: 24.

NYOLCADIK OSZTÁLY.

A tanuló neve	Magaviselet	Rendes tantárgyak											Rk. tant.				
		Vallástan	Magyar ny.	Latin nyelv	Görög ny.	Görp. irod.	Görp. rajz.	Német ny.	Történelem	Term.-tan	Matematika	Bölcsészet	Tornázás	Enek	Szabdk. r.	Zene	Vívás
Csányi László	1	1	2	3	3	-	-	3	2	2	3	2	2	1	-	-	-
Dénes Lajos	1	1	1	1	1	-	-	2	1	1	1	1	2	-	-	-	-
Fekete Imre	1	1	2	3	1	-	-	2	1	1	2	3	1	-	-	1	-
Grünfeld Béla, izr.	1	1	1	1	1	-	-	1	1	1	2	1	1	-	-	-	-
5 Györffy Zoltán ág. ev.	2	3	4	3	-	3	2	3	3	3	3	3	1	-	-	1	1
Halász Pál, izr.	1	1	1	2	1	-	-	1	1	1	1	1	fm	-	-	1	-
Hankó József	1	2	3	3	2	-	-	2	3	3	3	3	1	-	-	-	-
Hirschler Jenő, izr. 0. d.	1	1	1	1	1	-	-	1	1	1	1	1	fm	1	-	-	-
Kalmár Géza, izr.	1	1	1	1	1	-	-	1	1	1	1	3	2	2	-	-	-
10 Kálovics Ferenc, 0. d.	1	1	1	1	1	-	-	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-
Kelecsényi Tibor	1	1	3	3	3	-	-	3	2	2	3	1	1	1	-	1	1
Laubhaimer Alán	1	2	2	2	2	-	-	1	2	2	2	1	2	1	-	1	-
Laubhaimer Ervin	1	2	2	3	-	2	2	2	2	2	2	2	2	1	-	1	-
Markovits Arnold, izr.	2	1	3	3	-	1	1	1	2	2	3	2	2	1	-	-	-
15 Mezgár Ferenc	1	1	2	2	2	-	-	2	1	2	2	1	1	1	-	-	-
Molnár István	1	1	1	1	-	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	-	1
Petrics László	1	3	2	3	-	2	1	3	1	3	3	2	2	1	-	-	-
Platschek Dezső, izr.	1	1	1	1	1	-	-	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-
Polin Nándor	1	1	3	3	-	1	2	3	2	3	3	2	fm	1	-	-	-
20 Samu Lajos	1	1	2	2	2	-	-	3	1	2	2	2	2	1	-	1	-
Schultheisz László	1	1	1	2	-	1	1	2	1	1	2	1	1	1	-	-	-
Sommer József, izr.	1	1	1	1	1	-	-	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-
Steiner Miksa, izr.	1	1	1	2	2	-	-	1	1	1	2	1	2	1	-	-	-
Szabó István	1	1	2	1	1	-	-	2	1	1	1	1	1	-	-	-	-
25 Szabó József	1	1	3	2	2	-	-	2	2	2	3	2	2	-	-	-	-
Szegedy-E. Sándor br.	1	2	3	2	-	2	2	1	2	2	2	2	1	-	-	-	1
Magántanulók :																	
Koch Arnold, ág. ev.	-	2	4	3	-	3	3	3	3	3	3	3	-	-	-	-	-
Loydl Győző	-	2	3	3	-	3	3	3	2	3	3	3	-	-	-	-	-
Pintér Nándor	-	3	4	3	-	3	3	3	3	3	3	3	-	-	-	-	-

Beiratott : 29.

Vizsgálatot tett : 29.

Érettségi vizsgálat.

Az érettségi vizsgálatok Riegl Sándor, a kalocsai érseki kath. főgimnázium igazgatójának elnöklete alatt folytak le.

A vizsgálatra 27 tanuló jelentkezett.

Az írásbeli vizsgálatok május 16., 17. és 18. napjain voltak.

Írásbeli tételek: 1. Magyar nyelv: Kazinczy Ferenc irodalmi vezérsége.

2. Latin nyelv: Az eskü kötelező ereje a rómaiaknál. (Cic. De officiis III. 31. fordítás latinból magyarra.)

3. Matematika: a) Mekkora az a tőke, mely $4\frac{1}{2}\%$ -os kamatos kamat és 100 K évi betét mellett akkorára növekszik, mint 4076·47 K 8% -os kamatos kamat és 120·8 évi hetét mellett 10 év alatt? b) Adva van A, B, C és D pont úgy, hogy D-től A és B távolság nem nézhető; ismeretes $AB=500$ m, $BC=1500$ m, $CD=1000$ m, B szög= $115^{\circ}41'30''$, C szög= $80^{\circ}50'40''$, milyen távolságra van D pont A B-től?

A szóbeli vizsgálatok június 12., 13. és 14. napjain voltak:

Jelesen érettek: Dénes Lajos, Grünfeld Béla, Halász Pál, Hirschler Jenő, Kálovics Ferenc, Molnár István, Platschek Dezső, Sommer József, Szabó István.

Jól érettek: Fekete Imre, Kalmár Géza, Laubhaimer Alán, Laubhaimer Ervin, Mezgár Ferencz, Petrics László, Samu Lajos, Schultheisz László, Steiner Miksa, Szegedy Enschedé Sándor báró.

Érettek: Csányi László, Haukó József, Kelecsényi Tibor, Loydl Győző. Markovics Arnold, Polin Nándor, Stern Manó, Szabó József.

XVII.

Tanulók statisztikája.

1. A tanulók számának alakulása az iskolai év folyamán.

Felvételtett	Nyilvános tanulók										Magántanulók					
	Az iskolai év folyamán							Az osztályvizsgáról elmaradt gárói	Az osztályvizsgát elmaradt gárói	Összesen osztályvizsgát tett	Felvételtett		Oszt-vizsgát tett			
	önként kimaradt	tanácsfolytán távozott	kizáratott	betegség	baleset	öngyilkosság	következtében meghalt				Junius ill. május hóban osztályvizsgát tett	Pótló vizsgálatot tett	fiu	leány	fiu	leány
429	14	—	—	—	—	—	—	—	415	—	415	17	4	17	4	

2. A felvett és vizsgát tett tanulók száma.

Osztály	Felvételtett			Oszt.-vizsg. tett			Osztály	Felvételtett			Oszt.-vizsg. tett		
	Nyilvános tanuló	magántanuló		Nyilvános tanuló	magántanuló			Nyilvános tanuló	magántanuló		Nyilvános tanuló	magántanuló	
		fiu	leány		fiu	leány			fiu	leány		fiu	leány
	1	2	3	4	5	6		1	2	3	4	5	6
I. A.	47	3	—	46	3	—	IV.	65	1	—	62	1	—
I. B.	48	3	—	45	3	—	V.	42	3	—	41	3	—
I.	95	6	—	91	6	—		—	—	—	—	—	—
II. A.	43	—	2	41	—	2	VI.	25	—	2	24	—	2
II. B.	41	2	—	39	2	—	VII.	25	—	—	24	—	—
II.	84	2	2	80	2	2		—	—	—	—	—	—
III. A.	32	1	—	32	1	—	VIII.	26	3	—	26	3	—
III. B.	35	1	—	35	1	—	I-VIII.	429	17	4	415	17	4
III.	67	2	—	67	2	—							

3. A felvett nyilvános tanulók megbetegedése s az igazgatói és tanári megrovások száma.

Megbetegedések			Megrovások	
A könnyű	A súlyos	A fertőző (esetleg járványos)	Az igazgatói	A tanári
nem fertőző				
megbetegedések száma			megrovások száma	
1	2	3	4	5
628	27	—	10	2

4. A tanulók megoszlása december 31-én kor és osztály szerint.

Osztály	A nyilvános és a magántanulók együttes létszáma dec. 31-én	A nyilvános és a magántanulók együttes létszámából december 31-én											
		9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.
		é v é t m á r b e t ö l t ö t t e											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
I. A.	50	3	27	12	4	4	—	—	—	—	—	—	—
I. B.	51	3	24	16	5	3	—	—	—	—	—	—	—
II. A.	45	—	2	23	15	4	1	—	—	—	—	—	—
II. B.	42	—	4	18	12	7	—	1	—	—	—	—	—
III. A.	33	—	—	—	18	10	5	—	—	—	—	—	—
III. B.	36	—	—	—	21	10	2	2	1	—	—	—	—
IV.	65	—	—	—	6	28	18	7	5	1	—	—	—
V.	45	—	—	—	—	2	15	18	4	4	2	—	—
VI.	26	—	—	—	—	—	—	11	6	6	3	—	—
VII.	25	—	—	—	—	—	—	1	15	5	4	—	—
VIII.	29	—	—	—	—	—	—	—	—	15	9	1	4
I-VIII	447	6	57	69	81	68	41	40	31	31	18	1	4

5. Az osztályvizsgálatot tett tanulók megoszlása honosság és szülőik (gyámjuk, illetőleg más törvényes gondviselőjük) állandó lakóhelye szerint.

Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók										
összes száma	közül			száma, akiknek szülője (gyámja, illetve más törvényes gondviselője) állandóan						
	magyar honos volt		külföldi honos volt	ugyanazon			külföldön, még pedig			
	magyarországi	horvát-szlavonországi		községben	vármegye más községében	a magyar anyaország más törvényhatóságában	Horvát-Szlavonországokban	Ausztriában	Boszniaiban	
	illetőségü			l a k o t t						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
436	429	6	1	283	80	65	7	...	1	...

6. Az osztályvizsgálatot tett tanulók megoszlása törvényhatóságokint szülőik (gyámjuk, illetőleg más törvényes gondviselőjük) magyarországi állandó lakóhelye szerint

Törvényhatóság	A tanulók száma	Törvényhatóság	A tanulók száma	Törvényhatóság	A tanulók száma
1	2	1	2	1	2
A) Magyar anyaország:		Áthozat	60	B) Horvát-Szlavonország:	
a) Vármegyék:		11. Zala vármegye	363	a) Vármegyék:	
1. Baranya várm.	2	10. Zemplén várm.	1	1. Belovár-Kőrös vármegye	3
2. Bereg vármegye	1	A) a) együtt	424	2. Varasd várm.	4
3. Fejér vármegye	1	b) Városok:		B) a) együtt	7
4. Komárom várm.	1	1. Budapest	1	b) Városok:	
5. Moson várm.	1	2. Pécs	2	B) b) együtt	7
6. Nógrád várm.	2	3. Pozsony	1	B) a)+b) együtt	7
7. Pest-Pilis-Solt-Kiskun várm.	1	A) b) együtt	4		
8. Somogy várm.	41	A) a)+b) együtt	428		
9. Szepes vm.	1				
10. Vas vármegye	7				
Átvitel	60				
I s m é t l é s :					
Magyarországi	A tanulók száma	428	
Horvát-szlavonországi	7	
Magyar birodalmi	435	
Boszniai	1	
		Összesen	...	436	

7. Az osztályvizsgálatot tett tanulók megoszlása szülőik (gyámjuk, illetve más törvényes gondviselőjük) foglalkozása (társadalmi állása) szerint.

Foglalkozás (társadalmi állás)		A tanulók száma	Foglalkozás (társadalmi állás)		A tanulók száma
1	2		1	2	
Nagybirtokos és nagybérelő (1000 kat. holdon felül)	8	Áthozat ...	243		
Középbirtokos és bérelő (100—1000 kat. holddal)	3	Egyéb keresk. v. közlek. segédszemély (altiszt, segéd, szolgálta stb.)	56		
Kisbirtokos, kisbérelő (100 kat holdon alul)	40	Köztisztviselő (a papok, ta- nárok és tanítók kivétel.) és közhivatalb. alk. díjnok	18		
Kisbirtokos-napszámos (kisbérelő-napszámos) ...	3	Pap	1		
Egyéb őstermelő (feles, majoros, kertész, halász)	2	Tanító, tanár	22		
Gazdasági tisztviselő	9	Másféle értelmiségi (orvos, ügyvéd, közjegyző, gyógy- szerész stb.) s ilyeneknél alkalmazott segéd, írnök	23		
Egyéb gazdasági segéd- személy (földmives-nap- számos, gazd. cseléd) ...	1	Közhivatalban alkalmazott ^t vagy másféle értelmiségi altiszt vagy szolgálta ...	7		
Nagyiparos, bánya-nagyvállalkozó ...	6	Katonatiszt (honvédtiszt, csendőrtiszt)	2		
Kisiparos, bánya-kisvállalkozó	64	Katona altiszt (honvéd al- tiszt, csendőr altiszt) ...	3		
Ipari, vagy bányászati tisztviselő	7	Különböző v. közelebből meg nem nevezett fog- lalkozási ágakban dol- gozó napszámos	9		
Egyéb ipari v. bányászati segédszemély (előmun- kás, segéd, munkás stb.)	7	Tökés, járadékos, háztu- lajdonos	12		
Nagykereskedő, nagyvállal- kozó	12	Nyugdíjas tisztviselő, vagy az értelmiség körébe szá- mitható egyéb nyugdíjas	24		
Kiskereskedő, kisvállalkozó	51	Nyugdíjas altiszt, szolgálta, vagy munkás	6		
Kereskedelmi v. közleke- dési (vasuti, posta stb.) tisztviselő	30	Magánzó, eltartásos	9		
Átvitel ...	243	Egyéb és ismeretlen fog- lalkozásu	1		
		Mindössze ...	436		

8. Az osztályvizsgátot tett tanulók megoszlása vallás, anyanyelv és nyelvismeret szerint.

Az osztályvizsgátot tett tanulók összes száma	Az osztályvizsgátot tett tanulók közül											
	latin	görög	ör- mény	refor- mátus	ág. hitv. evang.	görög- keleti	uni- tárius	izrae- lita	baptista			
	szertartásu róm. kat.			v a l l á s u v o l t								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
436	277	1	---	10	17	2	---	129	---	---	---	

Az osztályvizsgátot tett tanulók közül											
ma- gyar	német	tót	oláh	ruthén	horvát	szerb	olasz	vend			összesen nem magyar
a n y a n y e l v ü v o l t											
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
4-3	2	---	---	---	10	---	---	1	---	---	13

Az osztályvizsgátot tett magyar anyanyelvű tanulók közül										
csak magyarul	más nyelven is	németül	tótul	oláhul	ruthénul	horvátul	szerbül	olaszul	egyéb hazai nyelven	
tudott		is tudott								
25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	
341	95	69	3	---	---	29	2	---	3	

9. Ismétlők, a görög pótló tárgyak tanulói, magaviselet és mulasztások szerint.

Osztály	Az osztályvizsgálatot tett										
	nyilvános és magán-tanulók közül		nyilvános tanulók								
	is-métlő volt	a görög pótló tárgyakat tanulta	közül							által	
			magaviseletből				egy órát sem	csak igazol-tan	iga-zolat-lanul	igazol-tan	iga-zolat-lanul
			1.	2.	3.	4.					
	osztályzatot kapott				mulasztott			mulasztott órák száma			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
I. A.	2	---	35	11	---	---	20	26	---	473	---
I. B.	4	---	31	14	---	---	18	26	1	718	15
I.	6	---	66	25	---	---	38	52	1	1141	15
II. A.	---	---	31	10	---	---	17	24	---	1115	---
II. B.	1	---	28	10	1	---	10	29	---	705	---
II.	2	---	59	20	1	---	27	53	---	1820	---
III. A.	2	---	24	8	---	---	7	25	---	749	---
III. B.	3	---	23	11	1	---	2	33	---	909	---
III.	5	---	47	19	1	---	9	58	---	1658	---
IV.	---	---	45	17	---	---	16	46	---	968	---
V.	---	30	28	13	---	---	5	36	---	986	---
VI.	---	17	18	6	---	---	10	14	---	391	---
VII.	---	16	15	9	---	---	5	19	---	569	---
VIII.	---	11	24	2	---	---	6	20	---	584	---
I-VIII.	12	74	302	111	2	---	116	298	1	8117	15

10. Az osztályvizsgálatot tett tanulók előmenetele osztályonként.

Osztály	Az osztályvizsgálatot tett																
	nyilvános és magántanulók									nyilvános tanulók közül							
	összes száma	közül								egeszseg- tant	éneket	gyorsírást	szabadk. rajtot	vívást	zenét	lövést	francia ny
		minden	egy	két	több												
	rendes tantárgyból									mint rendkívüli tantárgyat legalább elégséges ered- ményrel tanulta							
	ki- tűnő	jeles	jó	elégs	elégtelen												
osztályzatot kapott																	
I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
I. A.	49	---	7	10	23	3	2	4	---	46	---	4	---	---	---	---	
I. B.	48	---	3	11	27	4	---	3	---	45	---	6	---	---	---	---	
I.	97	---	10	21	50	7	2	7	---	91	---	10	---	---	---	---	
II. A.	48	---	5	13	20	3	2	---	---	12	---	21	---	---	---	---	
II. B.	47	---	2	6	24	5	1	3	---	9	---	11	---	---	---	---	
II.	84	---	7	19	44	8	3	3	---	21	---	32	---	---	---	---	
III. A.	33	---	4	6	15	5	3	---	---	7	3	9	---	---	2	---	
III. B.	36	---	1	6	20	3	2	4	---	10	---	13	---	---	---	---	
III.	69	---	5	1	35	8	5	4	---	17	3	22	---	---	5	---	
IV.	63	---	3	10	41	4	2	3	---	19	5	21	---	5	---	1	
V.	44	---	3	4	33	5	---	---	---	9	9	10	3	1	---	---	
VI.	6	---	3	4	15	3	1	---	---	11	7	8	3	4	15	---	
VII.	24	---	2	3	14	5	---	---	24	16	---	2	4	5	22	11	
VIII.	29	---	4	9	13	3	---	---	---	14	---	1	4	6	16	---	
I-VIII.	436	---	36	82	245	43	13	17	24	198	24	106	14	23	53	12	

11. Az osztályvizsgálatot tett tanulók megoszlása a tandijfizetés szempontjából, a jutalmazott tanulók száma, az elégedett tandijak összege és a jutalmak értéke.

Az egész tandíjat megfizette	Részben	Egészben	Jutalomban részesült	Az elégedett tandíj összege	A kiosztott jutalmak értéke
	tandíjmentes volt			koronában	
1	2	3	4	5	6
326	38	72	51	4550	2033

Pótlás a 79. oldalhoz.

A Sümeghy Ferenc-féle (2000 K) nevelési ösztöndíj 80 korona kamatait Szabó István 8. o. tanuló nyerte el.

XVIII.

Az 1911—12. tanévben használandó tankönyvek.

Az 1911—12. tanévben ugyanazon tankönyvek lesznek használatban, melyek a jelen tanévben voltak s amelyek az „Előadott tananyag“ rovatban vannak jelezve az egyes tantárgyaknál. A tankönyveket a legutolsó kiadásban kell beszerezni. Az egyes osztályok szerint a következő új tankönyvek lesznek :

I. osztályban : Kőrösi A. : Földrajz. I. rész. 8. kiad. 1907. ára :
1 K 50 f.

II. osztályban : Földi-Kardos : Latin nyelvtan. I. rész. 1908. ára :
1 korona.

Földi-Kardos : Latin olvasó és gyakorlókönyv. II. rész. 1909. ára :
1 K 20 f.

III. osztályban ; Földi-Kardos : Latin nyelvtan. II. rész. 1909. ára :
1 K 60 f.

Földi-Kardos : Szemelvények Livius, Corn. Nepos, I. Caesar, Cur-
tius Rufus és Phaedrus műveiből. 1909. ára : 2 K 60 f.

Kozma-Kőrösi : Rendszeres földrajzi atlasz. 1908. ára : 2 K.

IV. osztályban : Huszka J. ; Rajzoló geometria III—IV. rész, 2.
kiad. 1904. ára 1 K 20 f.

V. osztályban : Latin stílusgyakorlatok. III. köt. Szerkeszti Csen-
gery J. dr. 1908. ára 70 f.

Bartha-Prónai : Rhetorika 2. kiad. 1910. ára : 3 K 20 f.

VI. osztályban : Szölgényi F. : Világtörténet II. rész. 3. kiadás,
1902. ára : 2 K 60 f.

VII. osztályban : Prónai A. : A magyar nemzeti irodalom története.
I. köt. 1910. ára 3 K 60 f.

VIII. osztályban : Lóky B. : Geometria II. rész. 1904. ára : 2 K 40 f.
Dr. Korniss Gy. : Lélektan és logika. 1911. ára : 2 K 60 f.

Értesítés az 1911—12. tanévre.

A tanulók felvétele az 1911—12. tanévre.

Az intézet valamennyi osztályába jun. 30. és július 1. és 3. napján délelőtt 9—11-ig, valamint szeptember 1., 2. és 4-én vétetnek fel a tanulók. Ezen utóbbi időn túl egy hétig csakis azon tanulókat veheti fel az igazgató, kik késésüket elfogadhatólag igazolják. A még később jelentkezők felvételét a tankerületi kir. főigazgatóság engedheti meg az igazgatóság útján benyújtott folyamodvány alapján. Akik a tanév első hónapja után lépnek be, az eddig végzett tananyagból vizsgálatot kötelesek tenni.

Ha a június 30., július 1. és 3-án felvett tanulók szeptember 5-ig bezárolag az osztályfőnöknél személyesen nem jelentkeznek, nemcsak a belépésre való jogosultságukat, hanem a befizetett díjakat is elvesztik.

Előjegyezni a felvételre sem helybeli, sem vidéki tanulót nem lehet; írásbeli jelentkezésnek helye nincs.

Az I. osztályba csak oly tanuló vehető fel, ki a 9-ik évét már betöltötte, 12 évnél idősebb tanuló felvétele felett a tantestület határoz.

A tanulóknak *személyesen, a szülők vagy ezek megbízottja* (de nem gyermekek és tanulók) *kisérétében* kell a felvételre jelentkezniök.

Magántanulóknak is már a tanév elején kell jelentkezniök.

A beírásra minden tanuló tartozik magával hozni az előző évről szóló bizonyítványt. Az I. osztályba beiratkozók kötelesek magukkal hozni 1. születési bizonyítványt, 2. a népiskolának legalább a IV. osztályáról szóló Ertesítő-könyvecskéjét, 3. sikeres himlőoltási bizonyítványt s ha a tanuló 12 éves, az újraoltásról. A más tanintézetből jövő II—VIII. osztályu tanulók kötelesek bemutatni az összes osztály-bizonyítványokat, a születési bizonyítványt és az újraoltási igazolványt.

Azon tanuló, ki az elemi iskola elvégzéséről bizonyítványt nem tud felmutatni, azon esetben irható be az I. osztályba, ha a felvételi vizsgálaton kitünik, hogy elegendő jártassággal bír az elemi iskola IV. osztályának tananyagában; a felvételi vizsgálat tárgyai a magyar nyelv, földrajz, számtan, rajzolás.

A felvételi vizsgálat díja 20 korona, mely a vizsgálatot megelőzőleg fizetendő.

Azon tanulók, kik a közös hadseregbeli vagy honvédhadapródiskolákba felvételért folyamodtak szept. 20-ig felvételi díjfizetése nélkül látogathatják az előadásokat.

Díjak. Minden tanuló tandíj fejében egész évre 50 koronát, a rajztanár és a tornatanár nyugdíjára 40—40 fillért tartozik fizetni a városi pénztárba. *A szabályrendelet értelmében a tandíj az egész évre egyszerre és pedig a beírás alkalmával azonnal befizetendő; azok, kik a tandíjat részletekben óhajtják fizetni, ez iránti kérvényüket a városi tanácsnál a tanév kezdetén, de legkésőbb szeptember 15-ig tartozik beadni, mert a később beadott kérvények figyelembe nem vétetnek. — A tandíj elengedéséért a városi tanácshoz címzett kérvényeket azonnal a beíraskor kell átadni az igazgatóságnak, mert azon kérvények, melyeket nem az igazgatóság útján, vagy a melyeket később adnak be, el fognak utasíttatni. A tandíjmentességet kérő folyamodványhoz mellékelni kell az előző évi osztálybizonyítványt, szegénységi, illetőleg mentességi jogcímet igazoló bizonyítványt.*

Fizet továbbá minden tanuló a beírás alkalmával 5 korona felvételi díjat, az ének- és zenetanító tiszteletdíjának fedezésére 2 koronát, az Ertesítőre 1 koronát, az ifjusági

könyvtár címén 1 koronát. A helybeli izraelita tanulók 4, a vidékiek pedig 8 koronát tartoznak fizetni a hitközségi pénztárba a hittan tanításáért.

Javitóvizsgálatra bocsáttatnak: oly egytantárgyból bukott és legalább szabályszerű magaviseletű tanulók, kiket erre a testület ítélete feljogosít, mely körülmény az iskolai bizonyítványban jelezve van. Azon tanulók, kik javítóvizsgálatot tesznek, kötelesek bizonyítványukat augusztus 20-ig a főgimnáziumi igazgatóságnál benyújtani. A javítóvizsgálatok augusztus 30-án tartatnak.

A ki két tantárgyból kapott elégtelen tanjegyet, egy koronás bélyeggel ellátott és a székesfehérvári tankerület kir. főigazgatóságához címzett folyamodványt adjon be a főgimnázium igazgatóságához legkésőbb július 5-ig; ezen folyamodványhoz az iskolai bizonyítványt mellékelni kell.

Aki kettőnél több tantárgyból kapott elégtelen tanjegyet, javítóvizsgálatra egyáltalán nem bocsáttatik.

Az osztály másodszori ismétlése nincs megengedve.

Pótló-vizsgálat. Ha valamely tanuló a vizsgálatoka betegség vagy egyéb fontos ok miatt le nem teheti, vagy megszakítani kénytelen, július 15-ig folyamodhatik a tanári testülethez a következő tanév kezdetén tartandó pótlóvizsgálatra való engedélyért. A betegség igazolására hatósági vagy hatóságilag megerősített orvosi bizonyítványt kell mellékelni. A pótlóvizsgálat csak teljes vizsgálat lehet, melyért semmi díjat sem kell fizetni. Oly tanuló, ki a vizsgálatot megszakította, ezzel nem szerezhet jogot arra, hogy akár ugyanazon, akár más intézetben magánvizsgálatot tehesen.

Az augusztus végén tartandó magán-vizsgálatra csak miniszteri engedéllyel bocsáttatnak a tanulók, — akik erre engedélyt nyertek, az összes megelőző osztály bizonyítványokat és a születési bizonyítványt kötelesek aug. 20-ig az intézet igazgatóságához beküldeni. A magánvizsgálat ideje aug. 30. és 31. napja

Felvételi vizsgálat. Azon tanulók, kik polgári iskolából vagy reáliskolából gimnáziumba akarnak átmenni, felvételi vizsgálatot kötelesek tenni. E vizsgálat az elhagyott és az újonnan választott iskola tantervei közt mu-

tatkozó lényeges különbözetre terjed. E tekintetben bővebb felvilágosítást nyújt az igazgatóság.

Felvételi vizsgálatot csak azon intézetben tehet a tanuló, amelyben a jövő tanévben járni szándékozik.

A felvételi vizsgálat díja 20 korona, mely a vizsgálatok megkezdése előtt fizetendő le.

A pótló és felvételi vizsgálat ideje augusztus 30.

Görögpótló tantárgy. Az V. osztályba lépő tanulók szülője, illetőleg gyámja köteles kijelenteni, vajjon fia, illetőleg gyámoltja az 1890. évi XXX. t.-c. értelmében a görög nyelvet, avagy az idézett törvénycikk által meghatározott más tantárgyakat fogja-e tanulni.

A görög nyelv tanulmányáról a görögpótló tanulmányokra lépő tanulónak az átlépésre az engedélyt a szülők vagy helyettese kivánságára — akár a tanév elején, akár a tanév folyamán — törvényszerű felvételi vizsgálat feltételeül tüzése mellett maga a tanári testület adja meg. A folyamodványok a tanári testülethez intézendők s az igazgatósághoz nyújtandók be. Ezen felvételi vizsgálat díja 20 korona.

A görögpótló tantárgyak tanulása ajánlatos azon tanulónak, kik a nyelvekből gyengébb előmenetelt tanúsítanak.

Felügyelet. A szülőnek vagy ezek helyetteseinek kötelessége az iskolán kívül a tanulók erkölcsös magaviselete felett örködni.

A középiskolai Rendtartás 12. §-a értelmében azok a szülők vagy gyámok, kik nem laknak az intézet helyén, gyermekeik vagy gyámfiuk felvételekor alkalmas helyettest tartoznak bejelenteni, kire a házi felügyelet és nevelés tekintetében kötelességüket és jogukat átruházzák. A szülők és gyámok e részben minden változást személyesen vagy írásban tartoznak bejelenteni az igazgatónál, kinek joga és kötelessége ott, hol alapos oknál fogva a gondviselés elégtelennek vagy a befolyást épen károsnak tartja, megkövetelni, hogy e tekintetben célszerű változás történjék.

A szülőket figyelmeztetjük, hogy csak az ezen Értesítőben felsorolt tankönyvek hssználhatók. Egyáltalában

óvakodjanak elrongyolt, piszkos és régibb kiadású könyvek vételétől.

Az intézet kötelékébe tartozó tanulók nemcsak a tanév folyamán, hanem a nagy szünidőben is az intézet fegyelmi hatósága alá tartoznak és az iskolai fegyelmi szabályokat betartani kötelesek.

A vidéki szülőknek szívesen szolgál felvilágosítással az igazgatóság gyermekeik részére szükséges szállás iránt.

Nagykanizsa, 1911. június 29.

Az igazgatóság.

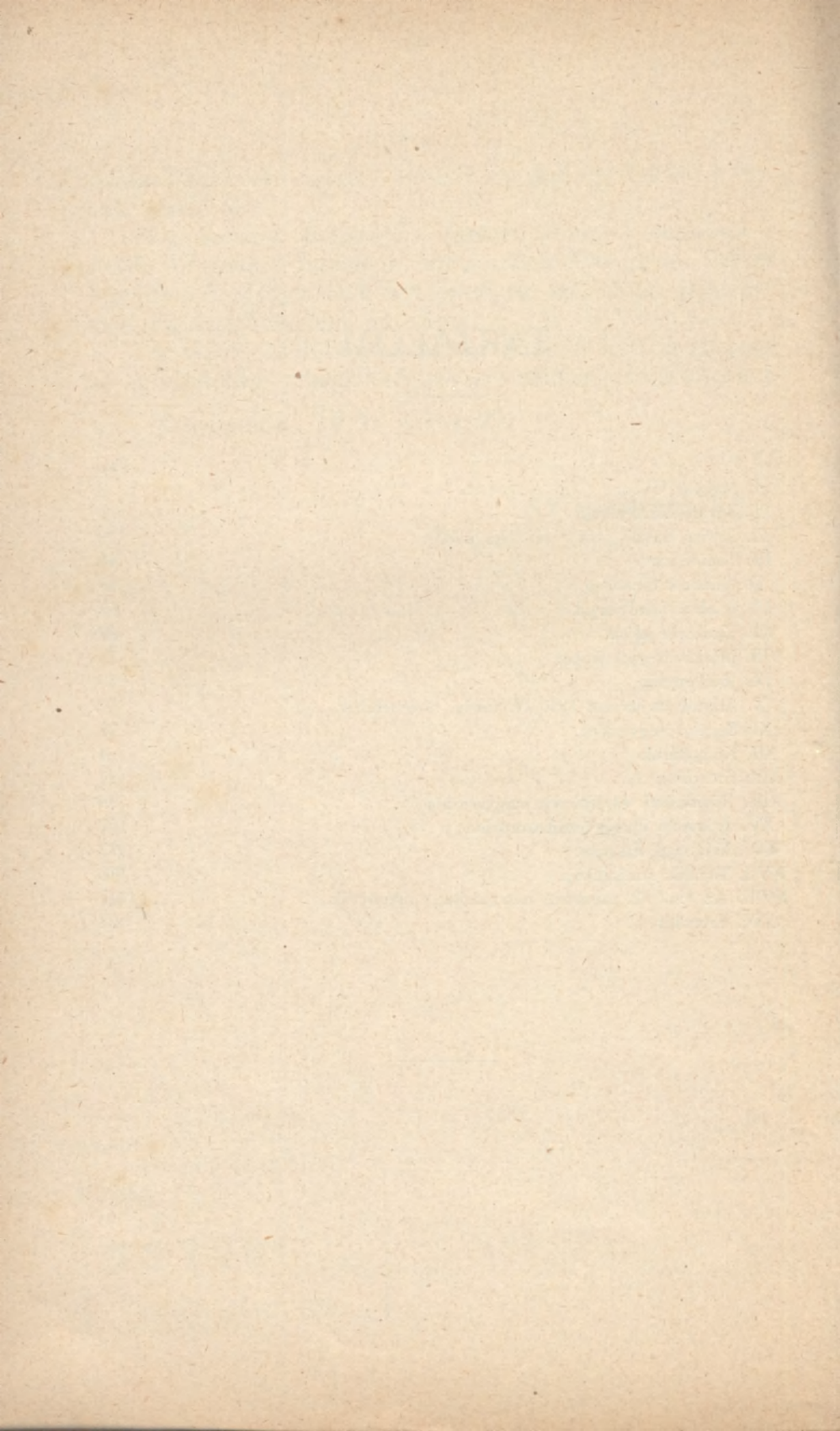
HALIS ISTVÁN
VÁROSI KÖNYVTÁR

3 3 7 0 6 6 _ _ =

NAGYKANIZSA

TARTALOM.

	Lap
I. Magyar Gábor	3
II. Váradi Károly	11
III. Listius László gróf a színlelés költője	15
IV. Tanári kar	40
V. Előadott tananyag	43
VI. Írásbeli feladványok	65
VII. Gyakorló iskola	67
VIII. Markovits-gyorsírókör	73
IX. Jótékonyág	77
X. Adatok az intézet 1910/11. tanévi történetéhez	81
XI. Segélyző-egyesület	91
XII. Könyvtárak	94
XIII. Szertárak	97
XIV. Rövidítések és jelzések magyarázata	99
XV. A tanuló ifjúság érdemsorozata	100
XVI. Érettségi vizsgálat	117
XVII. Tanulók statisztikája	118
XVIII. Az 1911/12. tanévben használandó tankönyvek	127
XIX. Értesítés	128

HELYISMÉRET

VÉDETT

360 -

97744